

PROVINCIE FLEVOLAND

Rapport reserves & voorzieningen

Beoordeling 2025

VOORWOORD

Reserves en voorzieningen. Twee woorden die regelmatig in beleidsstukken opduiken, maar niet altijd tot de verbeelding spreken. Toch vormen ze de stille fundamenten onder het financiële beleid van de provincie. Ze zijn er – soms al jaren – en ze doen hun werk in stilte: geld opzijzetten voor morgen, risico's afdekken voor het geval dat, en plannen mogelijk maken die nog in de steigers staan.

Geld opzij, maar waarvoor ook alweer?

Met dit rapport geven we inzicht in de gereserveerde en voorziene zaken. Letterlijk én figuurlijk. Want achter elk potje schuilt een verhaal: van beleidsintenties tot begrotingsregels, van historische besluiten tot actuele ambities. En soms ook van uitgestelde plannen tot slapende middelen.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Provinciale Staten van Flevoland. Het combineert documentanalyse, interviews en een vergelijking met andere provincies. Doel is om inzicht te krijgen in de legitimiteit, onderbouwing en actualiteit van de reserves en voorzieningen. Daarbij staat één vraag centraal: passen ze nog bij de doelen van vandaag – en die van morgen?

Dit rapport biedt niet alleen helderheid, maar roept ook op tot gesprek. Over wat we willen, wat we nodig hebben, en wat we al hebben klaarliggen. Want wie goed reserveert, hoeft minder te improviseren.

INHOUD

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanbevelingen	5
2	Beoordeling	6
2.1	Methodiek.....	6
2.2	Kader	6
2.3	Toetsingscriteria.....	6
2.4	Vergelijking met andere provincies.....	7
2.5	Eerder onderzoek door Deloitte (2021).....	8
3	Kader en functies van reserve en voorzieningen.....	11
3.1	Reserves	11
4	Conclusies en aanbevelingen.....	16
5	Algemene beoordeling.....	18
5.1	Vergelijking met andere provincies	18
5.2	Omvang en verloop.....	19
5.3	Beleidsmatige beoordeling.....	23
5.4	Praktijkvoorbeelden	24
5.5	Risico's worden verwerkt in de jaarstukken en begrotingen.....	26
5.6	Afwegingskader voor het verwerken van risico's.....	27
6	Beoordeling reserves - algemeen.....	29
6.1	Algemeen	29
6.2	Oormerken in de reserves.....	29
7	Algemene reserve.....	30
7.1	A001 Algemene reserve	30
8	Bestemmingsreserves.....	35
8.1	B008 Monumentenzorg.....	35
8.2	B009 Brede bestemmingsreserve	37
8.3	B029 Bodem	70
8.4	B032 Nieuwe Natuur	71
8.5	B035 Almere 2.0.....	73
8.6	B039 Meerjaren Bedrijfsvoering	74
9	Uitvoeringsreserves.....	76
9.1	B011 Sport.....	76
9.2	B016 Zuiderzeelijngelden	77
9.3	B027 Platteland Ontwikkeling Programma	78
9.4	B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	79

9.5	B040 Doorgeschoven activiteiten	81
9.6	B044 Duurzame energie.....	82
9.7	B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	84
9.8	B046 Uitvoering cultuurbeleid	85
9.9	B047 Krachtige samenleving.....	86
9.10	B048 Vitaal platteland.....	88
9.11	B050 Flevoland natuurinclusief.....	89
9.12	B052 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid.....	90
9.13	B054 Uitvoering coalitieakkoord	91
9.14	B056 Cofinanciering EU-projecten 2021-2027.....	95
9.15	B057 Friciekosten Batavialand.....	97
10	Egalisatiereserves.....	99
10.1	B003 Personeel	99
10.2	B017 Technische bijstand Europa.....	101
10.3	B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling.....	102
10.4	B033 Activering vervangingsinvesteringen	104
10.5	B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur.....	106
10.6	B037 Mobiliteit	107
10.7	B038 Beheer en ontwikkeling natuur	109
10.8	B043 Economisch Programma.....	111
10.9	B049 Informatiestrategie.....	112
10.10	B055 Wet open overheid.....	114
10.11	B051 Afschrijvingslasten Batavialand.....	115
10.12	B053 MSNF	116
11	Voorzieningen - algemeen	119
11.1	Algemeen	119
12	Voorzieningen voor verplichtingen	119
12.1	V015 Pensioen en uitkeringen GS.....	119
12.2	V047 Spaarverlof.....	120
12.3	V049 WW-lasten	121
12.4	V052 Vitaliteitverlof.....	122
13	Voorzieningen voor risico's	123
13.1	V035 Oninbare vorderingen	123
13.2	V037 Oninbare leningen.....	124
13.3	V039 Reorganisatie bedrijfsvoering.....	125
13.4	V048 Waardering Flevokust Haven	126

14	Voorzieningen voor kostenegalisatie	127
14.1	V011 NJO Provinciehuis.....	127
14.2	V025 NJO Infrastructuur	128
14.3	V043 NJO Vestigingen	129
14.4	V044 NJO Batavialand.....	130
14.5	V051 Flevokust Haven.....	131
15	Voorzieningen voor middelen van derden (heffing).....	132
15.1	V005 Grondwaterbeheer.....	132
16	Bijlagen.....	135
16.1	Overzicht met de financiële voorstellen per reserve en voorziening.....	135
16.2	Overzicht van alle reserves en voorzieningen	136
16.3	Nieuw overzicht van alle reserves en voorzieningen inclusief programma's.....	138

1 Inleiding

In dit rapport geven we een integrale beoordeling van de reserves en voorzieningen van provincie Flevoland. Het doel van dit onderzoek is vast te stellen of de afzonderlijke posten passen binnen het geldende financiële kader, of ze voldoende en actueel zijn onderbouwd, en of de hoogte en mandatering verantwoord zijn. Daarbij is gekeken naar de beleidsmatige koppeling, de transparantie van de toelichting en de manier waarop de provincie haar financiële buffers inzet en beheerst.

De analyse is uitgevoerd op basis van beleidsdocumenten, financiële overzichten, uitvoeringsprogramma's en vergelijkingen met andere provincies. Daarmee ontstaat een compleet beeld van de manier waarop Flevoland haar reserves en voorzieningen structureert, beheert en verantwoordt.

1.1 Aanbevelingen

Dit zijn de algemene aanbevelingen voor het verbeteren van het reserve- en voorzieningenbeheer van provincie Flevoland. Ze richten zich op actualiteit, transparantie en een betere aansluiting op beleid en risico's. In de volgende hoofdstukken staat per individuele reserve en voorziening een concreet voorstel voor bijvoorbeeld herziening, vrijval of opheffing. De voorstellen uit dit onderzoek zijn al verwerkt in de nieuwe Nota Reserves en Voorzieningen, zodat het beleid voortaan beter aansluit op de wijze waarop Flevoland stuurt, verantwoordt en rapporteert.

Het onderzoek bevestigt een solide financiële basis, maar er zijn verbeterpunten. Ten eerste moet de algemene reserve weer algemeen worden: oormerken die hier niet thuishoren, moeten verdwijnen en risico's horen in het risicoprofiel. Daarnaast kan de tussentijdse informatievoorziening over de vrije ruimte consequenter worden opgenomen, zodat Provinciale Staten het verloop van reserves en oormerken kunnen volgen in al die documenten. Verder vraagt de analyse om een herordening van oormerken, waarbij deze worden verplaatst naar reserves die beter aansluiten bij hun doel.

Ook is een opschoonactie noodzakelijk: laat één oormerk vrijvallen, beëindig zeventien oormerken, hef twee oude reserves op en schrap 21 niet-gebruikte oormerken.

Tot slot kunnen onderbouwingen en toelichtingen van reserves en voorzieningen worden verbeterd, door ramingen te actualiseren en duidelijker koppelingen te maken met programma's en beleidsdocumenten.

2 Beoordeling

Het doel van de beoordeling is toetsen of de afzonderlijke posten passen binnen het geldende kader, of ze adequaat zijn onderbouwd, en of de hoogte en mandatering verantwoord zijn.

2.1 Methodiek

Voor dit onderzoek zijn beleidsdocumenten geanalyseerd, interviews gehouden en vergelijkingen gemaakt met andere provincies.

Als startpunt is de stand van de reserves en voorzieningen uit de jaarstukken 2024 gebruikt, omdat dit de meest recente, vastgestelde en gecontroleerde cijfers zijn. Vervolgens is gekeken naar de meerjarenbegroting vanaf 2025 om het verwachte verloop in kaart te brengen, inclusief besluiten over het instellen, aanpassen of opheffen van afzonderlijke reserves en voorzieningen.

2.2 Kader

Het onderzoek is uitgevoerd binnen de kaders van de geldende beleidsregels en wet- en regelgeving. Daarbij zijn het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), de Nota Reserves en Voorzieningen, de financiële verordening, de nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing en diverse interne richtlijnen gebruikt. Deze documenten bepalen hoe reserves en voorzieningen moeten worden gevormd, verantwoord en beheerd.

2.3 Toetsingscriteria

Voor dit onderzoek naar de reserves en voorzieningen van provincie Flevoland zijn goede toetsingscriteria essentieel om de rechtmatigheid, doelmatigheid en transparantie van deze financiële instrumenten te beoordelen. Wij hebben toetsingscriteria opgesteld met eerdere bespreking en besluitvorming van de nota Reserves en Voorzieningen, gesprekken met de commissie Planning&Control en het onderzoek wat Deloitte in 2021 heeft uitgevoerd.

2.3.1 Algemene uitgangspunten

Dit zijn de uitgangspunten voor de beoordeling van de nota reserves en voorzieningen als geheel.

1. Transparantie in exploitatie

Alle mutaties in de reserves moeten zichtbaar zijn in de exploitatie. Dat zorgt er bijvoorbeeld voor dat de zichtbaarheid van structurele uitgaven niet vertroebelt.

2. Beheersbaarheid: grenzen en monitoring

Voor egaliseringsreserves en voorzieningen kan het wenselijk zijn om een bovengrens of ondergrens te hanteren. Jaarlijkse monitoring en heroverweging van nut en noodzaak zijn essentieel.

3. Uniformiteit en systematiek

De opzet van reserves en voorzieningen moet zoveel mogelijk uniform zijn qua structuur, toelichting en verantwoording. Dit vergemakkelijkt sturing en vergelijking.

2.3.2 Specifieke uitgangspunten

Deze vragen gebruiken we als uitgangspunt van de specifieke beoordeling per reserve en voorziening.

4. Doelgerichtheid en beleidskoppeling

Een reserve of voorziening moet een duidelijk omschreven doel hebben dat aantoonbaar aansluit bij bestaand of voorgenomen beleid. De looptijd moet passen bij het doel: tijdelijk bij investeringen, structureel bij risico's of verplichtingen.

5. Onderbouwing van de hoogte

De omvang van de reserve of voorziening moet gebaseerd zijn op realistische schattingen, afspraken en programma- of projectplannen. Dit kan bijvoorbeeld via ramingen van kapitaallasten, risicoanalyses of beleidsintenties. Beleidsintenties zijn de voornemens of plannen van de provincie, overheid of bestuurder voor beleid

6. Oormerken en bestedingsplannen

Reserves moeten bij voorkeur voorzien zijn van een concreet bestedingsplan of een oormerk. Bij voorzieningen moet er een aantoonbare verplichting of risico zijn.

2.4 Vergelijking met andere provincies

Bij de beoordeling van de omvang en samenstelling van de reserves en voorzieningen van provincie Flevoland is het waardevol om een vergelijking te maken met andere provincies. Dat biedt context en helpt bij het duiden van de uitkomsten. Zonder referentiepunten is het lastig te bepalen of de financiële positie van de provincie als solide, risicovol of juist conservatief moet worden beschouwd.

Door te vergelijken met andere provincies ontstaat inzicht in:

1. Relatieve positie: Hoe verhoudt de financiële buffer van provincie Flevoland zich tot die van andere provincies?
2. Beleidsmatige keuzes: In hoeverre wijkt het reserve- en voorzieningenniveau af van dat van andere provincies, en welke beleidsmatige overwegingen liggen daaraan ten grondslag?
3. Praktijkvoorbeelden (best practices): Andere provincies kunnen inspireren tot alternatieve benaderingen van risicomanagement, reservevorming of het treffen van voorzieningen.
4. Verantwoording en transparantie: Vergelijkingen ondersteunen een onderbouwde toelichting richting bestuur, Provinciale Staten en externe toezichthouders.

Om tot een betekenisvolle beoordeling te komen, hebben we de reserves en voorzieningen vanuit meerdere invalshoeken vergeleken. We hebben gekeken naar de omvang en verhouding van de posten om te bepalen hoe groot de financiële buffers zijn. Daarnaast is de samenstelling van de reserves onderzocht, bijvoorbeeld het onderscheid tussen vrije en geoordeelde middelen. Ook is de samenstelling van de voorzieningen meegenomen, waarbij het ging om de typen verplichtingen en risico's waarvoor zij zijn ingesteld. Tot slot is een tijdreeksvergelijking uitgevoerd, zodat zichtbaar wordt hoe deze posten zich in de loop der jaren hebben ontwikkeld en of trends of structurele veranderingen optreden.

2.5 Eerder onderzoek door Deloitte (2021)

Provincie Flevoland heeft Deloitte in 2021 gevraagd een analyse uit te voeren naar haar begroting, reserves en voorzieningen. Daarover zijn Provinciale Staten op 30 maart 2021 geïnformeerd, via de mededeling 'Aanbieding rapport Deloitte over reserves en voorzieningen' (kenmerk 2769873).

Deloitte heeft in opdracht van provincie Flevoland een doorlichting uitgevoerd van de begroting, reserves en voorzieningen. De analyse is gebaseerd op documentonderzoek, data-analyse en gesprekken met medewerkers. Hieronder vind je een samenvatting van de doelstelling van het onderzoek en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

Deloitte constateert in haar algemene beschouwing dat de provincie veel gebruik maakt van reserves, maar dat dit niet ongebruikelijk is, kijkend naar andere provincies. Zij adviseert periodiek het nut-, de noodzaak en de looptijden van reserves per geval te heroverwegen, vanuit de vraag of de financiële dynamiek het doel waarvoor de reserve was ingesteld nog altijd legitimeert. Dit dient vooral te gebeuren bij het vaststellen van de inhoudelijke beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's voor de onderdelen waar de bestemmingsreserves mee samenhangen. Ook geeft Deloitte in overweging om met name het aantal egalisatiereserves te beperken en in ieder geval een bovengrens in te stellen aan de omvang van dergelijke reserves met een egaliseren karakter waar dat nu nog niet het geval is.

Doel van het onderzoek van Deloitte was inzicht geven in het gebruik, de onderbouwing en de ruimte binnen de reserves en voorzieningen. Beoordelen of de hoogte en het gebruik van deze middelen legitiem zijn. Adviseren over transparantie, doelmatigheid en toekomstbestendigheid van het financieel beleid.

2.5.1 Samenvatting rapport Deloitte

Het rapport van Deloitte over de reserves en voorzieningen van de Provincie Flevoland is een diepgaande analyse van de financiële structuur en het gebruik van deze middelen. De aanleiding voor het onderzoek was een behoefte aan meer transparantie in de begroting en een beter inzicht in de financiële ruimte en risico's.

Deloitte constateert dat de provincie veel gebruik maakt van reserves, wat op zichzelf niet ongebruikelijk is, maar wel gevolgen heeft voor de transparantie van de exploitatie. Door het automatisch verrekenen van lasten en baten met reserves is het moeilijk om een helder beeld te krijgen van de jaarlijkse uitgaven. Daarnaast blijkt dat veel reserves een onbepaalde looptijd hebben, terwijl reserves idealiter gekoppeld zijn aan een concreet doel en een vooraf bepaalde periode.

Een belangrijk aandachtspunt is dat voor een aantal reserves wel ideeën bestaan over besteding, maar dat er nog geen formele besluitvorming of oormerking heeft plaatsgevonden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de reserves voor natuurbeheer, duurzame energie en het economisch programma. Deloitte adviseert om bij het opstellen van beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's expliciet te heroverwegen of de oorspronkelijke doelen van de reserves nog steeds relevant zijn.

Ook wordt aanbevolen om het aantal egalisatiereserves te beperken en om voor deze reserves een bovengrens in te stellen. Verder pleit Deloitte voor het opstellen van een meerjarig investeringsprogramma, met name voor de reserve mobiliteit, zodat toekomstige kapitaallasten beter kunnen worden ingeschat.

Tot slot benadrukt Deloitte het belang van het concretiseren van bestedingsplannen en het verbeteren van de onderbouwing van de omvang van reserves en voorzieningen. Daarmee kan de provincie beter sturen op financiële ruimte en risico's, en wordt de begroting transparanter en toekomstbestendiger.

2.5.2 Belangrijkste bevindingen uit het rapport van Deloitte

Veel reserves met onbepaalde looptijd

Dit belemmert transparantie in de exploitatie.

Automatische verrekening van lasten en baten met reserves maakt het moeilijk om de werkelijke jaarlijkse uitgaven te beoordelen.

Ruimte in 13 reserves en voorzieningen

In totaal ongeveer €303 miljoen verdeeld over 42 reserves en voorzieningen. Voor een deel van deze reserves is nog geen harde besluitvorming of oormerking.

Algemene reserve

Voldoende weerstandsvermogen, maar geen ruimte voor verdere daling. Periodieke monitoring wordt aanbevolen.

2.5.3 Belangrijkste aanbevelingen

1. Beperken van egalisereserves

Vooraf bij reserves zoals 'personeel', 'procesgeld en gebiedsontwikkeling' en 'beheer en ontwikkeling natuur'.

Stel een bovengrens in voor de omvang van deze reserves.

2. Heroverweeg nut, noodzaak en looptijd van reserves

Doe dit bij het opstellen van beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's.

Zorg voor een duidelijke koppeling tussen beleid en financiële middelen.

3. Meerjarig investeringsprogramma opstellen

Nodig voor reserves zoals 'mobiliteit' om toekomstige kapitaallasten realistisch te kunnen inschatten.

4. Bestedingsplannen concretiseren

5. Monitoring en herziening van dotaties

Bijvoorbeeld bij 'procesgeld en gebiedsontwikkeling' en 'activering vervangingsinvesteringen'.

Voorkom dat reserves worden opgebouwd zonder actuele noodzaak.

2.5.4 Opvolging

1. Beperken van egalisereserves

Opvolging: Er is aandacht voor het heroverwegen van de onderbouwing en omvang van de betreffende reserves. Toch blijft het nodig om deze reserves te gebruiken, juist vanwege de steeds strakkere toepassing van het baten- en lastenstelsel door het Rijk en de provinciale accountants.

Status: Gedeeltelijk opgevolgd via de bredere herziening van de nota reserves en voorzieningen.

2. Heroverwegen nut, noodzaak en looptijd van reserves

Opvolging: Ja. Er is een aanbeveling opgenomen om jaarlijks de onderbouwing van alle reserves en oormerken te beoordelen en waar nodig bij te stellen of op te heffen.

Status: Opgevolgd

3. Meerjarig investeringsprogramma opstellen

Opvolging: Voor de reserve 'Mobiliteit' is nu een meerjarig programma opgezet en vastgesteld door Provinciale Staten. Dat is het programma Mobiliteit en Ruimte.

Status: Opgevolgd

4. Bestedingsplannen concretiseren

Opvolging: Indirect. Er wordt gewerkt aan het verbeteren van de projectadministratie en samenwerking tussen teams. Dit maakt onderdeel uit van de huidige doorontwikkeling van de (financiële) administratie en Planning&Control-cyclus.

Status: In uitvoering

5. Monitoring en herziening van dotaties

Opvolging: Ja. Er is een structurele borging voorgesteld om het verbeterde meerjareninzicht niet eenmalig te laten zijn.

Status: Opgevolgd

3 Kader en functies van reserve en voorzieningen

Reserves en voorzieningen zijn belangrijke instrumenten voor het financieel beheer van de provincie. Ze zorgen ervoor dat de provincie voorbereid is op risico's, tegenvallers en toekomstige uitgaven.

Provinciale staten stellen de kaders vast van die instrumenten.

In de nota 'reserves en voorzieningen' staan die kaders.

Het verschil tussen het aanspreken van een algemene reserve, een bestemmingsreserve of een voorziening bestaat uit drie factoren:

- de aard van het risico of de uitgave,
- de mate van zekerheid (is het al juridisch verplicht of nog beleidsmatig?),
- en het doel waarvoor het geld is gereserveerd.

Voorzieningen worden gebruikt bij verplichtingen die juridisch afdwingbaar zijn of waarvan de kans op optreden zeer groot is. Reserves zijn flexibeler en worden ingezet bij beleidsmatige doelen of als buffer tegen financiële schommelingen. Deze keuzes staan niet op zichzelf, maar zijn ingebed in het bredere financiële kader van de provincie. Ze hangen samen met:

de financiële verordening, waarin de spelregels voor het financieel beheer zijn vastgelegd;

de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin wordt beschreven hoe de provincie omgaat met risico's en welke buffers daarvoor nodig zijn;

en de begroting en jaarstukken, waarin zichtbaar moet zijn hoe reserves en voorzieningen worden gevormd, ingezet en verantwoord.

Door deze samenhang is het mogelijk om op een transparante en verantwoorde manier financiële ruimte te creëren, risico's af te dekken en beleid uit te voeren.

3.1 Reserves

De provincie is een grote organisatie die plannen maakt voor de toekomst. Ze investeert in bijvoorbeeld wegen, natuur en openbaar vervoer. Net als bij een huishouden kunnen er onverwachte situaties ontstaan: een project dat duurder uitvalt, een tegenvaller in de inkomsten, of nieuwe wetgeving die extra kosten met zich meebrengt.

Daarnaast ontvangt de provincie regelmatig geld voor activiteiten die pas in latere jaren worden uitgevoerd. Door de regels voor het opstellen van de begroting en jaarstukken (zoals het stelsel van baten en lasten), ontstaat er soms een verschil tussen het moment waarop inkomsten worden geboekt en wanneer de uitgaven daadwerkelijk plaatsvinden.

Om hiermee om te gaan, heeft de provincie reserves. Je kunt reserves zien als een spaarpot of financiële buffer. Ze zijn niet bedoeld om zomaar uit te geven, maar worden ingezet als dat nodig is.

Reserves zijn onderdeel van het eigen vermogen van de provincie. Ze worden gebruikt om financiële risico's op te vangen of om geld apart te zetten voor een specifiek doel. In tegenstelling tot voorzieningen gelden er minder strikte regels voor het vormen en gebruiken van reserves.

Er zijn twee hoofdtypen:

Algemene reserves – vrij besteedbaar en bedoeld voor het opvangen van onverwachte financiële tegenvallers.

Bestemmingsreserves – gekoppeld aan een specifiek doel, zoals een beleidsproject of investering. De provincie kan zelf bepalen waarvoor ze worden ingezet of het doel aanpassen.

Voorwaarden voor het gebruik van reserves:

- Reserves moeten worden ingesteld door Provinciale Staten.
- De besteding moet transparant zijn en passen binnen het beleid.

In de begroting en jaarrekening moet duidelijk zijn waarvoor de reserve bedoeld is en hoe het geld wordt ingezet.

Voorbeeld

Het Rijk kent een decentralisatie-uitkering toe in het lopende jaar, bedoeld voor een subsidieprogramma dat over drie jaar wordt uitgevoerd. De provincie boekt de inkomsten in het huidige jaar, maar stort het bedrag eerst in een reserve. In de latere jaren wordt het geld uit de reserve gehaald en besteed volgens het programma.

Bij een financiële tegenvaller kan de provincie tijdelijk geld uit een reserve gebruiken om de gevolgen op te vangen.

Kortom, reserves helpen de provincie om stabiel en betrouwbaar te blijven functioneren, ook als het even tegenzit. Ze maken het mogelijk om vooruit te denken en goed voorbereid te zijn op financiële schommelingen.

3.1.1 Algemene reserve

De algemene reserve is een vrij besteedbare buffer die de provincie inzet bij onverwachte financiële situaties. Deze reserve is niet gekoppeld aan een specifiek doel, maar bedoeld om de financiële weerbaarheid van de provincie te versterken.

Je gebruikt de algemene reserve voor:

- Onvoorziene risico's of tegenvallers waarvoor nog geen aparte voorziening of bestemmingsreserve is gevormd.
- Het opvangen van incidentele uitgaven die niet jaarlijks terugkeren.
- Het behouden van een gezonde financiële positie, zodat de provincie ook bij tegenvallers haar taken kan blijven uitvoeren.

Voorbeeld:

Stel dat er onverwacht minder geld vanuit het Rijk komt, of dat zich een calamiteit voordoet waarvoor geen voorziening of bestemmingsreserve beschikbaar is. In dat geval kan de provincie tijdelijk een beroep doen op de algemene reserve om de gevolgen op te vangen.

3.1.2 Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een deel van het eigen vermogen dat de provincie apart zet voor een specifiek beleidsdoel. In tegenstelling tot voorzieningen is er nog geen juridische

verplichting, maar het beleid is wel vastgesteld. De exacte timing of omvang van de uitgaven kan nog onzeker zijn.

Je gebruikt een bestemmingsreserve voor:

- Risico's of uitgaven waarvoor al beleid is vastgesteld, maar die nog niet juridisch zijn vastgelegd.
- Toekomstige uitgaven die voortvloeien uit beleid, maar waarvan nog niet precies duidelijk is wanneer ze plaatsvinden of hoeveel ze gaan kosten.

Voorbeeld:

De provincie heeft beleid vastgesteld voor de verduurzaming van vastgoed. De projecten zijn nog in voorbereiding, maar er is al geld gereserveerd in een bestemmingsreserve om deze plannen straks te kunnen uitvoeren.

De provincie hanteert drie soorten bestemmingsreserves, afhankelijk van het doel:

Bestemmingsreserves – voor beleidsmatige doelen die nog niet concreet zijn uitgewerkt.

Uitvoeringsreserve – voor doelen die al in uitvoering zijn, maar waarvan de uitgaven over meerdere jaren verdeeld zijn.

Egalisatiereserve – om schommelingen in uitgaven of inkomsten over de jaren heen te dempen, bijvoorbeeld bij onderhoudskosten die niet jaarlijks gelijk zijn.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn bedragen die opzijgezet worden voor verplichtingen of risico's, waarvan duidelijk is dat ze eraan komen. Denk bijvoorbeeld aan kosten voor groot onderhoud, pensioenverplichtingen, schadeclaims of het afkopen van contracten.

Er zijn een paar belangrijke voorwaarden:

- De voorziening moet gebaseerd zijn op een goede inschatting van de toekomstige kosten.
- Het geld is niet vrij te besteden: het is bedoeld om een specifiek risico of verplichting te dekken.

Elk jaar wordt beoordeeld of de voorziening nog nodig is en of het bedrag nog klopt.

Een voorziening wordt gebruikt als er een duidelijke verplichting is, of een risico dat bijna zeker gaat optreden. De kosten moeten ook voortkomen uit bestaande afspraken of gebeurtenissen uit het verleden.

Voorbeeld 1: Grondwaterbeheer

De provincie is op basis van regels verplicht om bepaalde maatregelen te nemen of saneringen uit te voeren. De kosten die daarbij horen worden via deze voorziening opgevangen.

Voorbeeld 2: Egalisatievoorziening voor onderhoudskosten

Sommige onderhoudskosten komen niet elk jaar voor, maar bijvoorbeeld eens in de vijf jaar. Om te voorkomen dat de begroting in het ene jaar zwaar belast wordt en in andere jaren niet, kan de provincie een egalisatievoorziening gebruiken. Elk jaar wordt dan een

vast bedrag gereserveerd, zodat er voldoende geld beschikbaar is op het moment dat het onderhoud daadwerkelijk plaatsvindt.

Er zijn verschillende soorten voorzieningen, namelijk voor:

- verplichtingen of risico's,
- egalisatie van kosten, en
- middelen voor derden.

3.1.2.1 *Verplichtingen of risico's*

Voorzieningen voor risico's van verplichtingen of verliezen die op de balansdatum al bestaan en waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten. Deze voorzieningen worden gevormd om financiële risico's af te dekken die voortvloeien uit bestaande situaties.

Artikel 44 lid 1.a BBV:

“op de balansdatum bestaande risico's over bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten”

Voorbeeld:

Een voorziening voor wachtgeldverplichtingen aan bestuurders, die binnenkort uit dienst gaan en recht hebben op een uitkering.

Dit kan ook spelen bij infrastructurele projecten waarbij derden schade kunnen claimen door werkzaamheden, zoals bij de aanleg of reconstructie van provinciale wegen. Als er signalen zijn dat bepaalde grondeigenaren of bedrijven schade zullen ondervinden – bijvoorbeeld door verminderde bereikbaarheid of tijdelijke omzetsderving – en er al gesprekken lopen over compensatie, dan mag de provincie hiervoor een voorziening treffen.

De voorziening dekt dan het risico op toekomstige uitgaven die voortvloeien uit deze schadeclaims, mits de omvang van het risico redelijkerwijs kan worden ingeschat op basis van beschikbare informatie.

3.1.2.2 *Egalisatie*

Egalisatievoorzieningen maken zijn bedoeld voor kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits deze kosten hun oorsprong vinden in de periode voorafgaand aan de balansdatum. Dit betekent dat de verplichting tot het maken van kosten al bestaat, ook al vindt de betaling pas later plaats.

Artikel 44 lid 1.c BBV:

“kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren”

Op basis van vastgestelde meerjaren-onderhoudplannen en beleidskaders is duidelijk welke onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn en wanneer deze zullen plaatsvinden. Als het besluit tot uitvoering al is genomen en de kosten zijn voorzienbaar, nemen wij een voorziening op in het begrotingsjaar waarin de verplichting ontstaat. Hiermee zorgen wij voor een juiste toerekening van lasten aan het jaar waarin de verplichting is aangegaan, en voorkomen wij een verstoring van het begrotingsbeeld in het jaar van uitvoering.

Een concreet voorbeeld betreft het groot onderhoud aan de infrastructuur, het provinciehuis en de vestigingen. De uitvoering daarvan is in de komende kalenderjaren. Omdat het onderhoud is opgenomen in het meerjarenprogramma en de technische inspectie en kostenraming al zijn uitgevoerd, nemen wij in het lopende begrotingsjaar een voorziening op voor deze toekomstige uitgave.

3.1.2.3 Middelen voor derden

Een voorziening voor middelen van derden ontstaat wanneer een provincie via een heffing middelen van derden ontvangt die juridisch verplicht zijn om aan een specifiek doel te worden besteed.

Artikel 44 lid 2:

“Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van overheden voor uitkeringen.”

Voor de provincie is de voorziening ‘grondwaterbeheer’ een dergelijke variant. Wij innen grondwaterheffing (middelen van derden) en die worden jaarlijks toegevoegd aan de voorziening. De lasten die specifiek gericht zijn op het beheer van de grondwaterkwantiteit worden vervolgens aan de voorziening onttrokken.

4 Conclusies en aanbevelingen

Uit het onderzoek blijkt dat de provincie nog steeds een solide financiële basis heeft. De belangrijkste conclusies zijn:

1. Algemene reserve moet weer écht algemeen zijn

In de algemene reserve staan nog oormerken die hier niet thuishoren. De algemene reserve is bedoeld als buffer voor onvoorziene risico's, en niet voor specifieke doelen. Het oormerk 'egalitatie meerjarenperspectief' kan direct vrijvallen. De overige oormerken horen thuis in andere reserves of in het risicoprofiel.

Houd de algemene reserve vrij van specifieke doelen. Neem strategische risico's op in het risicoprofiel in plaats van ze af te schermen met oormerken.

---

2. Verbetering van de tussentijdse informatievoorziening is noodzakelijk

Mutaties in reserves worden nu alleen zichtbaar in begroting en jaarrekening. Het rapport noemt dat PS beter inzicht nodig heeft in de ontwikkeling van de reserves, inclusief oormerken.

Door dit op te nemen in perspectiefnota, zomernota, najaarsnota en andere P&C-documenten wordt sturing eenvoudiger.

Neem de stand én het verloop van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve standaard op in de perspectiefnota, zomernota, najaarsnota en mogelijk andere P&C-documenten.

---

3. Herordening van oormerken is nodig

Uit de analyse blijkt dat verschillende oormerken beter passen bij andere reserves. Vijf oormerken uit de algemene reserve en de brede bestemmingsreserve kunnen worden overgeheveld naar reserves waar ze inhoudelijk thuishoren.

Verplaats oormerken die niet thuishoren in de algemene of brede bestemmingsreserve naar de reserves die beter aansluiten bij het doel waarvoor ze bedoeld zijn.

---

4. Grote opschoonactie uitgevoerd in de nieuwe Nota reserves en voorzieningen

Er is een groot aantal oormerken dat feitelijk niet meer wordt gebruikt.

- In de brede bestemmingsreserve kunnen 17 oormerken worden beëindigd.

- Twee complete reserves – Technische Bijstand Europa en Fonds Vitaal Platteland – zijn afgerond en kunnen worden opgeheven.
- Er zijn 21 oude oormerken zonder saldo en zonder functie, verdeeld over vijf reserves. Deze kunnen worden geschrapt.

Laat 1 oormerk in de algemene reserve vrijvallen, 17 in de brede bestemmingsreserve vervallen, hef beide oude thematische reserves op, en schrap daarnaast 21 oormerken die niet meer in gebruik zijn. De specificatie hiervan staat in bijlage 16.1.

---

5. Verbetering van onderbouwing en actualiteit

Het rapport laat zien dat sommige reserves en voorzieningen nog zijn gebaseerd op ramingen die nog niet definitief zijn.

Ook kan er beter inzicht worden gegeven door de reserves en voorzieningen zoveel als mogelijk te koppelen aan de programma's en resultaten in de begroting en de jaarstukken.

Actualiseer de desbetreffende ramingen van reserves en voorzieningen. Koppel daarbij de posten duidelijker aan de kader- en beleidsdocumenten.

---

5 Algemene beoordeling

De provincie heeft in 2026 een groot aantal reserves. Deze zijn bedoeld om financiële middelen apart te zetten voor toekomstige uitgaven, om risico's op te vangen en om beleidsplannen uit te voeren. Er zijn verschillende soorten reserves: algemene reserves, bestemmingsreserves (voor specifieke doelen), uitvoeringsreserves (voor projecten) en egaliseringsreserves (om schommelingen in uitgaven op te vangen).

Samen zijn de reserves in 2026 goed voor ongeveer € 378 miljoen. De grootste bedragen zitten in de reserves voor mobiliteit, de brede bestemmingsreserve, het Economisch Programma en de reserve voor vervangingsinvesteringen. Binnen deze reserves is veel al gereserveerd voor concrete plannen, zoals het programma Mobiliteit & Ruimte, het Economisch Programma, het MITC, de energietransitie en het programma 'Landschap van de Toekomst'.

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld of de reserves voldoende zijn, goed worden gebruikt en passen bij de doelen van de provincie.

5.1 Vergelijking met andere provincies

Door te vergelijken met andere provincies krijgen we inzicht, leren we van elkaar en kunnen we ons beleid beter uitleggen en onderbouwen. Dit versterkt onze financiële sturing en transparantie.

Door onze reserves en voorzieningen naast die van andere provincies te leggen, zien we hoe Flevoland zich financieel positioneert. Zijn onze buffers hoog, laag of gemiddeld? Dit helpt om keuzes beter te onderbouwen.

We leren van best praktijkvoorbeelden.

Andere provincies hanteren soms een ander reservebeleid. Door dit te analyseren, ontdekken we mogelijkheden om ons beleid te verbeteren of aan te scherpen.

Risico's worden beter ingeschat.

Als andere provincies voorzieningen treffen voor vergelijkbare risico's, bevestigt dat onze aanpak of laat zien waar we nog iets kunnen toevoegen.

We hebben gekeken naar verschillende dimensies om een compleet beeld te krijgen:

- Omvang van reserves en voorzieningen
- Soorten voorzieningen
- Ontwikkeling in de tijd

5.2 Omvang en verloop

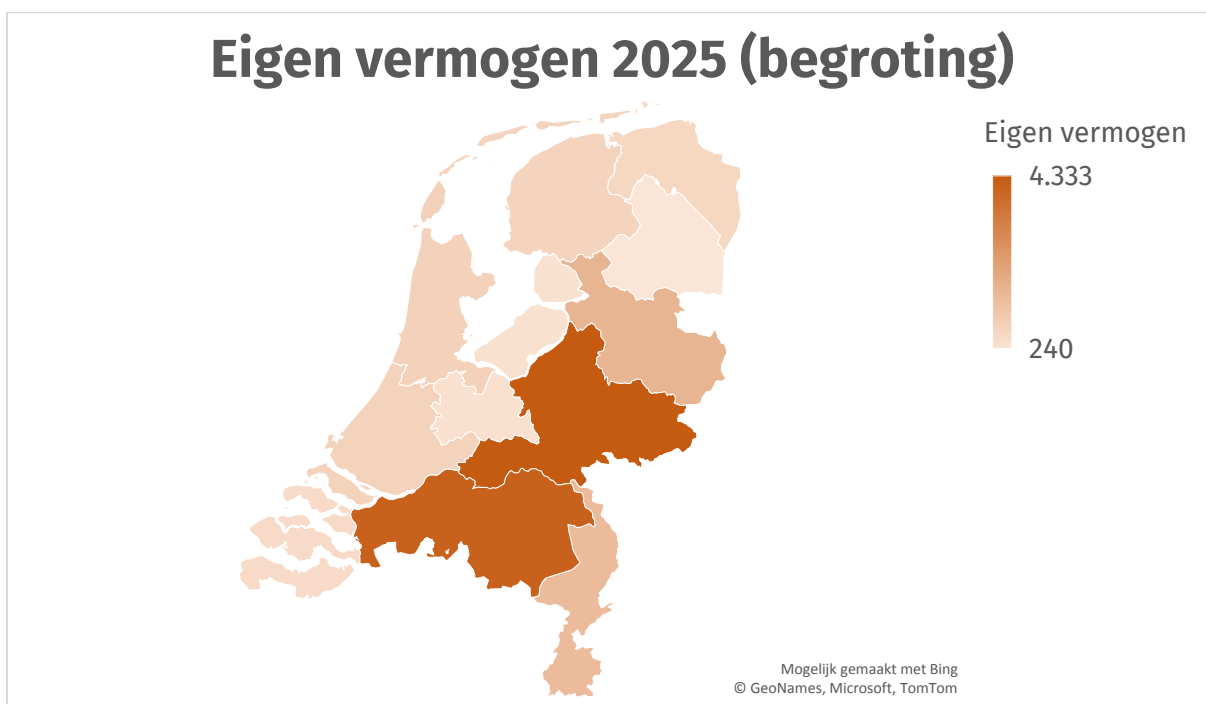
5.2.1 Kwantitatieve analyse, de vergelijking met andere provincies

De balanspositie van provincie Flevoland laat een relatief bescheiden totaalbedrag aan reserves en voorzieningen zien wanneer dit wordt vergeleken met andere provincies. In absolute zin behoort Flevoland tot de provincies met het laagste eigen vermogen. Dat komt vooral doordat de provincie een kleine bevolking heeft en in het verleden beperkte incidentele inkomsten ontving, zoals de opbrengsten van energiebedrijven die in andere provincies voor grote vermogensgroei hebben gezorgd.

Flevoland heeft in absolute zin een klein eigen vermogen, maar dat zegt niet alles over de financiële kracht.

Het totaalbedrag aan eigen vermogen van provincie Flevoland is een van de laagste van alle provincies. Dit komt vooral door het relatief kleine inwonertal en het ontbreken van grote historische inkomsten, zoals verkoopopbrengsten van energiebedrijven die andere provincies wel ontvingen.

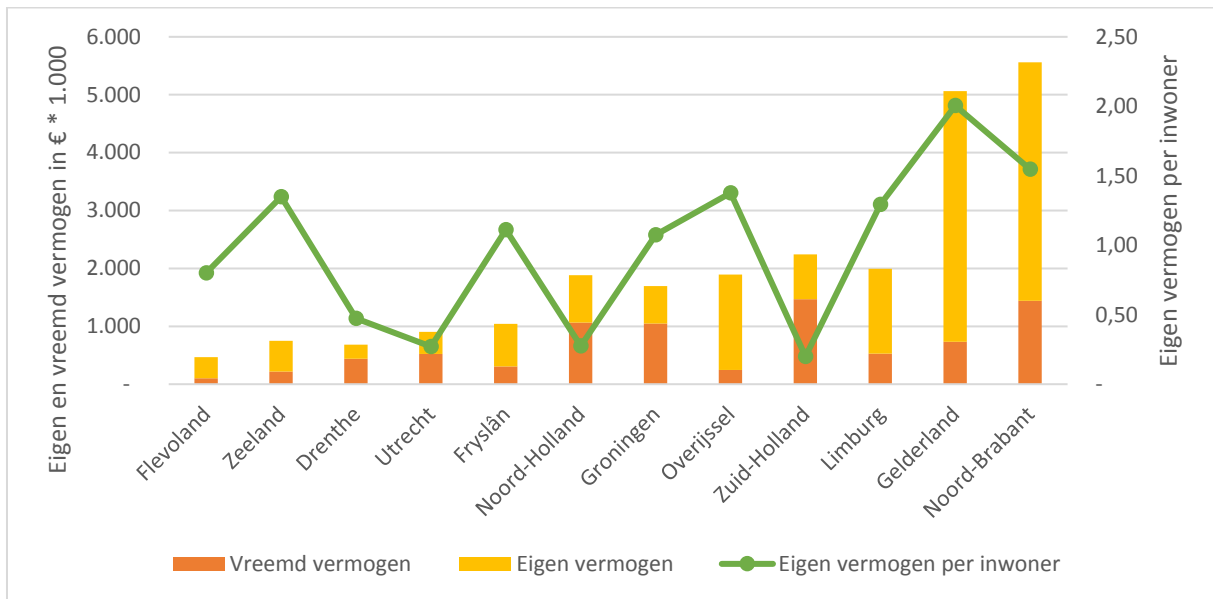
Figuur 1 - Eigen vermogen per provincie volgens de begrotingen van 2025

Het eigen vermogen per inwoner is gemiddeld, ook vergeleken met provincies met een vergelijkbaar inwonertal.

Wanneer het eigen vermogen wordt omgerekend naar een bedrag per inwoner staat Flevoland in de middenmoot. Ook binnen de groep provincies met een vergelijkbare schaal – zoals Zeeland, Drenthe, Fryslân en Groningen – staat Flevoland er goed voor. Enkele van deze provincies scoren hoger door historische vermogensvoordelen.

Figuur 2 - Het eigen en vreemd vermogen, inclusief het eigen vermogen per inwoner in 2025

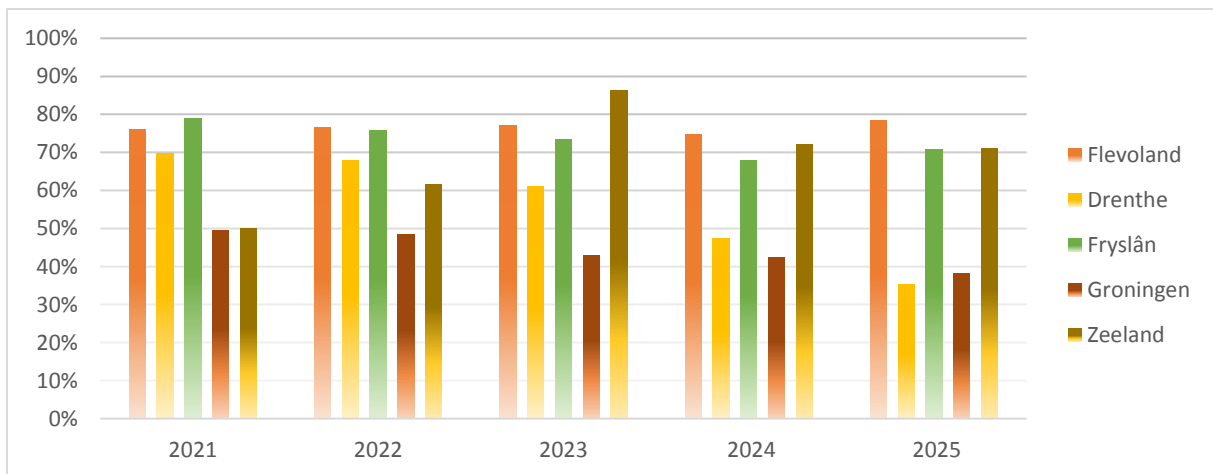
Het eigen vermogen en de reserves vormen een stevig deel van de begroting en versterken de financiële weerbaarheid.

Omdat de totale provinciale begroting relatief compact is, wegen de reserves en voorzieningen als percentage van de begroting zwaar mee. Dat betekent dat Flevoland voldoende buffers heeft om risico's op te vangen en om beleidsdoelen meerjarig te ondersteunen. Ook als percentage van het totale eigen vermogen is het aandeel voorzieningen beperkt, waardoor een groot deel van de middelen vrij aanwendbaar blijft.

De lage schuldenlast zorgt voor een hoge solvabiliteit en beperkte afhankelijkheid van leningen.

Het vreemd vermogen van Flevoland is laag, waardoor de solvabiliteit hoog is. Dat geeft de provincie financiële stabiliteit en maakt het mogelijk om tegenvallers op te vangen zonder direct externe financiering nodig te hebben. Flevoland heeft daarmee een gezonde en evenwichtige vermogenspositie, ondanks een klein totaalvermogen.

Figuur 3 - De solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)

De combinatie van een relatief sterke buffer per inwoner, een lage schuldpositie en voldoende reserves ten opzichte van de begroting maakt dat Flevoland financieel weerbaar is. Grote investeringen blijven wel vragen om zorgvuldige afweging en fasering, maar de algemene vermogenspositie is solide.

5.2.2 Kwantitatieve analyse, de Flevolandse positie

De financiële positie van provincie Flevoland is de afgelopen jaren zichtbaar versterkt. Het eigen vermogen en de voorzieningen namen toe door structurele toevoegingen aan reserves en het apart zetten van middelen voor toekomstig onderhoud. Tegelijkertijd ontstaat door het baten- en lastenstelsel en de manier waarop subsidies worden verwerkt een vertekend beeld: de stijgende reserves betekenen niet automatisch dat er meer financieringsruimte is. Een groot deel van het vermogen is al vastgelegd in investeringen en toekomstige verplichtingen, waardoor de feitelijk beschikbare financieringsruimte beperkt blijft. De komende jaren zullen de buffers bovendien weer afnemen door geplande investeringen en onderhoudsopgaven.

Verloop van het eigen vermogen en de voorzieningen

De financiële buffers van Flevoland zijn de afgelopen jaren duidelijk gegroeid.

Zowel het eigen vermogen als de voorzieningen namen merkbaar toe. Dit laat zien dat Flevoland haar financiële positie heeft versterkt en extra ruimte heeft opgebouwd om risico's op te vangen.

Het eigen vermogen steeg vooral door hogere stortingen in reserves.

In de afgelopen jaren zijn verschillende reserves aangevuld, waaronder de algemene reserve en de Brede Bestemmingsreserve. Deze structurele toevoegingen verklaren het grootste deel van de groei van het eigen vermogen.

De voorzieningen namen toe door toekomstige onderhoudsopgaven.

Ook de voorzieningen groeiden, onder meer vanwege meerjarige onderhoudsplannen. Dit betekent dat de provincie gericht middelen apart zet voor toekomstige verplichtingen, vooral op het gebied van infrastructuur en beheer.

Toekomstige investeringen zorgen straks voor een afbouw van de buffers.

De meerjarenbegroting laat zien dat de reserves en voorzieningen de komende jaren weer kunnen dalen. Dat komt doordat geplande investeringen, beleidsprogramma's en onderhoudsprojecten worden uitgevoerd en daarbij eerder gereserveerde middelen worden aangesproken.

De provincie staat financieel sterker, maar de feitelijke ruimte blijft beperkt.

Hoewel de buffers zijn toegenomen, vraagt de verwachte afname in de komende jaren om aandacht voor de duurzame financiële weerbaarheid. De provincie versterkte haar positie, maar moet blijven bewaken hoeveel middelen daadwerkelijk vrij inzetbaar zijn.

Boekhoudkundige oorzaken van de stijging van de reserves

Het baten-en-lastenstelsel zorgt voor een vertraagde verwerking van investeringen.

Omdat provincie Flevoland werkt met het baten- en lastenstelsel, worden grote investeringen niet direct als last verwerkt. De afboeking uit de reserves vindt vaak pas jaren later plaats en wordt uitgesmeerd over lange afschrijvingsperioden van soms 20 tot 30 jaar. Daardoor lijkt het alsof de reserves groeien, terwijl de middelen feitelijk al zijn ingezet voor investeringen.

Prestatieverantwoording bij subsidies leidt tot tijdelijk hogere reserves.

Subsidies mogen pas als last worden geboekt wanneer de ontvangers hun prestaties hebben geleverd. Tot dat moment blijven ze in de reserves staan, zelfs als het geld al is toegezegd of gedeeltelijk is uitgekeerd. Hierdoor ontstaat een administratief hogere reservepositie dan in de praktijk beschikbaar is.

Het gerapporteerde vermogen geeft geen volledig beeld van de werkelijke bestedingsruimte.

Door deze boekhoudkundige regels ontstaat een vertekend beeld: de hoogte van de reserves zegt niet hoeveel geld nog vrij besteedbaar is. Een groot deel van het vermogen is al juridisch of beleidsmatig vastgelegd in verplichtingen.

Het grootste deel van het vermogen is feitelijk geïnvesteerd in vaste activa.

Aan de activazijde van de balans (de bezittingen) is zichtbaar dat het vermogen van de provincie voor een belangrijk deel is vastgezet in materiële en financiële vaste activa. Het eigen vermogen is daarmee grotendeels ingezet vermogen, niet vrij inzetbaar voor nieuwe beleidsdoelen.

5.3 Beleidsmatige beoordeling

In de volgende geven we een algemene analyse van de reserves en voorzieningen van provincie Flevoland. We hebben beoordeeld of nut en noodzaak per post duidelijk is. Daarbij kijken we of de middelen nog beleidsmatig gebonden zijn of inmiddels vrij inzetbaar, en beoordelen we of de provincie deze posten goed kan monitoren en bijsturen.

Ook beoordeelden we het verloop en de afbouw: zijn er reserves of voorzieningen die structureel dalen, worden opgeheven of juist verder worden aangevuld?

Deze brede analyse geeft inzicht in de samenhang en werking van het totale stelsel van reserves en voorzieningen. In de volgende hoofdstukken en paragrafen wordt vervolgens per afzonderlijke post een gedetailleerde beoordeling gegeven, zodat duidelijk wordt hoe elk onderdeel bijdraagt aan de financiële sturing en beleidsruimte van de provincie.

De meeste reserves en voorzieningen sluiten aan op beleid, maar niet alle doelen zijn actueel.

De meeste posten hebben een duidelijke beleidskoppeling, maar bij enkele reserves is de onderbouwing verouderd of onvoldoende uitgewerkt. Vooral in de brede bestemmingsreserve zorgt het grote aantal oormerken voor versnippering en minder overzicht.

De beheersbaarheid van reserves en voorzieningen is aanwezig, maar niet altijd uniform ingericht.

De provincie monitort jaarlijks de standen van reserves en voorzieningen via de programmabegroting en de jaarstukken.

Anders dan bij sommige andere overheden, werkt provincie Flevoland vooral met reserves die direct gekoppeld zijn aan programma's, projecten of beleidsdoelen. Daardoor bepalen Provinciale Staten zelf per reserve of voorziening de hoogte van de stortingen, in plaats van te werken met vaste onder- of bovengrenzen. Dat maakt formele bandbreedtes minder noodzakelijk.

Voorzieningen bouwen vanzelf af, maar reserves blijven vaak langer bestaan dan nodig.

Voorzieningen dalen wanneer verplichtingen worden uitgevoerd, maar veel reserves hebben geen duidelijk afbouwpad of einddatum, waardoor middelen onnodig lang vast kunnen staan.

Regelmatige herijking van doelen, hoogte en noodzaak zorgt voor transparantie en houdt het financieel beleid toekomstbestendig.

Verschillende reserves en oormerken kunnen worden opgeschoond of beëindigd.

Met name oormerken in de algemene reserve en onderbenutte reserves kunnen worden vrijgemaakt om de totale structuur eenvoudiger en actueler te maken. Per post hebben we daar een voorstel voor opgenomen.

De financiële buffers zijn gegroeid, maar de echte bestedingsruimte is beperkt.

Een groot deel van het vermogen is al vastgelegd in investeringen en toekomstige verplichtingen. De komende jaren worden veel reserves en voorzieningen aangesproken, waardoor de buffers weer zullen dalen.

5.4 Praktijkvoorbeelden

Praktijkvoorbeelden helpen om reserves en voorzieningen doelgericht en transparant te beheren.

Door te leren van bewezen aanpakken uit andere overheden, versterken we ons eigen beleid en vergroten we het vertrouwen van bestuur en inwoners. Deze werkwijzen sluiten aan bij de kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en bieden praktische handvatten voor een robuuste financiële sturing.

Heldere definities zorgen voor duidelijkheid.

Een goed reservebeleid begint met een duidelijke indeling. Flevoland hanteert daarvoor een duidelijke structuur.

Het onderscheid tussen bestemmingsreserves, uitvoeringsreserves en egalisatiereserves is daarvoor een sterke basis. Ook het gebruik van oormerken binnen reserves helpt om de bestemming inzichtelijk te maken. Voor voorzieningen is de indeling naar verplichtingen, risico's, egalisatie en middelen voor derden volgens de BBV en logisch.

Transparantie kan beter door de koppeling met de programma's en de resultaten te presenteren.

De reserves en voorzieningen zouden bijvoorbeeld nog duidelijker gekoppeld kunnen worden aan de programma's en de resultaten zoals die in de programmabegroting staan. In dit rapport is daar een aanzet voor gegeven, bijvoorbeeld door de oormerken in de brede bestemmingsreserve te groeperen op het programma waar ze aan gerelateerd zijn.

Periodieke beoordeling van nut en noodzaak, bij alle planning&control-documenten

Om te voorkomen dat middelen onnodig vastzitten is het belangrijk om regelmatig de nut en noodzaak van de posten te beoordelen. Dat doet de provincie nu in ieder geval in de planning&control-cyclus, zoals bij de jaarlijkse begroting en de jaarstukken. Als bijlage bij die twee documenten zit een overzicht met alle reserves en de actuele duiding van het saldo. Voor de Brede Bestemmingsreserve staan daar ook alle oormerken in beschreven. Zo werken wij aan een transparante toelichting in begroting en jaarrekening.

In de overige documenten van de Planning & Control-cyclus kunnen de reserves en voorzieningen ook een duidelijker positie krijgen. Een voorbeeld daarvan is om het verloop van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve prominent in de stukken op te nemen.

5.4.1 Is het gebruik van reserves zichtbaar en verantwoord in de exploitatie?

Goede verantwoording maakt duidelijk waarom middelen zijn gereserveerd en hoe ze worden ingezet.

Voor elke reserve en voorziening moet helder zijn waarvoor het geld is bedoeld, of het doel nog actueel is en hoe het saldo past bij de planning en de risico's van de provincie.

Flevoland verantwoordt reserves en voorzieningen via meerdere planning- en controldocumenten.

De programmabegroting, jaarstukken, meerjarenbegroting en kwartaaloverzichten geven inzicht in de standen, mutaties en bestedingsplannen; dit zorgt voor een doorlopende monitoring en actualisatie.

Het gebruik van reserves is zichtbaar omdat alle stortingen en onttrekkingen via de exploitatie lopen.

Hierdoor is in zowel begroting als jaarrekening goed te zien wanneer middelen worden ingezet, en wordt voorkomen dat lasten of risico's buiten beeld blijven.

De provincie duidt jaarlijks de status en actualiteit van elke reserve en voorziening.

Als bijlage bij de begroting en de jaarstukken wordt een overzicht beschikbaar gesteld met de duiding van de reserves. Daarin is per post toegelicht of het doel nog passend is, hoeveel ruimte nog beschikbaar is en welke verplichtingen al vastliggen.

Flevoland werkt hiermee transparant en voldoet aan de BBV-eisen voor financiële verantwoording.

Door de koppeling met programma's, doelen en risico's ontstaat een helder beeld van hoe de provincie haar middelen inzet en welke financiële ruimte werkelijk beschikbaar is.

5.4.2 Is de reserve/voorziening ingericht volgens een uniforme systematiek?

De opzet van reserves en voorzieningen moet zoveel mogelijk uniform zijn qua structuur, toelichting en verantwoording. Dit vergemakkelijkt sturing en vergelijking.

De provincie hanteert een duidelijke structuur, die is vastgelegd in de nota Reserves en Voorzieningen. De nota geeft per reserve en voorziening een compleet beeld van doel, kaders en financiële ontwikkeling. Dit zorgt voor transparantie en maakt het mogelijk om keuzes en mutaties goed te volgen. De informatie is opgebouwd volgens een vaste structuur.

Elke reserve en voorziening begint met het beleidskader en doel.

We leggen uit op welk programma of besluit de reserve of voorziening is gebaseerd en waarvoor de middelen zijn bedoeld. Denk aan uitvoering van een project, dekking van risico's of equalisatie van lasten.

Ook de voeding en besteding zijn vastgelegd.

We beschrijven hoe de reserve of voorziening wordt gevuld (bijvoorbeeld uit algemene middelen, rijksbijdragen of heffingen) en hoe de middelen worden ingezet, inclusief eventuele voorwaarden.

Het type reserve of voorziening is vastgelegd

De categorie en kenmerken maken het type duidelijk. We vermelden of het gaat om een algemene reserve, bestemmingsreserve, uitvoeringsreserve, equalisatiereserve of voorziening. Ook staan het instellingsjaar, de looptijd en eventuele bandbreedtes (minimale of maximale omvang) vermeld.

Bevoegdheden en besluitvorming zijn expliciet opgenomen.

Zo is zichtbaar wie bevoegd is tot toevoegingen en onttrekkingen: Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten. Ook worden mandaten en voorwaarden toegelicht.

De reserves en voorzieningen zijn uitgewerkt in lijn met de verslaggevingsregels

Flevoland onderscheidt reserves en voorzieningen volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Reserves zijn verdeeld in drie categorieën: bestemmingsreserves, uitvoeringsreserves en egalisatiereserves. Voorzieningen zijn ingedeeld naar verplichtingen, risico's, egalisatie en middelen van derden. Deze indeling is helder en sluit aan bij wettelijke kaders.

5.4.3 Wordt de reserve of voorziening periodiek geëvalueerd en bijgesteld?

De provincie evalueert periodiek, maar kan de systematiek versterken door vaste bandbreedtes, expliciete evaluatiecriteria en een uniforme presentatie van deze toetsing in de P&C-documenten.

De reserves en voorzieningen worden jaarlijks gemonitord en heroverwogen, maar er is ruimte voor aanscherping.

Jaarlijks beoordelen wij bij de begroting en jaarrekening of reserves en voorzieningen nog passen bij hun doel. Dit is onderdeel van de Planning & Control-cyclus. Voorzieningen worden getoetst op actuele verplichtingen en risico's, en reserves op beleidsdoelen en bestedingsplannen. Daarmee voldoet de provincie aan de BBV-eis dat deze posten niet onbeheerst mogen groeien of blijven bestaan zonder evaluatie.

Er zijn verbeterpunten voor beheersbaarheid en sturing.

Het hanteren van onder- en bovengrenzen is nog niet structureel. Vooral bij egalisatiereserves kan een maximum helpen om te grote buffers te voorkomen.

Ook kan de koppeling tussen evaluatie en expliciete criteria sterker: is het doel nog relevant, en is het saldo nog passend bij de risico's of het programma? Voorzieningen vragen om een jaarlijkse toets op verhouding tussen saldo, verwachte uitgaven en heffing.

5.5 Risico's worden verwerkt in de jaarstukken en begrotingen

Bij het omgaan met financiële risico's is het belangrijk om vooraf te bepalen hoe we deze verwerken. We onderscheiden drie mogelijkheden: opnemen in de paragraaf risico's en weerstandsvermogen, het vormen van een voorziening, of het aanhouden van een reserve.

- Paragraaf risico's en weerstandsvermogen: risicoprofiel

Een risico wordt opgenomen in deze paragraaf als het onzeker is of het zich voordoet en wanneer er geen verplichting bestaat om kosten te maken. Het risico is wel financieel te schatten, maar de timing en het optreden zijn onzeker. De dekking komt uit de weerstandscapaciteit, zoals de algemene reserve, het budget onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit.

- Voorziening

We vormen een voorziening als er sprake is van een verplichting of een vrijwel zeker risico waarvan de kosten redelijk te schatten zijn. Dit is vaak wettelijk verplicht volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Voorzieningen zijn bedoeld voor specifieke en onvermijdelijke uitgaven.

- **Reserve**

Een reserve gebruiken we als we middelen apart zetten voor een beleidsvoornemen of een verwacht risico. Het gaat om een bewuste keuze om geld te reserveren voor toekomstige uitgaven. Reserves zijn meestal geormerkt voor een bepaald doel.

5.6 Afwegingskader voor het verwerken van risico's

5.6.1 *Het omgaan met risico's vraagt om duidelijke keuzes.*

Om die keuzes consequent te kunnen maken hebben we een afwegingskader opgesteld (een beslisboom). Zonder een afwegingskader bestaat het risico dat beslissingen willekeurig worden genomen. Dat kan leiden tot onvoldoende dekking, onduidelijkheid in de begroting en verschillen in aanpak tussen teams.

5.6.2 *Een afwegingskader zorgt voor consistentie en transparantie.*

Het maakt duidelijk wanneer een risico in de paragraaf risico's en weerstandsvermogen hoort, en wanneer een voorziening of reserve nodig is. Zo kunnen we risico's op een eenduidige manier beoordelen, en weten bestuur en organisatie vooraf welke financiële gevolgen er zijn.

Daarnaast helpt het kader om verantwoording af te leggen. Door vooraf vast te leggen hoe we keuzes maken, kunnen we beter uitleggen waarom een risico op een bepaalde manier is verwerkt. Dit draagt bij aan een betrouwbare financiële positie en versterkt het vertrouwen in onze sturing.

In de nieuwe nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing is nu een afwegingskader opgenomen. Dat kader is in lijn met dit rapport en kan worden toegepast om de omvang van de algemene reserve te toetsen.

Reserves

Beschrijving van de reserves, met de kwalitatieve duiding.

6 Beoordeling reserves - algemeen

6.1 Algemeen

In dit hoofdstuk geven we per reserve een duidelijke en volledige beoordeling.

Alle reserves van provincie Flevoland zijn afzonderlijk toegelicht, inclusief hun doel, actuele onderbouwing en hoe het saldo zich verhoudt tot dat doel. Dit bevat ook een overzicht van alle oormerken en hun beleidsmatige betekenis. Bij elke reserve staat vermeld welke delen van het saldo al zijn vastgelegd door oormerken en welk deel nog vrij inzetbaar is.

Het hoofdstuk laat zien of de omvang van elke reserve passend en actueel is.

We beschrijven of het huidige saldo logisch aansluit op beleidsplannen, risico's of geplande uitgaven, en of herijking nodig is. Bij elke reserve staat aangegeven of deze afneemt, wordt opgeheven, groeit of juist wordt aangesproken voor concrete projecten.

Dit hoofdstuk vormt daarmee het praktische en beleidsmatige overzicht van alle financiële buffers van de provincie.

Het maakt inzichtelijk welke middelen al vastliggen en welke beleidsruimte nog beschikbaar is, en helpt Provinciale Staten om goed geïnformeerde keuzes te maken.

6.2 Oormerken in de reserves

De oormerken beschermen tegen over-committing en maken het beheer van het eigen vermogen overzichtelijker.

Oormerken helpen om binnen een reserve vast te leggen welk deel van het geld bedoeld is voor een specifiek doel. Het zijn labels die Provinciale Staten (PS) toekennen aan een deel van een bestemmingsreserve. Soms is dat ook expliciet het geval, door het aannemen van een motie, een amendement of het vaststellen van de programmabegroting. Daarmee wordt duidelijk welk deel van de reserve al is gereserveerd en welk deel nog vrij besteedbaar is. We voorkomen dan dat dezelfde financiële ruimte meerdere keren wordt ingezet.

Een oormerk is vooral relevant in bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden vaak gebruikt als spaarpot voor plannen en ideeën die nog verder moeten worden uitgewerkt. Naarmate plannen concreter worden, kunnen PS besluiten om (een deel van) de reserve te oormerken. Pas wanneer het doel is uitgewerkt, worden de middelen overgezet naar de begroting of naar een uitvoeringsreserve.

In uitvoerings- en egalisatiereserves kunnen wel oormerken voorkomen, maar die zijn administratief. Ze hebben geen formele status en spelen geen rol in de Planning- & Controlcyclus. Deze oormerken zijn dus alleen bedoeld voor intern budgetbeheer.

Door oormerken ontstaat helder inzicht in het deel van een reserve dat al is vastgelegd en het deel dat vrij inzetbaar is

Dat maakt het eenvoudiger om aan PS, de toezichthouders, de accountant en andere belanghebbenden te laten zien welke ruimte er nog beschikbaar is. De oormerken dragen

daarmee bij aan betrouwbare rapportages en een beter begrip van de financiële positie van de provincie.

Er zijn veel oormerken in gebruik, vooral in de Brede Bestemmingsreserve

Uit onze analyses blijkt dat er veel oormerken zijn aangebracht, vooral binnen de Brede Bestemmingsreserve. Dit komt doordat deze reserve bedoeld is voor uiteenlopende incidentele en vaak grootschalige projecten. Nieuwe initiatieven krijgen daar regelmatig een eigen oormerk, waardoor het aantal oormerken sterk groeit en de reserve versnipperd raakt.

Hoewel oormerken zorgen voor duidelijkheid op projectniveau, ontstaat bij te veel afzonderlijke labels juist minder overzicht op het niveau van het totaal. Ook wordt het moeilijker om te sturen op de strategische inzet van het eigen vermogen.

Cluster oormerken per programma

Om meer overzicht te creëren, stellen wij voor om de oormerken voortaan te clusteren, bijvoorbeeld per programma zoals ook in de programmabegroting gebruikelijk is. Clustering maakt de structuur van de reserve eenvoudiger, houdt het totaalbeeld helder en versterkt de bestuurlijke sturing. Het helpt bovendien om sneller te zien hoeveel vrije ruimte nog beschikbaar is binnen de brede reserve, zonder dat de inhoudelijke bedoeling van de oormerken verloren gaat.

Aanbevelingen Deloitte

In hoofdstuk beschrijven we ook hoe de aanbevelingen uit het Deloitte-onderzoek zijn verwerkt in het beheer van de reserves en voorzieningen. Voor alle posten waarvoor Deloitte expliciet verbeterpunten formuleerde is de opvolging beschreven.

De provincie heeft de aanbevelingen van Deloitte structureel verwerkt door meerjarige ramingen op te stellen, oormerken en bestedingsdoelen te actualiseren en de onderbouwing van reserves te versterken. Hierdoor is het inzicht in de financiële positie verbeterd en sluit het beheer van de reserves beter aan op wettelijke verplichtingen, beleidsdoelen en toekomstige opgaven.

7 Algemene reserve

7.1 A001 Algemene reserve

Doel

De provincie is actief in een omgeving die voortdurend verandert. Hoewel veel financiële verplichtingen en risico's vooraf worden ingeschat en afgedekt, blijven er altijd onzekerheden bestaan. Denk aan economische schommelingen, juridische uitspraken, beleidswijzigingen of onvoorziene incidentele tegenvallers.

De algemene reserve zorgt voor financiële continuïteit bij incidentele tegenvallers

De algemene reserve is bedoeld als weerstandscapaciteit. Dat is een financiële buffer om strategische en onvoorziene risico's op te vangen. Het doel is om adequaat te kunnen reageren op zulke ontwikkelingen en risico's. Dus niet om (structurele) dekking van activiteiten.

Looptijd

Deze reserve is eind 1986 bij de start van de provincie ingesteld. Hij zal altijd blijven bestaan, dat wordt voorgeschreven door het Besluit Begroting en Verantwoording. Het financiële resultaat van alle jaren voegen we eerst toe aan de algemene reserve, of onttrekken het als er een tekort is.

Omvang

De Algemene reserve moet op niveau zijn, met een evenwicht tussen robuustheid en flexibiliteit

Een algemene reserve met voldoende omvang draagt bij aan de robuustheid van de provinciale begroting. Het zorgt ervoor dat de provincie ook in onzekere omstandigheden koersvast kan blijven opereren, zonder direct te hoeven ingrijpen in het beleid of de uitvoering. Aan de andere kant is een te goed gevulde algemene reserve een beperking voor het inzetten van incidentele middelen. Dat wordt vaak 'dood geld' genoemd.

De risicobeheersing en het weerstandsvermogen zijn de basis voor het evenwicht

De gewenste omvang van de 'algemene reserve' is afhankelijk van de risico's die de provincie onderkend. De uitgangspunten daarvoor staan in de nota 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Het risicoprofiel van de provincie speelt daarbij een belangrijke rol, net zoals de andere mogelijkheden om eventuele tegenvallers op te vangen. Het college maakt de risicoafweging in ieder geval twee keer per jaar. De uitkomsten daarvan staan in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van de begroting en jaarstukken.

Vastgestelde bandbreedte op basis van de begrotingsomvang en de weerstandsratio

In de voorgaande nota Reserves en Voorzieningen is een voorgeschreven minimale omvang opgenomen. Die minimale omvang is 5% van de begrotingsomvang. Daarmee wordt het totaal van de lasten in de begroting bedoeld. Op basis van de begroting 2026 is dat een minimum van 14,5 miljoen euro.

De algemene reserve is bedoeld als weerstandsvermogen waardoor er ook nog een andere minimale omvang is, die de nota Weerstandsvermogen en risicomangement voorschrijft. De weerstandscapaciteit moet minimaal 1,1 en maximaal 2,0 zijn. Met een omvang van bijna 90% is de algemene reserve de grootste component, naast de belastingcapaciteit en de stelpost 'onvoorzien'. Het komt er daarom op neer dat het eigen vermogen minimaal 1,2 keer zo groot moet zijn als de financiële omvang van het risicoprofiel.

In de begroting 2026 is het risicoprofiel 15,2 miljoen euro. Op basis van een weerstandsratio van 1,2 zou de omvang van de algemene reserve minimaal 18,3 miljoen euro moeten zijn.

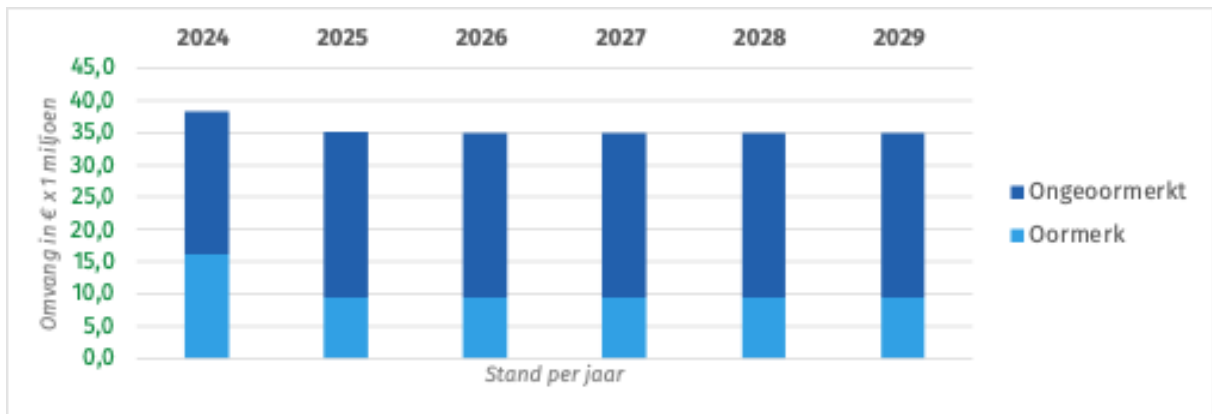
Een actuele risicoanalyse is een betere norm voor de bandbreedte van de algemene reserve

Een dynamische ondergrens op basis van een risicoanalyse geeft een realistischer beeld van de financiële robuustheid. Ook sluit het aan bij het doel van de algemene reserve: voorbereid zijn op risico's en in control zijn. Een vaste norm van 5% is statisch en biedt verder geen toegevoegde waarde voor de beheersing.

Wij stellen voor om de ondergrens van 5% van de begrotingsomvang te laten vervallen, omdat de nota Weerstandsvermogen en risicobeheer al een betere ondergrens voorschrijft.

Oormerken

Voor de algemene reserve bestaat geen bestedingsplan, waardoor de reserve in beginsel volledig als 'vrije' ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit.

De algemene reserve is nu minder algemeen, door de oormerken

Toch zijn er nu oormerken opgenomen, zoals blijkt uit de jaarstukken 2024 en de begrotingen van de opvolgende jaren. Dat zijn de oormerken 'Egalisering meerjarenperspectief', 'Autoleasemaatschappijen' en 'Calamiteitenfonds'. De oormerken zijn destijds ingesteld om bepaalde financiële risico's af te dekken. Bij de vorming ervan was het logisch deze onder te brengen in de Algemene Reserve. Nu we echter het doel van de Algemene Reserve opnieuw beoordelen, constateren we dat deze reserve primair bedoeld is voor algemene risico's, niet voor specifiek onderkende risico's.

Laat de oormerken in de Algemene Reserve vrijvallen of verwerk ze op een andere manier in de financiële buffers

---

De Algemene Reserve moet een algemeen karakter behouden. Daarom is het niet wenselijk dat oormerken een deel van deze reserve 'minder algemeen' maken. Wij bevelen daarom aan om de oormerken vrij te laten vallen, over te hevelen naar een andere reserve, of op een andere wijze te verwerken binnen de financiële buffers.

7.1.1 Autoleasemaatschappijen (R001001)

Het oormerk 'Autoleasemaatschappijen' was ingesteld om financiële schommelingen op te vangen die kunnen ontstaan door de verhuizing van een groot wagenparkbeheerder

(autoleasemaatschappij) uit Flevoland. Dat heeft namelijk directe gevolgen voor de opbrengsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB), de tweede belangrijke inkomstenbron voor de provincie. Per 31 december 2024 was de omvang van het oormerk € 8,96 miljoen. In 2025 is dit bedrag al volledig vrijgevallen, omdat het risico zich heeft voorgedaan. Dat is al toegelicht en besloten via de programmabegroting 2025.

Het oormerk Autoleasemaatschappijen in de Algemene Reserve is al vrijgevallen en kan opgeheven worden.

7.1.2 Egalisering meerjarig perspectief (R001002)

Het oormerk 'Egalisering meerjarenperspectief' is ingesteld om schommelingen in het meerjarige begrotingssaldo op te vangen. Vanaf 2027 werd een tekort voorzien door lagere inkomsten uit het Provinciefonds (door vervallen accres-systematiek) en dalende opbrengsten motorrijtuigenbelasting. Het doel van dit oormerk is om deze negatieve effecten tijdelijk te mitigeren, zodat de provincie een stabiel financieel beeld kan presenteren en beleidsombuigingen kan voorkomen. Het oormerk is gevoed vanuit de vrije ruimte van de stelpost Nieuw beleid in 2024 en 2025. Per 31 december 2025 bedraagt het oormerk € 4,408 miljoen.

Het oormerk 'egalisering meerjarig perspectief' kan vrijvallen in de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve. Op basis van de actuele meerjarenbegroting is er geen sprake van verwachte tekorten per boekjaar.

7.1.3 Calamiteitenfonds (R001003)

Het oormerk 'Calamiteitenfonds' is ingesteld om financiële ruimte te reserveren voor het opvangen van onvoorziene calamiteiten die een grote impact kunnen hebben op de provinciale begroting. Denk hierbij aan extreme weersomstandigheden, grote infrastructurele storingen of andere gebeurtenissen die niet in reguliere risicoanalyses zijn voorzien. Het doel van dit fonds is om snel te kunnen handelen zonder dat direct ingrijpende begrotingswijzigingen nodig zijn, en om de continuïteit van provinciale taken te waarborgen. Dit sluit aan bij het beleid uit de Nota Risico en Weerstandsvormogen, waarin het belang van een robuuste weerstandscapaciteit wordt benadrukt.

Per 31 december 2024 en 2025 bedraagt het oormerk € 5,0 miljoen. Het bedrag is in 2024 gestort en blijft in 2025 ongewijzigd. Er zijn geen onttrekkingen voorzien in de meerjarenraming tot en met 2028. Het fonds maakt deel uit van de structurele weerstandscapaciteit van de provincie en wordt alleen aangesproken bij majeure calamiteiten waarvoor geen andere dekking beschikbaar is.

Het oormerk 'calamiteitenfonds' kan worden opgeheven. Het resterende saldo valt vrij in de Algemene Reserve (ongeoormerkt). In het risicoprofiel wordt dan een risico voor calamiteiten opgenomen.

Relatie met de programmabegroting

De algemene reserve is een belangrijk onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Opvolging eerdere aanbevelingen

In 2021 adviseerde Deloitte om de omvang en inrichting van de Algemene Reserve opnieuw te bepalen. Wij hebben dat advies opgevolgd door de reserve te beoordelen, in samenhang met het risicoprofiel, zoals beschreven in de Nota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Uit ons onderzoek blijkt dat de huidige inrichting van de algemene reserve en de brede bestemmingsreserve niet meer goed aansluit bij de manier waarop provincie Flevoland haar strategische risico's identificeert en beheerst. De nota schrijft voor dat de omvang van het weerstandskapitaal – en dus ook van de algemene reserve – moet aansluiten op de strategische risico's. Dat werkt alleen goed als de algemene reserve zo veel mogelijk ongeoormerkt is. Daarom adviseren wij de volgende concrete aanpassingen:

Oormerken in de algemene reserve opheffen

Oormerken zorgen voor versnippering en verminderen de sturingskracht van de reserve. Door ze te verwijderen ontstaat één duidelijke, vrij inzetbare algemene reserve die direct beschikbaar is om strategische risico's op te vangen.

Onderliggende risico's opnemen in het risicoprofiel

Als een oormerk is ingesteld vanwege onzekerheden of risico's, horen deze thuis in het risicoprofiel. Zo wordt een risico op de juiste plek zichtbaar en kan het worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandskapitaal.

Risicogerelateerde oormerken in de brede bestemmingsreserve herzien

Sommige oormerken in de brede bestemmingsreserve blijken feitelijk gekoppeld te zijn aan strategische risico's. Wij stellen voor om ook deze oormerken te beëindigen en de betreffende risico's toe te voegen aan het risicoprofiel.

8 Bestemmingsreserves

8.1 B008 Monumentenzorg

Doel

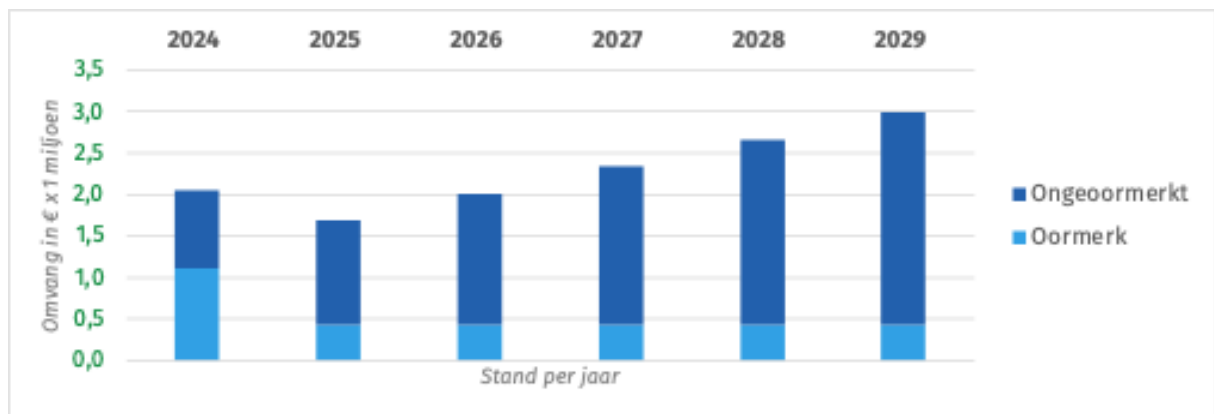
Deze reserve is ingesteld voor de restauratie van Rijksmonumenten. Het actuele kader daarvoor is het erfgoedprogramma 'Erfgoed van de toekomst'. Dat programma is op 29 januari 2020 vastgesteld als meerjarig beleidskader voor het erfgoedbeleid van de provincie.

Looptijd

Hoewel het programma geen vaste einddatum heeft, is in 2025 een evaluatie gestart om het beleid te herzien en aan te passen aan actuele ontwikkelingen. Daarmee geldt het programma in de praktijk voor de periode 2020–2025, met het oog op verlenging of vervanging door een nieuw programma.

Omvang

De omvang van de reserve is € 1,7 miljoen in 2025. Het niet geoormerkte bedrag is beschikbaar om in te spelen op restauratie-initiatieven. De provincie legt (indirect) verantwoording over de besteding af via de provinciale monumentenmonitor. De gewenste omvang zal worden bepaald wanneer het huidige programma is geëvalueerd.

Oormerken

De reserve Monumentenzorg heeft twee oormerken, namelijk 'Toevalsvondsten' en 'Restauratie Poldertoren'.

8.1.1 Toevalsvondsten (R008001)

Het oormerk 'Toevalsvondsten' is ingesteld om financiële ruimte te bieden voor het afhandelen van archeologische vondsten die onverwacht aan het licht komen bij werkzaamheden in Flevoland. Deze vondsten – zoals scheepswrakken, prehistorische bewoningsresten of andere cultuurhistorische objecten – geven een uniek inzicht in de geschiedenis van het gebied. Het doel van het oormerk is om te kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen en om bijzondere vondsten veilig te stellen en te onderzoeken, zonder dat dit leidt tot vertraging of onvoorziene kosten in projecten. De inzet van deze middelen ondersteunt het provinciale erfgoedbeleid en het Erfgoedprogramma Flevoland, waarin behoud en beleefbaarheid van erfgoed centraal staan.

De middelen worden gebruikt voor kosten die voortvloeien uit de meldingsplicht voor toevalsvondsten (Erfgoedwet art. 5.10), zoals onderzoek, tijdelijke opslag en documentatie. De procedure bepaalt dat een vinder een vondst moet melden bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en deze zes maanden beschikbaar moet houden voor wetenschappelijk onderzoek. Eigendom van een toevalsvondst is gedeeld tussen vinder en grondeigenaar; de provincie is geen eigenaar, maar kan wel kosten dragen voor onderzoek en behoud. Gedeputeerde Staten hebben in het kader van het Erfgoedprogramma regels vastgesteld om deze meldingsplicht en de afhandeling van toevalsvondsten te faciliteren. Provinciale Staten worden via begroting en jaarstukken geïnformeerd over de inzet van deze middelen.

8.1.2 Poldertoren (R008002)

Provinciale Staten hebben op 9 juni 2021 besloten een subsidie beschikbaar te stellen aan gemeente Noordoostpolder voor de restauratie van de Poldertoren. De toren is gebouwd in 1957–1959 als watertoren, symboliseert de eenheid van de polder en is sinds 2014 een rijksmonument. Het doel van de restauratie is om het monument te behouden en geschikt te maken voor nieuwe functies, zoals een uitkijkplatform en verhuurbare ruimtes, zodat het erfgoed beleefbaar blijft voor inwoners en bezoekers. Dit sluit aan bij het provinciale Erfgoedprogramma Flevoland, waarin behoud en herbestemming van monumenten centraal staan.

In juli 2024 hebben Gedeputeerde Staten een vierde wijziging van de beschikking vastgesteld, waarbij een extra bijdrage van € 1,12 miljoen (decentralisatie-uitkering van het Rijk) is toegevoegd en een begrotingswijziging van € 912.290 ten laste van de reserve Monumentenzorg is doorgevoerd. De totale restauratiekosten bedragen ongeveer € 3,3 miljoen, waarvan € 1,1 miljoen door het Rijk en € 0,9 miljoen door de provincie wordt gedekt; het resterende bedrag komt voor rekening van gemeente Noordoostpolder zelf. De restauratie is in 2023 gestart en loopt door tot 2026, met werkzaamheden zoals gevelherstel, waterdichting, technische installaties en herinrichting van verdiepingen.

Relatie met de programmabegroting

De reserve monumentenzorg is in de programmabegroting gekoppeld aan programma 4, Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om de beschikbare ruimte van ongeveer € 0,8 miljoen te onderbouwen met concrete projectvoorstellen. De provincie heeft dit advies opgepakt door voorgenomen restauraties en andere projecten inhoudelijk verder uit te werken. Waar nodig zijn deze projecten opgenomen in het erfgoedprogramma. Hierdoor is de besteding van de reserve beter inzichtelijk gemaakt.

8.2 B009 Brede bestemmingsreserve

Doel

De Brede Bestemmingsreserve dient als een financiële buffer, vooral voor (incidentele) beleidsvoornemens waarop Provinciale Staten hebben besloten, maar waarvan de uitvoering nog nadere uitwerking vraagt.

De Brede Bestemmingsreserve wordt gebruikt om middelen te reserveren voor beleidsvoorstellen en programma-onderdelen die door Provinciale Staten zijn vastgesteld, maar nog niet volledig zijn uitgewerkt of geprogrammeerd in de begroting.

De reserve werkt zoals een flexibele bestemmingsreserve voor beleidsontwikkeling en toekomstige programmatische uitgaven.

Ook is de Brede Bestemmingsreserve onderdeel van het geheel aan provinciale middelen die beschikbaar zijn voor de financiële dekking, de zogenaamde 'vrije ruimte'. De reserve maakt daarmee deel uit van het financieel kader om beleidsprioriteiten te realiseren die niet tot de reguliere exploitatie behoren.

Omvang

De reserve wordt gevoed en aangesproken op basis van vaste afspraken binnen de provinciale Planning- en Controlcyclus. Op deze manier blijft de financiële weerbaarheid op peil en is er inzicht in de begrotingsruimte.

Structurele storting van €1,7 miljoen per jaar

Jaarlijks wordt €1,7 miljoen structureel aan de Brede Bestemmingsreserve toegevoegd. Deze storting maakt het mogelijk om beleidsmatige ambities te dekken die nog niet zijn uitgewerkt in de programmabegroting, maar waarvoor Provinciale Staten wel al richtinggevende besluiten hebben genomen.

Relatie met het jaarrekeningresultaat

Het rekeningresultaat wordt niet rechtstreeks met de Brede Bestemmingsreserve verrekend. Het jaarrekeningresultaat wordt eerst verrekend met de Algemene reserve, die de basis vormt voor het weerstandsvermogen. Daarom wordt het resultaat uit de jaarrekening eerst hieraan toegevoegd of onttrokken. Dit gebeurt net zo lang totdat de weerstandsratio tussen 1,1 en 2,0 staat.

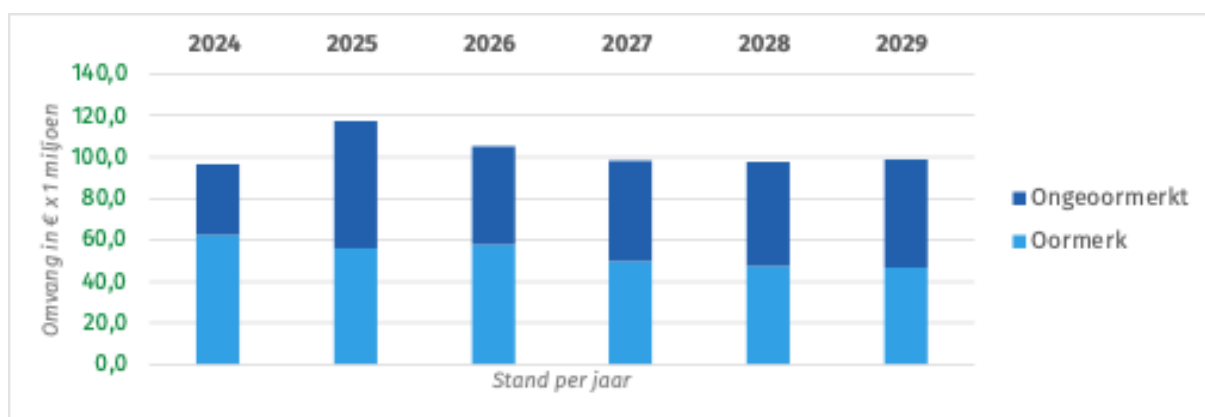
Bovenkant van de bandbreedte: toevoeging aan de Brede Bestemmingsreserve
Wanneer de weerstandsratio boven de 1,9 uitkomt, beschouwt de provincie dit als een signaal dat de Algemene reserve te ruim is gevuld voor het niveau van de risico's.

Het overschot boven de gewenste ratio wordt toegevoegd aan de Brede Bestemmingsreserve.

Dit bedrag komt beschikbaar als vrije ruimte binnen de reserve, zonder oormerk. Hierdoor blijft de Algemene reserve gericht op risicobeheersing, terwijl beleidsruimte beschikbaar komt voor nieuwe of aanvullende provinciale opgaven.

Onderkant van de bandbreedte: aanvulling vanuit de Brede Bestemmingsreserve

Als de weerstandsratio onder de 1,1 daalt, wordt eerst gekeken of de Brede Bestemmingsreserve kan worden aangesproken om de Algemene reserve aan te vullen.

Oormerken

De Brede Bestemmingsreserve bevat een groot aantal oormerken, die in de loop der jaren zijn ontstaan. Tijdens ons onderzoek telden wij 56 actieve oormerken. In het begin van hoofdstuk 'beoordeling reserves' is al een toelichting opgenomen van het aantal oormerken en de redenen daarvan.

Cluster de oormerken per programma

Als advies gaven wij al mee om de oormerken in deze bestemmingsreserve te clusteren op programma, zoals die in de actuele programmabegroting zijn opgenomen. Hoe dat er uit ziet, blijkt uit de uitwerking van dit onderdeel.

Jaarlijks beoordeelt het college de omvang en noodzakelijkheid van de oormerken

De oormerken worden jaarlijks beoordeeld, bij het opstellen van de begroting en van de jaarrekening. Bij de jaarrekening ontvangen Provinciale Staten een bijlage waarin de duiding van de oormerken in de jaarrekening is toegelicht.

De oormerken voor strategische risico's hevelen we over naar het risicoprofiel

We hebben oormerken aangetroffen die in feite geen beleidsdoel vertegenwoordigen, maar een financiële onzekerheid of risico afdekken. Deze horen logischerwijs thuis in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waar risico's worden geïdentificeerd, gewaardeerd en gemonitord.

Door deze oormerken om te zetten naar strategische risico's blijft dezelfde financiële ruimte beschikbaar, maar verschuift de sturing naar het risicomanagementproces. De middelen kunnen daarbij worden overgeheveld naar de Algemene reserve. Zo blijft de

financiële dekking intact, terwijl de provincie een duidelijker onderscheid maakt tussen beleid en risico's.

We maken duidelijk onderscheid in de vrije ruimte en het geormerkte deel van de bestemmingsreserve

We maken de omvang en samenstelling van de Brede Bestemmingsreserve structureel inzichtelijk in de P&C-documenten. Om meer transparantie te bieden, is het belangrijk dat in de begroting, jaarstukken en andere P&C-documenten duidelijk zichtbaar blijft:

- wat de totale omvang van de Brede Bestemmingsreserve is;
- welk deel daarvan vrij inzetbaar is;
- en welk deel bestaat uit oormerken.

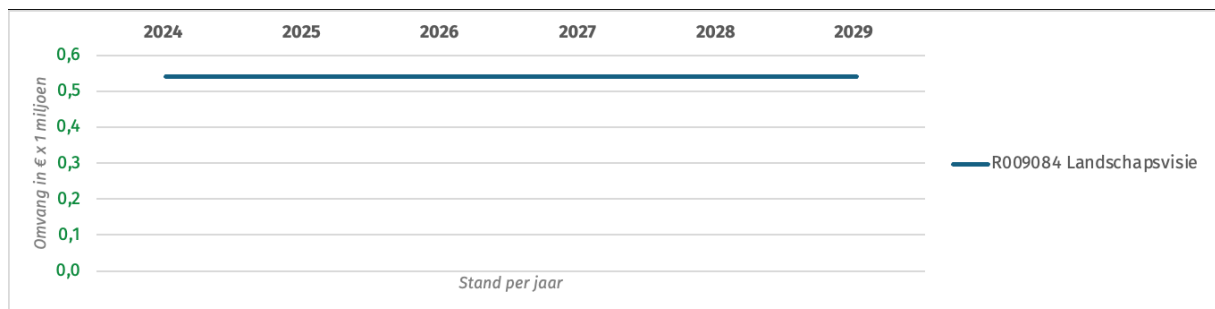
Deze structurele toelichting maakt het voor Provinciale Staten en het bestuur eenvoudiger om te zien welke ruimte daadwerkelijk beschikbaar is voor nieuwe beleidsvoorstellen, waar middelen langdurig zijn vastgezet en welke oormerken periodiek heroverwogen kunnen worden.

1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling

8.2.1 Landschapsvisie (R009084)

Provinciale Staten hebben dit oormerk bij de Najaarsnota 2020 ingesteld ter ondersteuning van de uitvoering van het in oktober 2021 vastgestelde programma Landschap van de Toekomst.

Het oormerk wordt gebruikt voor de uitwerking van de uitvoeringsagenda van Landschap van de Toekomst, die richting geeft aan de provinciale inzet op ruimtelijke kwaliteit, ontwerp onderzoek en monitoring. Dit programma is beleidsmatig verankerd en vormt de basis voor de provinciale landschapsambities.

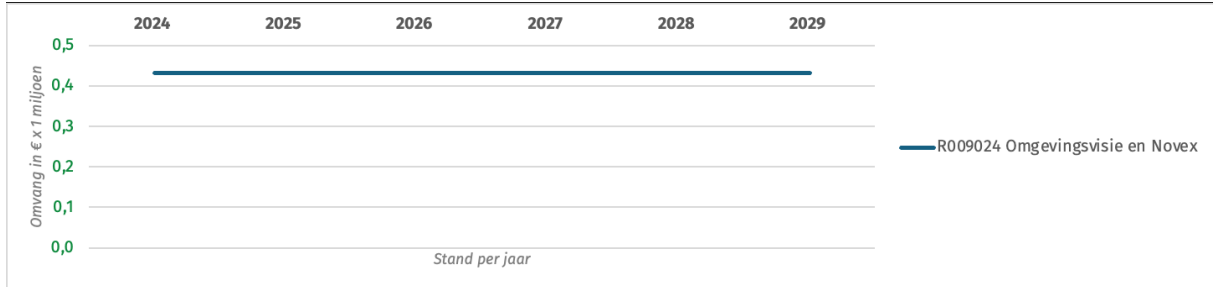

8.2.2 Omgevingsvisie en Novex (R009024)

Het oormerk is ingesteld via de resultaatbestemming van de Jaarstukken 2023, als financiële dekking voor de actualisatie van de provinciale Omgevingsvisie en de uitwerking van de provinciale bijdrage aan het nationale NOVEX-programma. De middelen worden in de jaren ingezet voor ruimtelijke analyses, scenario-onderzoek, proceskosten, participatie en het opstellen van ruimtelijke arrangementen in het kader van de NOVEX-opgaven.

Het oormerk Omgevingswet en Novex in de BBR kan worden opgeheven.

Het saldo is in 2026 nihil. Ook zijn er geen stortingen of onttrekkingen meer begroot.

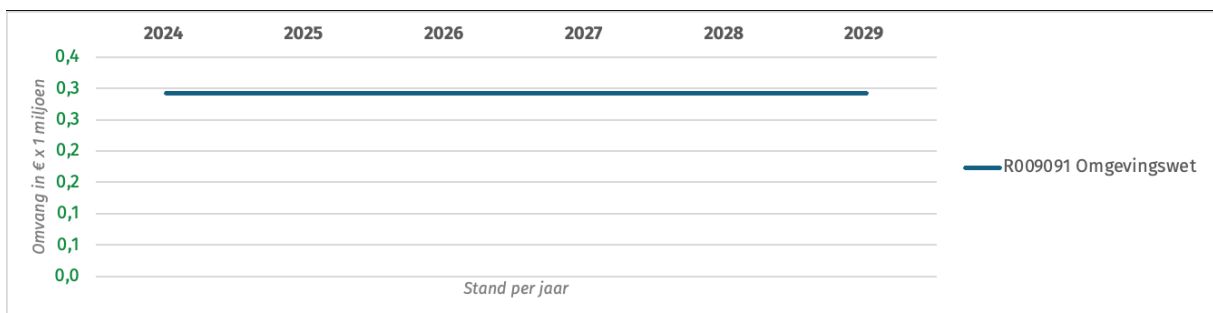
8.2.3 Omgevingswet (R009091)

Het oormerk is door PS vastgesteld bij de Najaarsnota 2020. De middelen worden ingezet voor de inrichting en doorontwikkeling van het provinciale instrumentarium, processen en werkwijze passend bij de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden. Dit omvat onder meer het verbeteren van het Omgevingsloket en de samenwerking met gemeenten, waterschappen en de Omgevingsdienst.

De verordening is meermaals geactualiseerd op onderwerpen zoals droogte, geluidproductieplafonds, erfgoed, natuur en water. Deze actualisaties vereisen voortdurende beleidsvoorbereiding, juridische borging en technische doorwerking, die vanuit het oormerk worden bekostigd.

Het oormerk Omgevingswet in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk. Ook zijn geen onttrekkingen voorzien in de meerjarenbegroting.

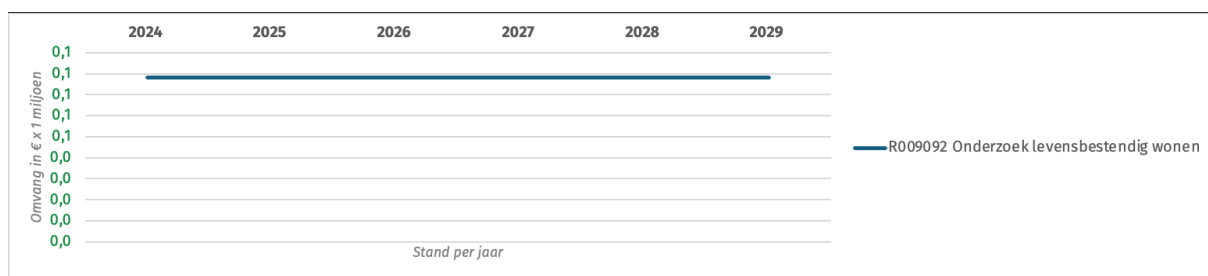
8.2.4 Onderzoek levensbestendig wonen (R009092)

Provinciale Staten hebben middelen beschikbaar gesteld voor onderzoek naar levensloopbestendig-wonen. De basis daarvoor is amendement E op 11 november 2020 bij de Najaarsnota 2020. Het doel van dit oormerk is de financiële dekking daarvoor.

De middelen worden ingezet voor onderzoek naar de kwantitatieve en kwalitatieve woonbehoefte van ouderen en andere zorgbehoevende doelgroepen in Flevoland. Een deel van het budget is besteed aan onderzoek naar woningtekorten; het resterende bedrag wordt gebruikt voor nadere analyse van de behoefte aan levensloopbestendige woningen, welzijnsvoorzieningen en zorg nabije woonvormen.

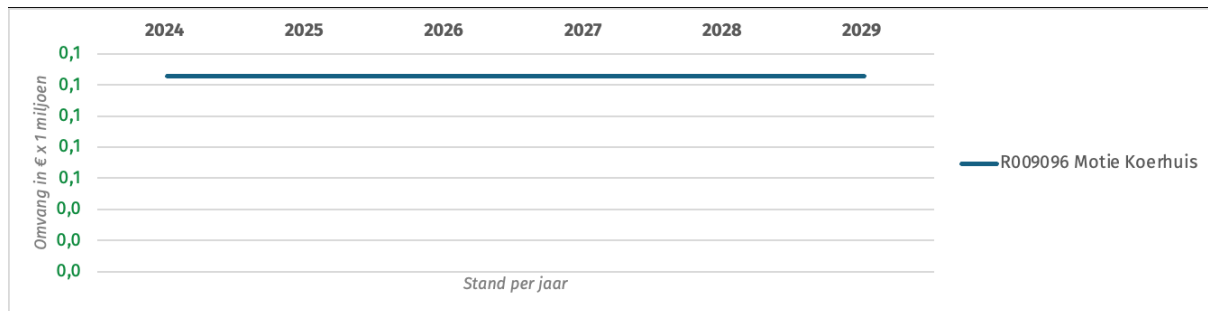
Het oormerk Onderzoek levensbestendig wonen in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk. Ook zijn geen onttrekkingen voorzien in de meerjarenbegroting.

8.2.5 Motie Koerhuis (R009096)

Provinciale Staten hebben dit oormerk ingesteld bij de Najaarsnota 2020 voor de uitvoering van de Motie Koerhuis. Het oormerk is volledig geprogrammeerd voor subsidieverstrekking en cofinanciering in het kader van deze motie. De besteding volgt naar gelang subsidieontvangers hun projecten afronden en afrekenen.

8.2.6 Oekraïne noodfonds (R009112)

Provinciale Staten hebben dit oormerk ingesteld voor drie PS-amendementen (31 maart 2022, 13 juli 2022 en 8 november 2023). Het fonds is bedoeld voor provinciale noodondersteuning vanwege de oorlog in Oekraïne. In 2025 is er nog ongeveer € 10.000 beschikbaar. Het resterende bedrag wordt in 2026 ingezet, waarna het oormerk kan vervallen.

2 Landbouw, visserij, water en natuur in balans

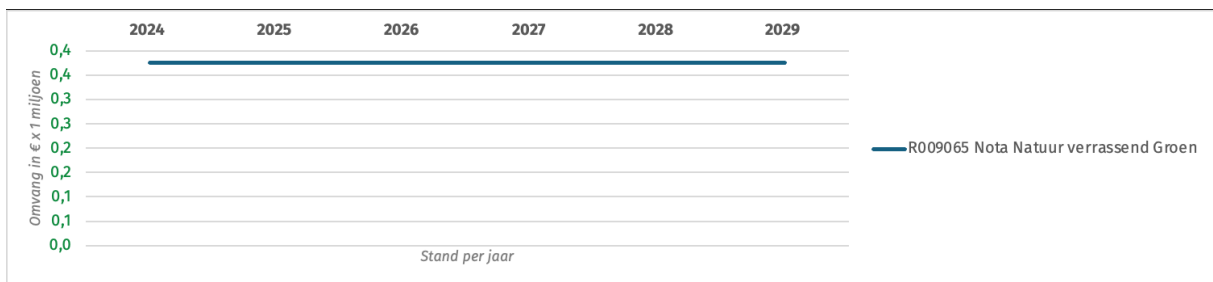
8.2.7 Nota Natuur verrassend Groen (R009065)

Het oormerk Nota Natuur – Verrassend Groen is bedoeld om middelen beschikbaar te houden voor de uitvoering van de natuurvisie Flevoland Verrassend Groen. Deze visie uit 2014 vormt formeel nog steeds onderdeel van het geldende natuurbeleid van de provincie. Dat blijkt onder meer uit een GS-besluit waarin Verrassend Groen expliciet wordt genoemd als vigerende natuurvisie.

Hoewel de nota nog geldt, wordt het natuurbeleid inmiddels inhoudelijk aangevuld en deels vervangen door nieuwer beleid, zoals het Actieplan Biodiversiteit en de nieuwe Omgevingsvisie die nog wordt vastgesteld. Deze documenten zetten sterk in op biodiversiteitsherstel en natuurinclusieve gebiedsontwikkeling.

Het oormerk Nota Natuur verrassend Groen in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve.

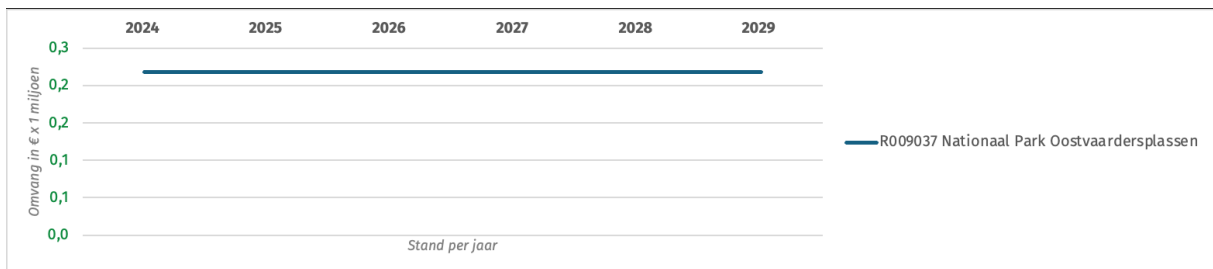
Het oormerk bestaat al zeven jaar en is nog niet geprogrammeerd.

8.2.8 Nationaal Park Oostvaardersplassen - beleidskader (R009037)

Dit oormerk is door Provinciale Staten ingesteld bij de Najaarsnota 2020 en later verhoogd bij de begroting 2023. Het wordt gebruikt als buffer voor juridische kosten, omdat deze sterk fluctueren en lastig te begroten zijn. Wanneer het reguliere budget tekortschiet, kan dit oormerk worden ingezet.

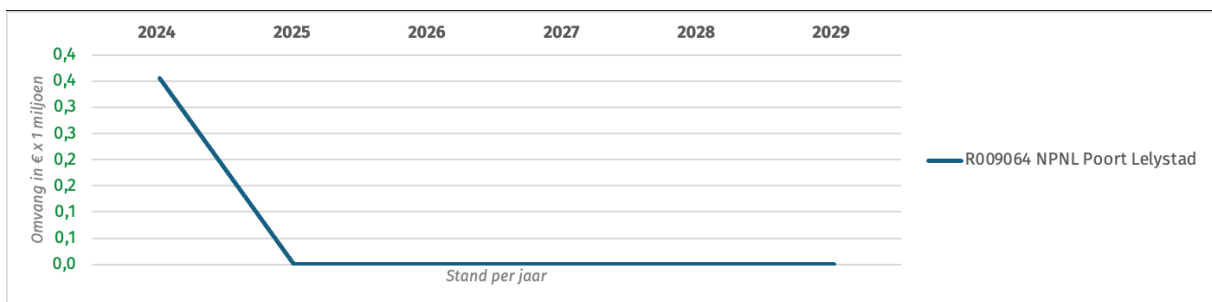
Daarnaast is het oormerk gekoppeld aan projecten voor het Nationaal Park Oostvaardersplassen. Een deel van deze projecten is uitgevoerd; drie lopen nog door. Hiervoor blijft nog € 0,23 miljoen gereserveerd.

8.2.9 NPNL Poort Lelystad (R009064)

Het oormerk NPNL Poort Lelystad is bedoeld voor de provinciale bijdrage aan de ontwikkeling van het poortgebied bij de Oostvaardersplassen aan de Lelystadse kant van Nationaal Park Nieuw Land. In dit gebied wordt geïnvesteerd in natuurbeleving en bereikbaarheid, waaronder de aanleg van wandel-, fiets- en ruitersporen, nieuwe waterpartijen, een verbeterde entree en recreatieve voorzieningen zoals een poortgebouw en een nieuwe parkeerplaats. Deze ontwikkeling versterkt de toegankelijkheid en beleving van het gebied en maakt onderdeel uit van het bredere gebiedsprogramma voor NPNL Lelystad.

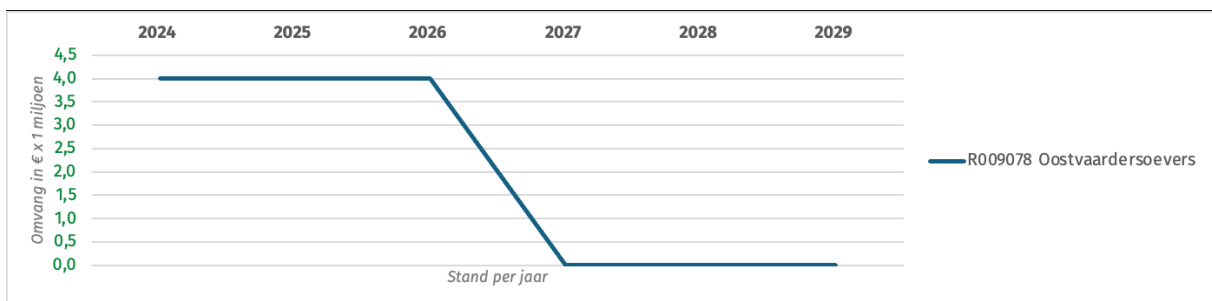
Het oormerk is volledig geprogrammeerd en wordt meerjarig ingezet, omdat de projecten in fases worden voorbereid en uitgevoerd. Door de middelen te oormerken blijft het budget beschikbaar voor de verdere gebiedsontwikkeling zolang deze loopt.

8.2.10 Oostvaardersoevers (R009078)

Het oormerk Oostvaardersoevers is bedoeld voor de provinciale bijdrage aan de ontwikkeling van de ecologische verbinding tussen het Markermeer, de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen. Het project richt zich op het herstellen van uitwisseling van water, voedingsstoffen en vis, door onder andere vispassages, waterin- en uitlaten en geleidelijke land-waterovergangen aan te leggen. Deze maatregelen versterken de natuurkwaliteit, vergroten de biodiversiteit en verbeteren de beleefbaarheid van het gebied voor inwoners en bezoekers.

De middelen zijn meerjarig nodig, omdat het project in fasen wordt uitgewerkt en uitgevoerd. Door de middelen te oormerken blijft het budget beschikbaar tot de realisatie is voltooid.

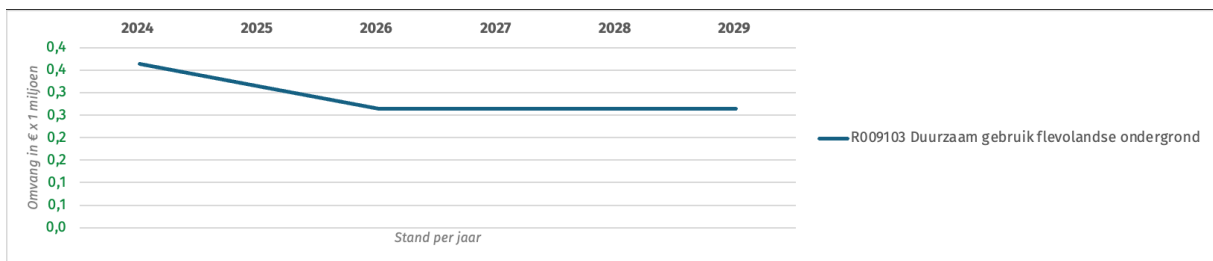
8.2.11 Duurzaam gebruik Flevolandse ondergrond (R009103)

Het oormerk Duurzaam gebruik Flevolandse ondergrond is bedoeld om de uitvoering te ondersteunen van de provinciale visie op zorgvuldig en toekomstbestendig omgaan met

bodem en ondergrond. In de nota Duurzaam Gebruik van de Flevolandse Ondergrond is vastgelegd dat de ondergrond niet mag worden aangetast en dat bescherming voorop staat. Daarbij gelden uitgangspunten zoals: geen permanente opslag van afvalstoffen (zoals CO₂ of radioactief materiaal), zorgvuldig gebruik van drinkwatervoorraden en ruimte bieden voor duurzame bodemenergie waar dat verantwoord kan.

Het oormerk Duurzaam gebruik Flevolandse ondergrond in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk. Er wordt geen inzet meer voorzien op korte termijn.

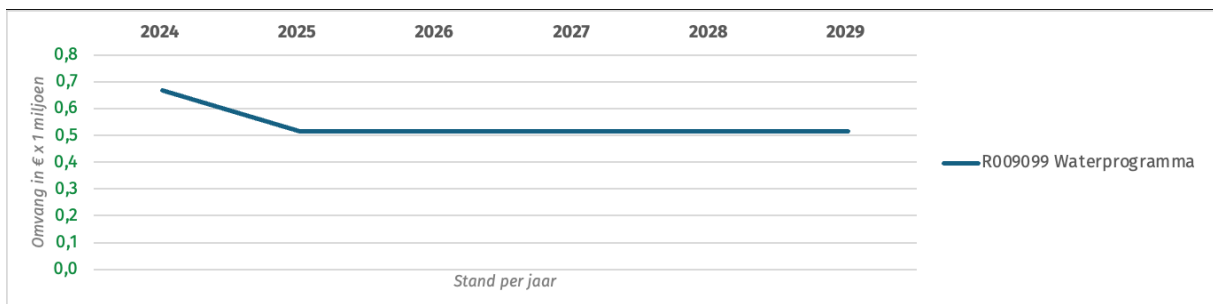

8.2.12 Waterprogramma (R009099)

Het oormerk Waterprogramma is bedoeld om middelen te reserveren voor de uitvoering van het provinciale Waterprogramma “Watersysteem blijvend op orde!”. Dit programma beschrijft de maatregelen die nodig zijn om het Flevolandse watersysteem toekomstbestendig te houden, zowel qua waterkwaliteit als waterkwantiteit. Het richt zich onder andere op klimaatadaptatie, het omgaan met droogte en hevige neerslag, het verbeteren van ecologische waterkwaliteit en het versterken van de samenwerking met partners zoals waterschap Zuiderzeeland, Rijkswaterstaat en gemeenten.

Het oormerk Waterprogramma in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

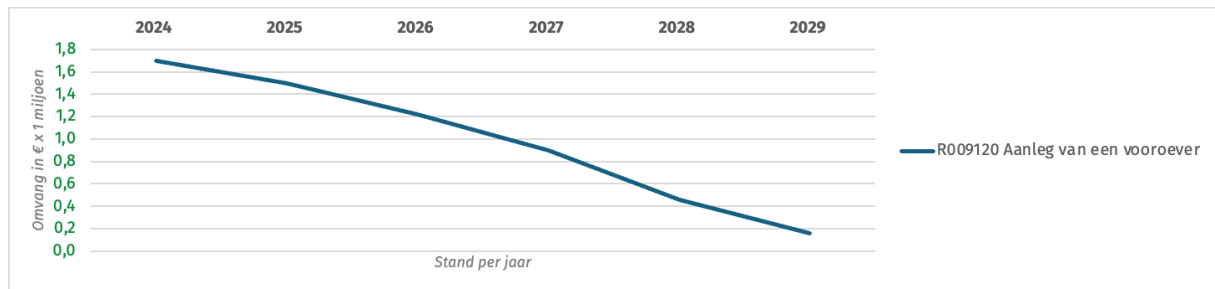
Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk.

8.2.13 Aanleg van een vooroever (R009120)

Het oormerk Aanleg van een vooroever is ingesteld om de provinciale bijdrage te financieren aan de vooroever die wordt aangelegd langs de IJsselmeerdijk tussen Lelystad en de Ketelbrug. Deze maatregel maakt deel uit van de dijkversterkingsopgave en combineert waterveiligheid met natuurontwikkeling. De vooroever versterkt niet alleen de dijk, maar creëert ook ongeveer 60 hectare nieuwe waternatuur, wat bijdraagt aan biodiversiteit en recreatiemogelijkheden.

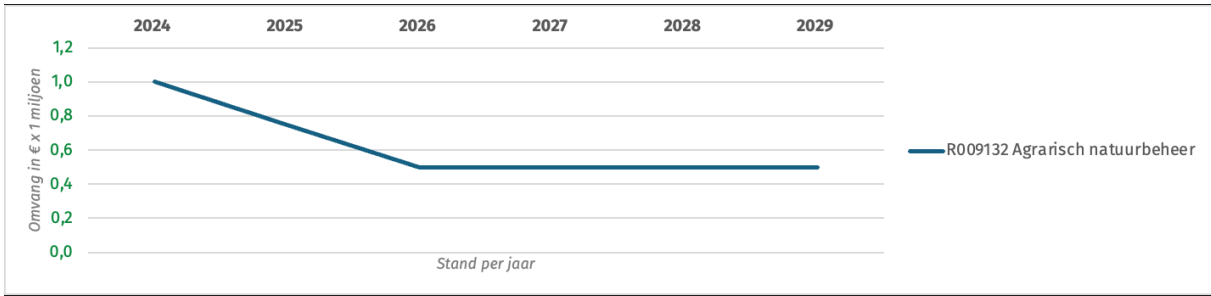
Het oormerk had een omvang van € 2,0 miljoen, waarvan in 2024 € 0,3 miljoen is bevoorschot. De resterende € 1,7 miljoen wordt als incidentele subsidie, met volledige bevoorschotting, verstrekt aan waterschap Zuiderzeeland. Dit volgt uit de door Gedeputeerde Staten op 25 februari 2025 vastgestelde bestuursovereenkomst over de financiële bijdrage aan de vooroever. Daarnaast is € 0,6 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de begrotingspost Natura 2000. De bestuursovereenkomst is ondertekend onder voorbehoud van instemming door Provinciale Staten in de Zomernota 2025, die inmiddels is vastgesteld. De totale kosten van de dijkversterking bedragen voor het waterschap ongeveer € 237 miljoen.

8.2.14 Agrarisch natuurbeheer (R009132)

Het oormerk Agrarisch natuurbeheer is bedoeld voor provinciale cofinanciering aan het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) binnen het landelijke Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het gaat om maatregelen die biodiversiteit in landbouwgebieden versterken, zoals akkerrandenbeheer, weidevogelbeheer en aanleg van landschapselementen. De uitvoering gebeurt via agrarische collectieven, waaronder BoerenNatuur Flevoland, die afspraken maken met deelnemende boeren op basis van het jaarlijks vastgestelde Natuurbeheerplan.

De omvang van het oormerk bedroeg € 1,0 miljoen, waarvan per 31 december 2026 € 0,5 miljoen resteert. Deze middelen zijn bestemd voor de periode 2023–2028 en vormen de provinciale bijdrage naast financiering vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van het Rijk en de EU. De inzet en voortgang worden via de begroting en jaarstukken gemonitord.

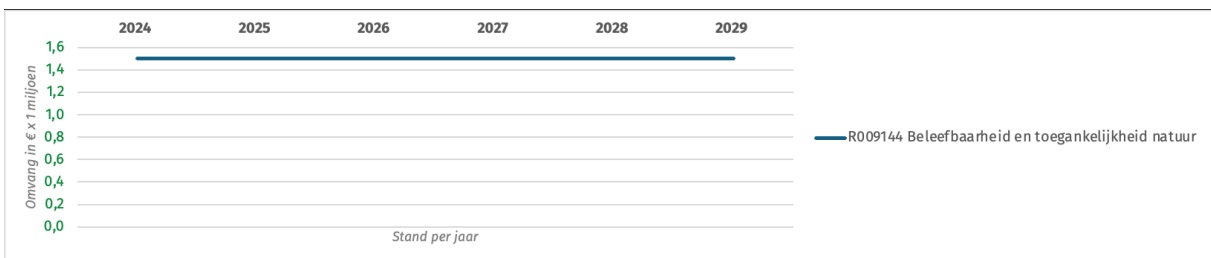

8.2.15 Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur (R009144)

Het oormerk ‘Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur’ is ingesteld voor projecten die de toegankelijkheid en beleving van Flevolandse natuurgebieden verbeteren. Het gaat om investeringen in voorzieningen zoals wandel- en fietspaden, vogelkijkhutten, inclusieve bebording en bezoekersinformatie, zodat natuurgebieden aantrekkelijk en bereikbaar blijven voor een breed publiek. Deze inzet sluit aan bij de provinciale ambitie om natuur niet alleen te beschermen, maar ook beleefbaar te maken voor inwoners en bezoekers, in samenhang met recreatie, gezondheid en educatie. Het oormerk ondersteunt daarmee ook de doelen van het Programma Natuur Flevoland en de Omgevingsvisie, waarin participatie en vermaatschappelijking van natuur centraal staan.

De omvang van het oormerk was € 2,0 miljoen, per 31 december 2025 resteert € 1,5 miljoen. Deze middelen worden ingezet voor projecten die bijdragen aan de uitvoering van het Programma Natuur Flevoland (fase 1: 2022–2026 en fase 2: 2024–2030). Gedeputeerde Staten hebben in 2025 een openstellingsbesluit genomen voor de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), waarmee terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap en Natuurmonumenten subsidie kunnen aanvragen voor maatregelen die natuurkwaliteit en beleving versterken. Voorbeelden zijn de aanleg van recreatieve routes, uitkijkpunten en inclusieve bebording. Provinciale Staten worden via de begroting en jaarstukken geïnformeerd over de voortgang.

Het oormerk Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur in de BBR kan worden opgeheven. Het saldo wordt dan overgeheveld naar de reserve Uitvoering Coalitieakkoord, waar al eenzelfde oormerk in is opgenomen.

8.2.16 GLB pijler 1 - POP3 (R009069)

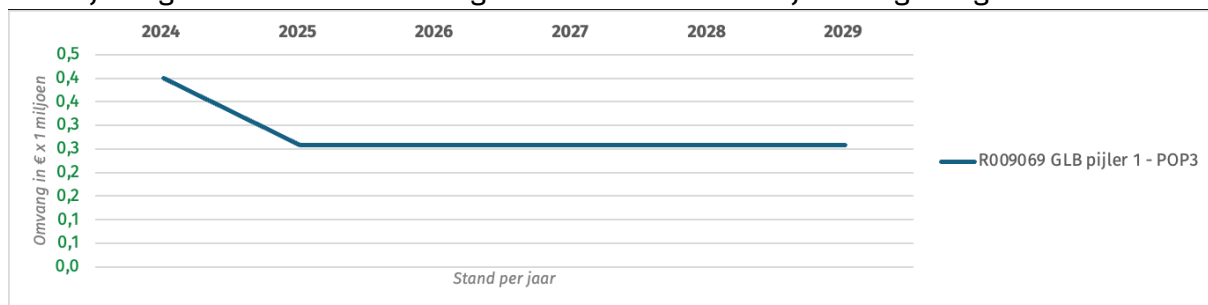
Het oormerk GLB pijler 1 – POP3 is ingesteld om middelen beschikbaar te houden voor verplichtingen en lopende projecten die voortkomen uit het voormalige Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3). POP3 is op 31 december 2022 afgesloten,

maar projecten lopen nog door tot eind 2024 en vallen sindsdien onder het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 2023–2027.

Pijler 1 van het GLB richt zich primair op inkomenssteun en marktmaatregelen, maar binnen de overgang naar het Nationaal Strategisch Plan worden ook activiteiten gefinancierd die bijdragen aan bredere GLB-doelen, zoals verduurzaming, innovatie en plattelandontwikkeling.

Het oormerk GLB pijler 1 - POP3 in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve.

Er zijn geen lopende projecten meer die cofinanciering nodig hebben vanuit dit oormerk. Ook zijn er geen andere onttrekkingen voorzien in de meerjarenbegroting.

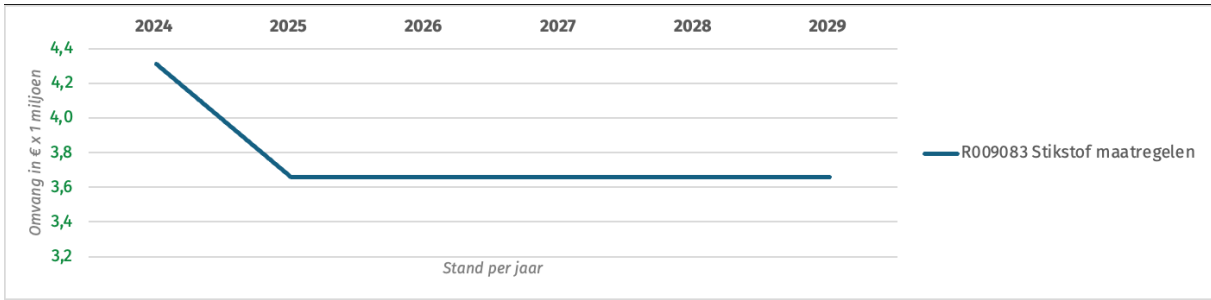
Hierna volgen drie oormerken die gerelateerd zijn aan ‘stikstof’.

- **Maatregelen: inhoudelijke projecten en natuurverbetering**
- **Toezichthouders: operationele handhaving (fysiek en administratief toezicht)**
- **Procesgelden: juridische en procedurele afhandeling (bezwaar, beroep, deskundigen, vergunningprocessen).**

8.2.17 Stikstof maatregelen (R009083)

Dit oormerk is bedoeld om middelen te reserveren voor de inhoudelijke maatregelen die nodig zijn om de stikstofdepositie in Flevoland te verminderen. Het gaat om beleidsmatige en uitvoerende activiteiten, zoals natuurverbetering, gebiedsgerichte aanpak, ondersteuning van landbouwmaatregelen en het uitvoeren van analyses en onderzoeken die bijdragen aan het realiseren van de provinciale stikstofdoelen.

De middelen in dit oormerk zijn bestemd voor maatregelen zelf, niet voor toezicht of juridische processen. Het oormerk zorgt ervoor dat projecten kunnen worden uitgevoerd zodra duidelijk is welke maatregelen vanuit het landelijke en provinciale stikstofkader gerealiseerd moeten worden.

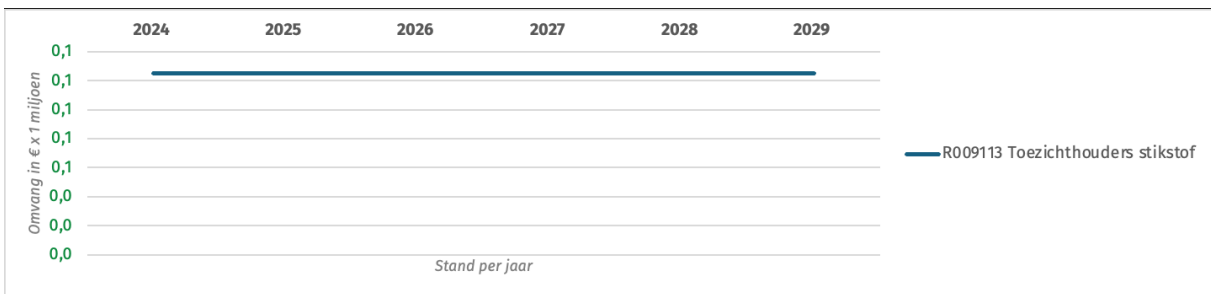

8.2.18 Toezichthouders stikstof (R009113)

Dit oormerk is ingesteld om de kosten te dekken voor extra toezicht en handhaving op stikstofgerelateerde regelgeving. Het gaat om structurele inzet van toezichthouders die toezicht houden op vergunningen, emissies, naleving van voorschriften en wijzigingen in bedrijfsvoering die impact hebben op stikstofdepositie.

De middelen in dit oormerk zijn specifiek bedoeld voor operationele toezichtcapaciteit, zoals inzet van handhavers, controles op locatie, administratieve toezichttaken en samenwerkingen met ketenpartners.

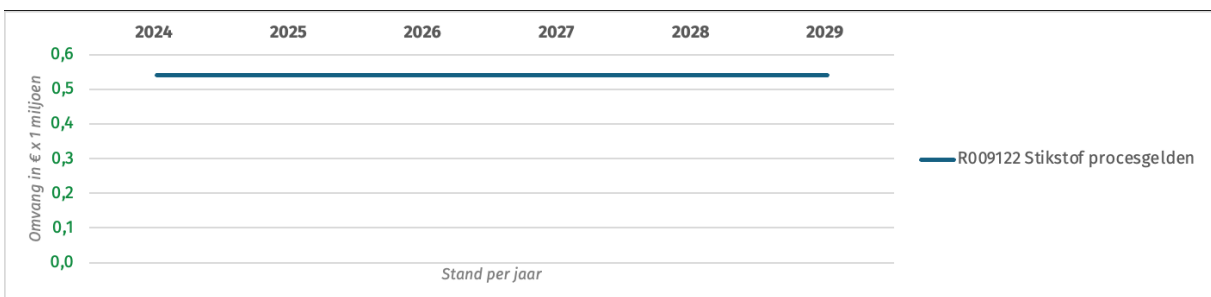
Dit oormerk financiert dus niet de maatregelen zelf, maar uitsluitend de naleving en handhaving ervan.

8.2.19 Stikstof procesgelden (R009122)

Dit oormerk is bedoeld voor de juridische, procedurele en bestuurlijke kosten die samenhangen met stikstofdossiers. Denk aan bezwaar- en beroepsprocedures, deskundigenadvies, ecologische onderbouwingen, juridische ondersteuning, procesvertegenwoordiging en het verwerken van complexe vergunningaanvragen.

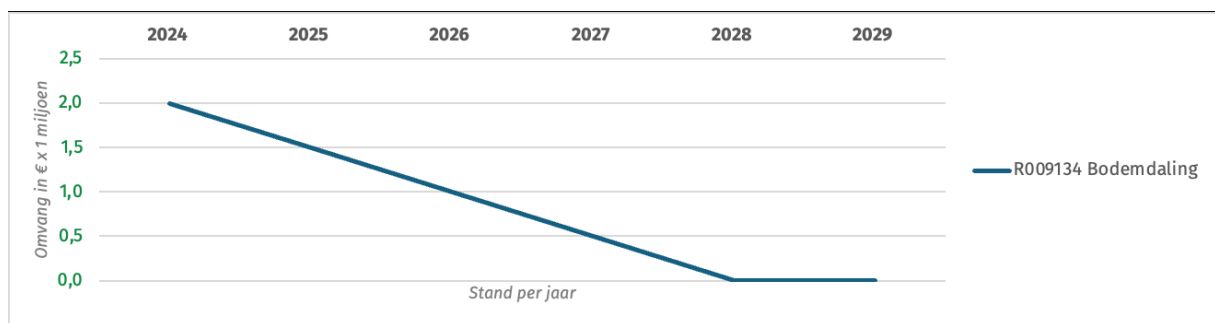
Het is een juridische buffer die wordt ingezet wanneer de reguliere middelen voor juridische ondersteuning ontoereikend zijn. De focus ligt op de proceskant: het begeleiden, afhandelen en onderbouwen van vergunningen en geschillen.

8.2.20 Bodemdaling (R009134)

Het oormerk Bodemdaling is bedoeld om middelen beschikbaar te houden voor het provinciale Gebiedsproces bodemdaling, waarin provincie Flevoland samen met partners werkt aan het in beeld brengen en beperken van de gevolgen van bodemdaling in het landelijk gebied. Flevoland krijgt steeds vaker te maken met vernatting, wateroverlast en schade aan landbouwgronden, vooral in gebieden zoals de Zuidlob (Zeewolde), ten noorden van Dronten en ten zuidwesten van Emmeloord.

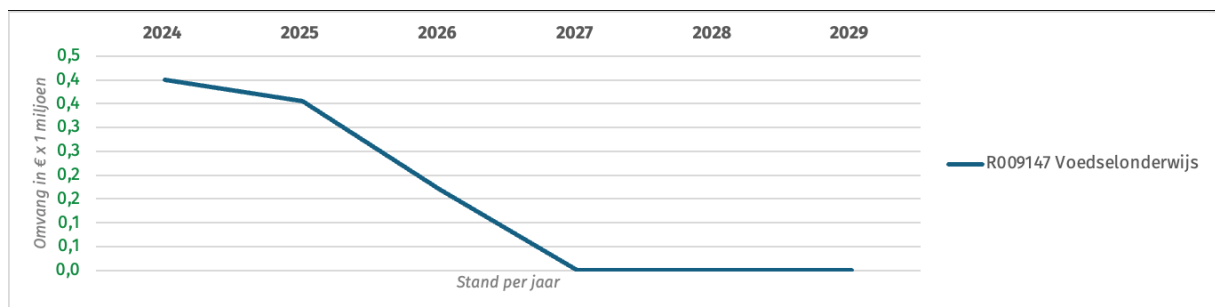
Met dit oormerk worden praktijkgerichte pilots, data-onderzoek en maatregelen ondersteund. De middelen dragen bij aan het ontwikkelen van handelingsperspectieven voor agrariërs, het verbeteren van de waterhuishouding en het uitvoeren van gebiedsgerichte experimenten samen met LTO Noord, gemeenten, waterschap Zuiderzeeland en het Rijksvastgoedbedrijf.

8.2.21 Voedselonderwijs (R009147)

Het oormerk Voedselonderwijs is bedoeld om middelen beschikbaar te houden voor programma's die Flevolandse scholen, jongeren en/of lokale initiatieven ondersteunen bij het vergroten van kennis over gezond, lokaal en duurzaam voedsel. De provincie zet deze middelen in voor activiteiten zoals educatieve projecten, lesprogramma's, samenwerkingen met agrarische organisaties en initiatieven die leerlingen direct in contact brengen met voedselproductie en de Flevolandse landbouwsector.

Het oormerk wordt meerjarig ingezet om continuïteit te bieden aan voedselonderwijsprojecten, zodat scholen en partners structureel kunnen deelnemen. Door deze middelen te oormerken blijft het budget gericht beschikbaar voor initiatieven die bijdragen aan bewustwording over voeding, korte ketens en de verbinding tussen landbouw, gezondheid en duurzaamheid.

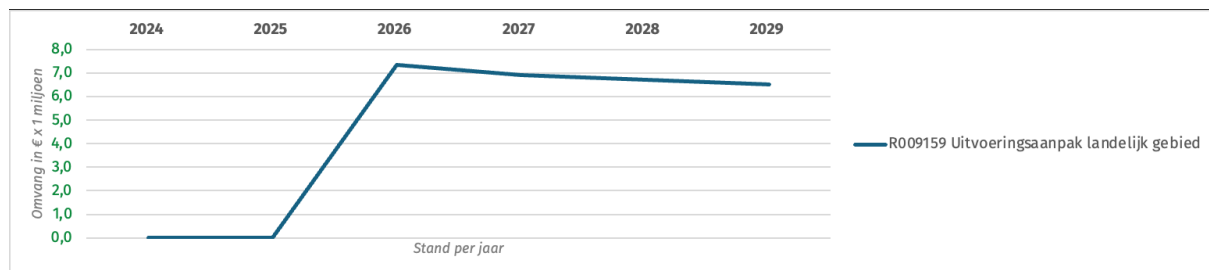
8.2.22 Uitvoeringsaanpak landelijk gebied (R009159)

Het oormerk Uitvoeringsaanpak Landelijk Gebied (ULG) zorgt ervoor dat de provincie geld beschikbaar houdt voor belangrijke opgaven in het landelijk gebied. Het gaat daarbij om natuurherstel, betere waterkwaliteit, klimaatadaptatie, minder stikstof en de landbouwtransitie.

De provincie werkt aan één integrale aanpak voor deze opgaven. Deze aanpak is gebaseerd op het Flevolands Programma Landelijk Gebied. In dit programma staan de ambities en doelen voor natuur, water, bodem, klimaat en landbouw. In februari 2025 hebben Gedeputeerde Staten het Ambitiedocument Landelijk Gebied vastgesteld. Dit document actualiseert de doelen van de provincie en vormt de inhoudelijke basis voor de ULG.

De ULG vormt de Flevolandse uitvoering van landelijke en Europese verplichtingen, zoals het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de opgaven uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De provincie werkt hiervoor samen met agrariërs, het waterschap, gemeenten en natuurorganisaties. Het oormerk financiert de activiteiten die nodig zijn om de uitvoering te organiseren. Denk aan gebiedsprocessen, ontwerpmaatregelen, onderzoeken, projectvoorbereiding en de afstemming met partners. De middelen zijn dus bedoeld voor de organisatie van het gebiedsgerichte werk, niet voor de maatregelen zelf.

De transitie van het landelijk gebied is groot en kost veel tijd. Daarom blijft het budget via dit oormerk beschikbaar zolang plannen worden uitgewerkt en nieuwe projecten worden gestart.

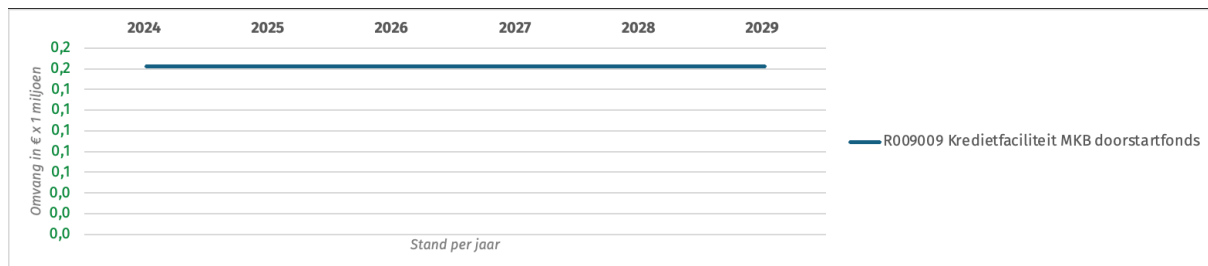
3 Bloeiende economie

8.2.23 Kredietfaciliteit MKB doorstartfonds (R009009)

Provinciale Staten stelden in 2014 het MKB Doorstartfonds in en daarmee ook het bijbehorende oormerk. In 2020 is dit oormerk verlaagd. Het oormerk is bedoeld als risicoreservering voor leningen die via de Stichting Kredietbank Nederland zijn verstrekt aan Flevolandse mkb-bedrijven. Omdat deze leningen nog niet volledig zijn afgelost, blijft de reservering nodig.

Het MKB Doorstartfonds helpt mkb-bedrijven met tijdelijke financiële problemen met overbruggingskredieten en begeleiding. Het doel is het voorkomen van faillissementen en het behoud van werkgelegenheid. Sinds 2019 worden geen nieuwe leningen meer verstrekt en bevindt het fonds zich in de afbouwfase. Het resterende bedrag is € 163.000, voor afronding van lopende verplichtingen.

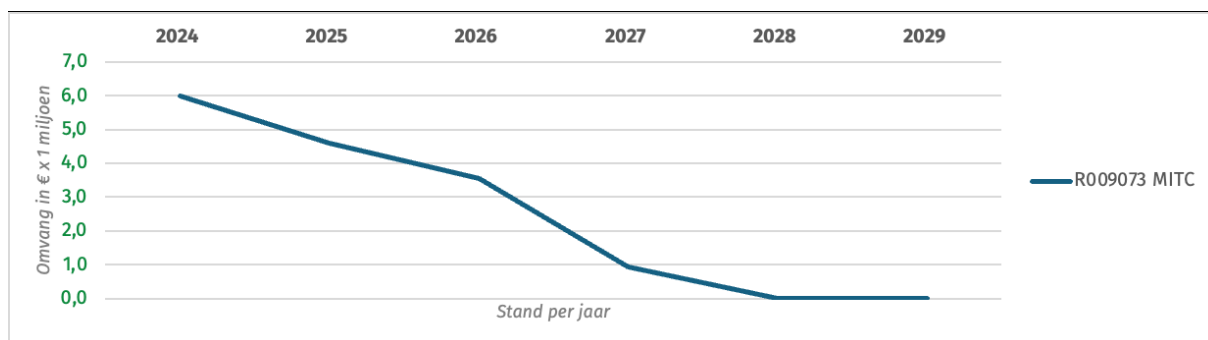
De kredietfaciliteit loopt van 2020 tot 2030. In de eerste vijf jaar konden bedrijven een lening aanvragen; de laatste vijf jaar zijn bedoeld voor aflossingen. Er lijkt geen gebruik te zijn gemaakt van de faciliteit. Daarom werkt de provincie aan het beëindigen van de overeenkomst met de Kredietbank. De vrijval van het oormerk wordt verwacht bij de jaarstukken 2025.

8.2.24 MITC (R009073)

Provinciale Staten hebben het oormerk ingesteld bij de vaststelling van de programmabegroting in de bestuursperiode 2019-2023. Het is ingesteld als dekking voor de doorontwikkeling van het Mobiliteit en Infrastructuur Testcentrum in Marknesse. De provincie ondersteunt hiermee de uitbreiding van testvoorzieningen voor slimme en veilige mobiliteit. De middelen zijn vooral bedoeld voor de bouw van nieuwe testinfrastructuur en aanpassingen op het terrein. De totaal initiële omvang van het oormerk is € 6 miljoen.

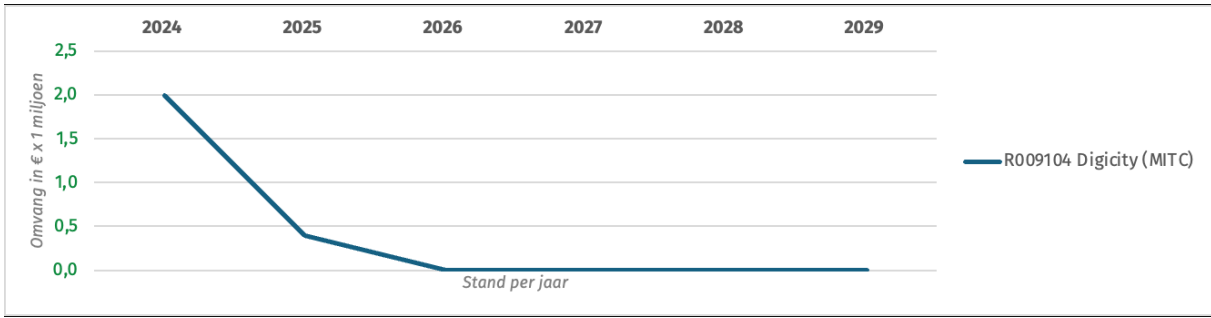
De inzet gaat nu om de eerste tranche van € 3 miljoen, die wordt ingezet in 2024 en 2025. Deze inzet loopt gelijk op met grote infrastructurele ontwikkelingen, zoals de bouw van de nieuwe RDW-testbaan en het nieuwe rijvaardigheidscentrum. Het resterende bedrag blijft beschikbaar voor vervolgstappen in de doorontwikkeling van MITC.

8.2.25 Dignity MITC (R009104)

Provinciale Staten hebben het oormerk Dignity ingesteld op 30 januari 2019, toen zij het programma MITC vaststelden en besloten om € 2 miljoen te labelen in de toenmalige reserve Strategische Projecten (nu de Brede Bestemmingsreserve).

Het oormerk Dignity ondersteunt de ontwikkeling van een nagebouwde stad op het MITC-terrein. In deze testomgeving kunnen voertuigen en systemen onder realistische omstandigheden worden getest. Het beschikbare bedrag van € 2 miljoen is bedoeld voor de inrichting en ontwikkeling van deze stedelijke testzone. De besteding staat gepland vanaf 2025.

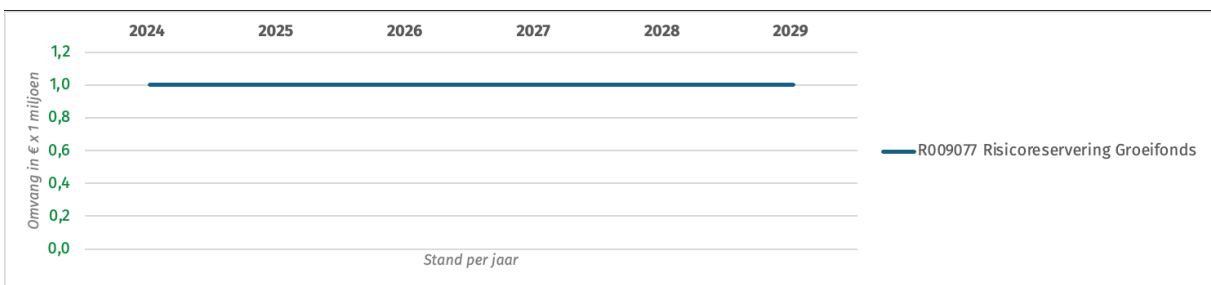

8.2.26 Risicoreservering Groeifonds (R009077)

De risicoreservering voor het Groeifonds is in 2019 door Provinciale Staten ingesteld bij de besluitvorming over de oprichting van het fonds. De provincie heeft een aandelenbelang van 50% in het Groeifonds en loopt daardoor financieel risico, bijvoorbeeld bij een mogelijke waardevermindering van de investering. Om deze risico's af te dekken is in de Brede Bestemmingsreserve een bedrag van € 1 miljoen geormerkt. Daarnaast is € 1 miljoen voor hetzelfde doel opgenomen in de reserve Economisch Programma.

Het saldo van het oormerk in de Brede Bestemmingsreserve kan worden overgeheveld naar de Algemene reserve, omdat het om afdekking van een strategisch risico gaat. Wanneer daarvoor wordt gekozen, moet het risico worden opgenomen in het risicoprofiel van de provincie. Hierdoor blijft de weerstandsratio op peil en blijft de financiële positie van de provincie stabiel.

Het oormerk Risicoreservering Groeifonds in de Brede Bestemmingsreserve kan opgeheven worden. Het saldo valt dan vrij in de Algemene Reserve en worden toegevoegd aan het risicoprofiel .

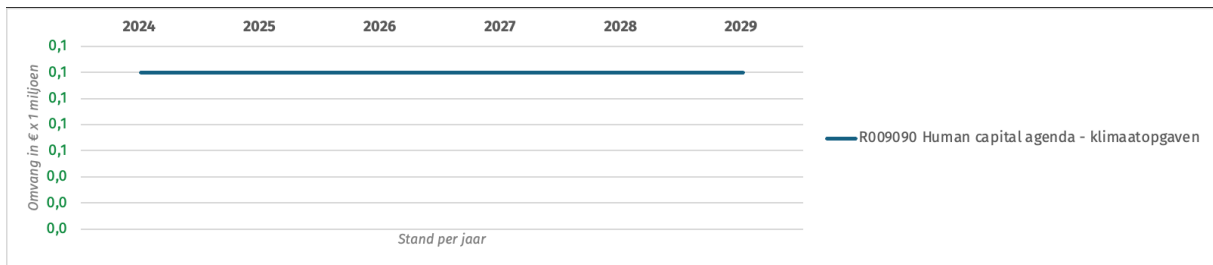

8.2.27 Human capital agenda - klimaatopgave (R009090)

Het oormerk Human Capital Agenda – Klimaatopgave is ingesteld door Provinciale Staten bij de vaststelling van de Najaarsnota 2020. De provincie heeft hiermee middelen beschikbaar gesteld om inzicht te krijgen in de arbeidsmarktimpact van de klimaatopgave. In 2021 en 2022 is onderzoek gedaan naar de vraag welke vaardigheden en banen Flevoland nodig heeft voor de energietransitie. Op basis van dat onderzoek wordt in principe een uitvoeringsagenda opgesteld, in samenhang met landelijke initiatieven voor groene en digitale banen. Het oormerk heeft een omvang van € 120.000.

Het oormerk Human capital agenda - klimaatopgave in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Uit de recente duiding blijkt dat er geen besteding wordt verwacht op korte termijn. Er is nog geen uitvoeringsagenda en ook geen lopende financiële verplichtingen. Daarom kan het oormerk vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de brede bestemmingsreserve.

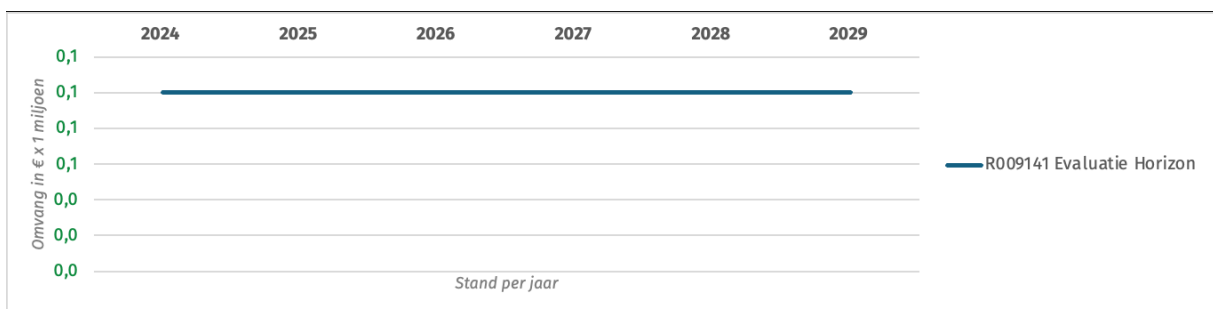

8.2.28 Evaluatie Horizon (R009141)

Het oormerk Evaluatie Horizon is ingesteld door Provinciale Staten in het kader van het coalitieakkoord Toekomst voor het nieuwe land (2023–2027). Het doel van dit oormerk is om een evaluatie uit te voeren naar de aansturing, effectiviteit en slagkracht van Horizon Flevoland, inclusief de fondsen die Horizon beheert. De evaluatie is inmiddels in 2024 afgerond, waardoor het oormerk zijn functie heeft vervuld.

Het oormerk kreeg een omvang van € 100.000. Momenteel is daarvan nog geen besteding geraamd. Het ligt voor de hand om deze middelen over te hevelen naar de reserve ‘Uitvoering coalitieakkoord’, vanwege de oorsprong van het oormerk.

Het oormerk Evaluatie Horizon in de BBR kan worden opgeheven. Het saldo wordt dan overgeheveld naar de reserve Uitvoering coalitieakkoord (geoormerkt).

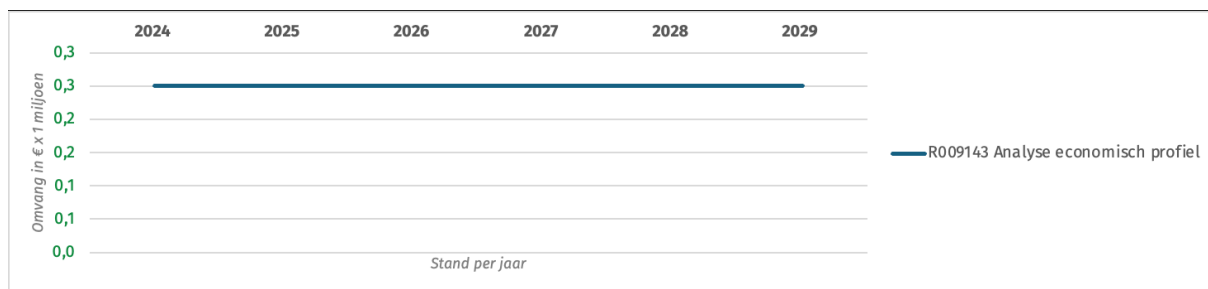

8.2.29 Analyse economisch profiel (R009143)

Het oormerk Analyse economisch profiel is ingesteld om goed inzicht te krijgen in de economische structuur en ontwikkeling van Flevoland. Deze analyse ondersteunt het Economisch Programma 2023–2028 en de Economische Visie 2030. Het doel is om actuele gegevens en trends te verzamelen, zodat beleid beter kan inspelen op kansen en risico’s in de economie. De aandacht gaat daarbij uit naar onderwerpen zoals het

mkb-verdienvermogen, human capital, ruimtelijk-economische ontwikkeling en grote transitie zoals digitalisering en verduurzaming.

Het oormerk heeft een omvang van € 250.000. Dit bedrag kan worden gebruikt voor de Flevoland Monitor en aanvullende onderzoeken. De monitor brengt samen met partners zoals de Economic Board Flevoland en Hogeschool Windesheim belangrijke cijfers in beeld, zoals bedrijvendynamiek, arbeidsmarktontwikkelingen en brede welvaart. De inhoudelijke kaders zijn vastgelegd in het Economisch Programma 2023–2028, vastgesteld door Provinciale Staten.

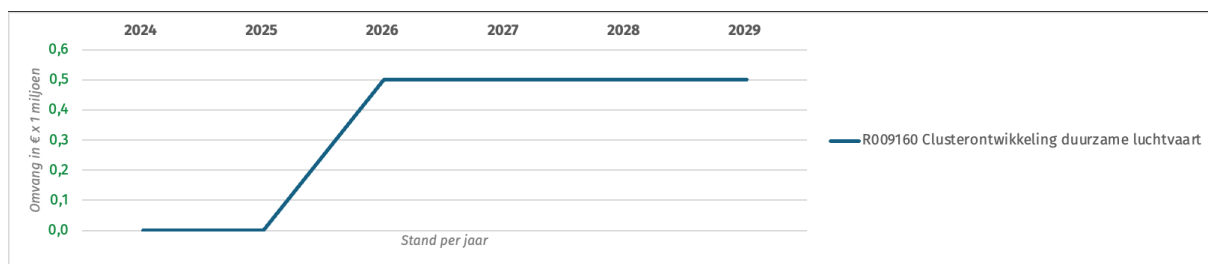

8.2.30 Clusterontwikkeling duurzame luchtvaart (R009160)

Provinciale Staten hebben op 18 juni 2025 een motie aangenomen om de ontwikkeling van een duurzaam luchtvaartcluster bij Lelystad Airport verder te onderzoeken. De provincie ziet hierbij kansen voor elektrisch vliegen en voor vliegen op waterstof. Dit past binnen de bredere doelen om mobiliteit schoner te maken en de regio te verduurzamen.

Een luchtvaartcluster kan bedrijven, kennisinstellingen en start-ups aantrekken die werken aan duurzame vliegtuigtechnologie, onderhoud en ombouw, energievoorziening en opleidingen of testlocaties. Op deze manier wil de provincie het innovatievermogen in de regio versterken en de economische ontwikkeling stimuleren.

Het oormerk is bedoeld om de benodigde onderzoeken, verkenningen en planvorming te dekken. Voor de programmering daarvan zal het college in 2026 een voorstel aan PS voorleggen.

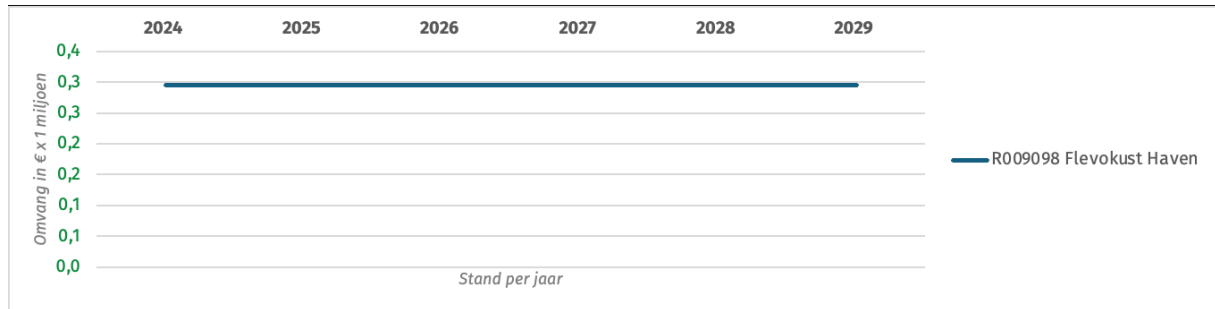
8.2.31 Flevokust Haven (R009098)

Het oormerk Flevokust Haven – egalisatie exploitatie is ingesteld bij de resultaatbestemming van de Jaarrekening 2020. Het bedrag is bedoeld als buffer om toekomstige herwaarderingen van Flevokust Haven op te vangen, zoals verplicht is volgens de verslaggevingsregels. De reserve helpt daarmee om eventuele schommelingen in de exploitatie te dempen.

Het oormerk heeft een omvang van € 295.000 (stand per 31 december 2024).

Het oormerk Flevokust Haven in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Omdat de exploitatie van Flevokust Haven de afgelopen jaren structureel gunstig was en er ook voor de komende jaren geen negatieve resultaten worden verwacht, is het oormerk niet langer nodig. Het ligt daarom voor de hand om het bedrag te laten vrijvallen.

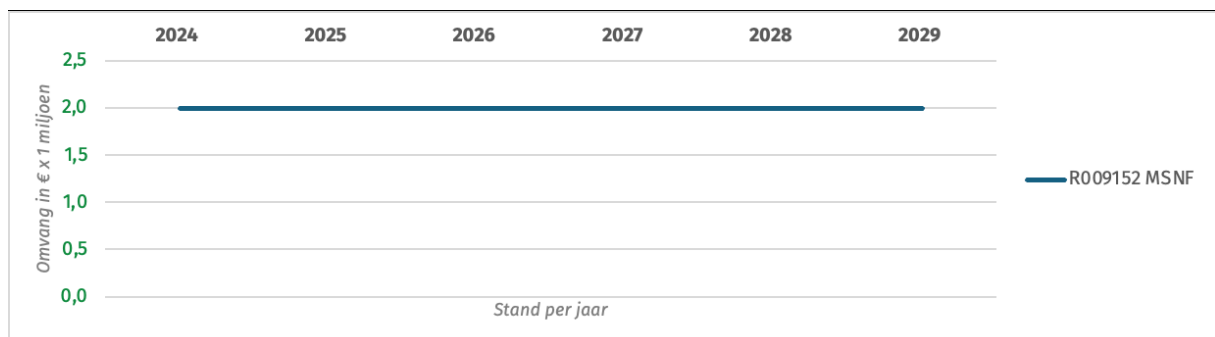

8.2.32 Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (R009152)

MSNF – dekking aanloopverlies

Het oormerk MSNF is ingesteld bij de resultaatbestemming van de Jaarstukken 2023. Dit oormerk is bedoeld als gedeeltelijke dekking voor het aanloopverlies van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. De reserve is nodig omdat de investeringsomvang en de bijbehorende rentelasten zijn toegenomen. Met dit oormerk kan de provincie de financiële risico's in de beginfase van het project beperken en wordt de terugverdientijd beter beheersbaar.

Het oormerk heeft een omvang van € 2 miljoen. Omdat de aanbesteding van de MSNF nog moet worden uitgevoerd en er in de realisatiefase onzekerheden bestaan over kosten en exploitatie, is het van belang dit oormerk te behouden. De middelen blijven nodig totdat de aanlegfase is afgerond en de definitieve exploitatie duidelijk is.

4 Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland

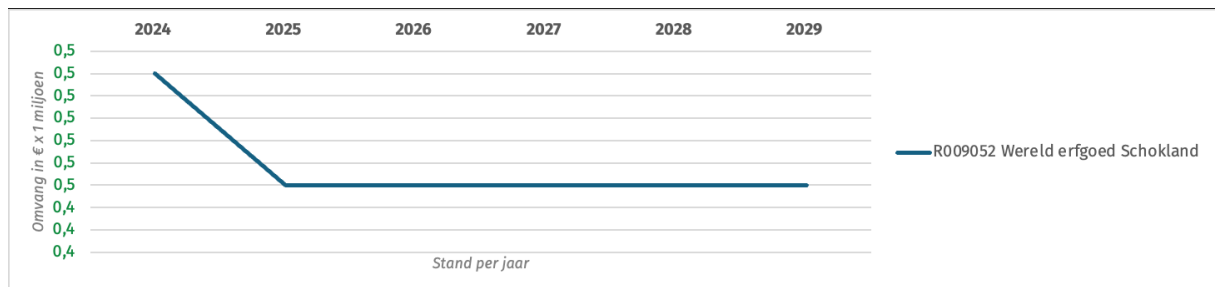
8.2.33 Werelderfgoed Schokland (R009052)

Het oormerk Werelderfgoed Schokland is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2016–2019. Het oormerk is bedoeld als cofinanciering voor de ontwikkeling van een nieuw bezoekerscentrum op Schokland. De provincie ondersteunt hiermee het initiatief van gemeente Noordoostpolder, die verantwoordelijk is voor de uitvoering en regie van het project.

Om de plannen verder te brengen is een kwartiermaker Werelderfgoedcentrum Schokland aangesteld. Deze werkt de case uit, onderzoekt de haalbaarheid en brengt de benodigde partners en middelen in kaart. Het oormerk vormt daarbij de provinciale bijdrage om het initiatief mede mogelijk te maken.

Er is geen afzonderlijk besluit waarin een harde financiële verplichting is vastgelegd. De bijdrage heeft daarom het karakter van een beleidsmatige toezegging: de middelen zijn beschikbaar wanneer de gemeentelijke plannen doorgaan, maar zijn niet juridisch verplicht. Hierdoor kan het oormerk worden ingezet als het project wordt uitgevoerd, maar ook vrijvallen als het plan anders uitpakt of niet doorgaat.

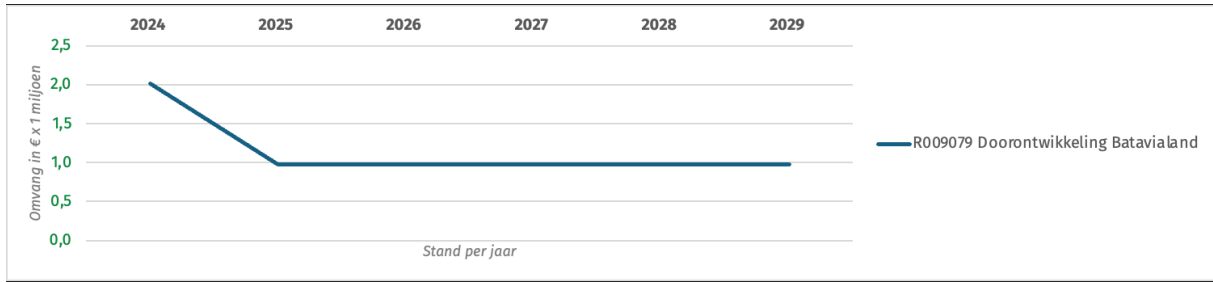
Recent is gestart met de mogelijke invulling van dit oormerk en de verwachting is dat het in 2026 besteed wordt. Voor de daadwerkelijke inzet van de middelen volgt een apart besluit van Provinciale Staten.

8.2.34 Doorontwikkeling Batavialand (R009079)

Het oormerk Doorontwikkeling Batavialand is ingesteld om de provinciale bijdrage aan de verdere ontwikkeling van Batavialand te kunnen financieren.

In 2024 en 2025 is de besluitvorming over het project Doorontwikkeling Batavialand afgerond. Daarmee zijn de strategische keuzes voor de toekomst van Batavialand gemaakt en is duidelijk welke investeringen daadwerkelijk doorgaan en welke niet. Omdat de provincie inmiddels definitieve besluiten heeft genomen over de richting en financiering van de doorontwikkeling, is het oormerk zijn functie grotendeels verloren. Het oormerk bevatte onder meer middelen voor risicoafdekking, het project Batavia op Land en aanvullende kosten voor het jaarplan 2023. Het saldo van het oormerk is nog bijna € 1 miljoen.

Het oormerk Doorontwikkeling Batavialand in de BBR vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve.

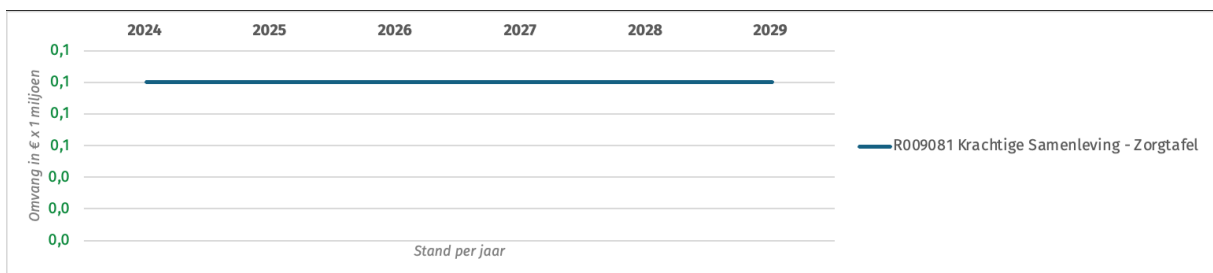
8.2.35 Krachtige samenleving - Zorgtafel (R009081)

Het oormerk Krachtige samenleving – Zorgtafel is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2020–2023. Het doel is het versterken van samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders en maatschappelijke organisaties rond complexe zorgvragen.

De uitvoering ligt bij regionale partners. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging: middelen zijn beschikbaar bij doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk vormt een flexibele cofinanciering voor gezamenlijke projecten. De Zorgtafel werkt aan een uitvoeringsagenda.

Het oormerk Krachtige samenleving - Zorgtafel in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve.

Binnen het huidige coalitieakkoord zijn middelen voor de zorgtafel beschikbaar gesteld, waardoor dit oormerk overbodig is geworden. Die middelen zitten niet in een reserve, het gaat om een structureel budget in de exploitatie van € 100.000 per jaar.

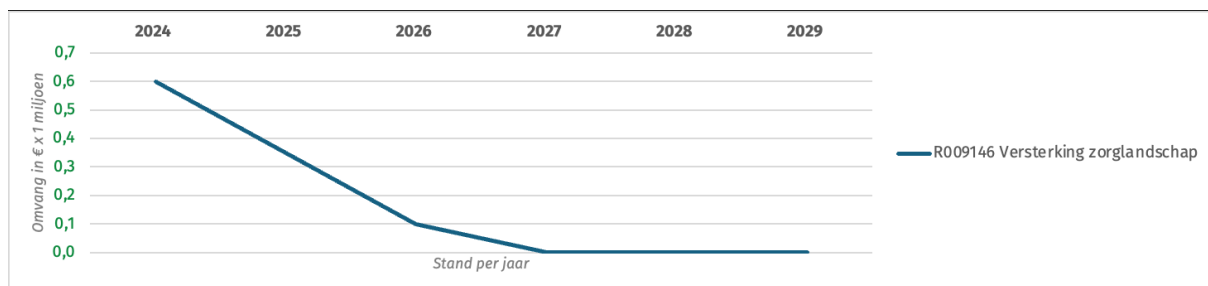
8.2.36 Versterking zorglandschap (R009146)

Het oormerk Versterking zorglandschap is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2022–2025. Het doel is het verbeteren van samenwerking en capaciteit in het regionale zorglandschap, met nadruk op preventie en toegankelijkheid.

De uitvoering ligt bij regionale partners, waaronder gemeenten en zorgorganisaties. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging: middelen zijn beschikbaar bij

doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als cofinanciering voor projecten die de zorgstructuur versterken.

De eerste verkenningen zijn gestart en een uitvoeringsagenda wordt opgesteld. Besteding van het oormerk wordt verwacht in 2025–2026. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

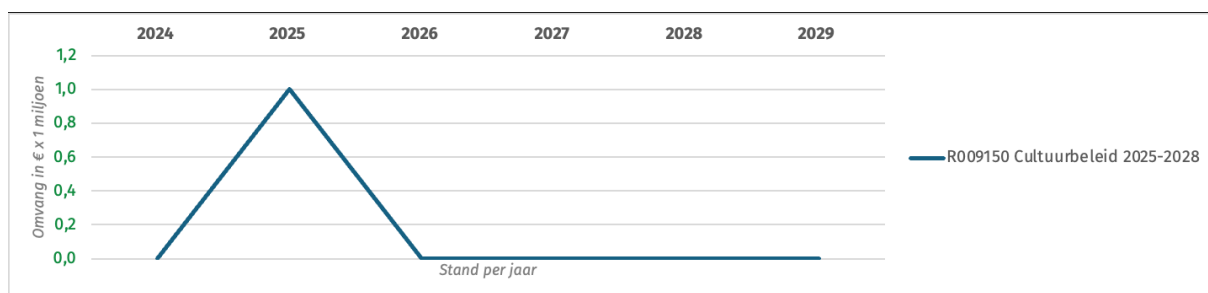

8.2.37 Cultuurbeleid 2025-2028 (R009150)

Het doel is het ondersteunen van culturele instellingen en projecten die bijdragen aan een sterk cultureel aanbod in Flevoland.

De uitvoering ligt bij culturele partners en gemeenten. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging; middelen zijn beschikbaar bij doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als cofinanciering voor activiteiten binnen het nieuwe cultuurbeleid.

In 2025 is het oormerk deels overgeheveld naar de reserve B046 Uitvoering cultuurbeleid. Het restant van € 1,3 miljoen is vrijgevallen in de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve.

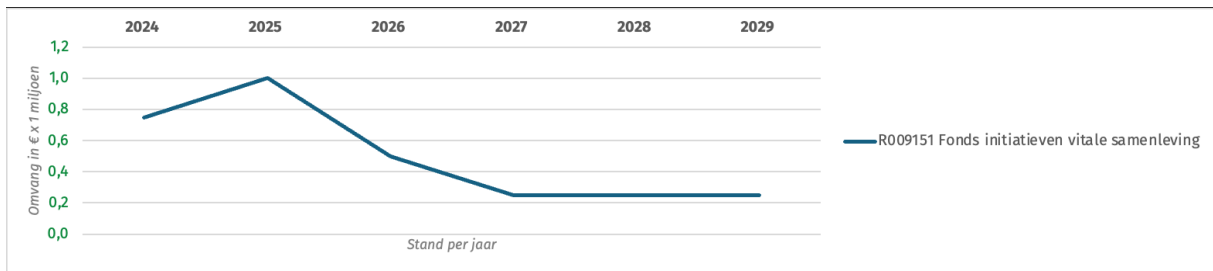

8.2.38 Fonds initiatieven vitale samenleving (R009151)

Het oormerk Fonds initiatieven vitale samenleving is ingesteld door Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2025. Het doel is het ondersteunen van lokale en regionale initiatieven die bijdragen aan een vitale samenleving in Flevoland.

De uitvoering ligt bij maatschappelijke organisaties en gemeenten. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging; middelen zijn beschikbaar bij doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als cofinanciering voor projecten die sociale samenhang en participatie versterken.

De voorbereidingen voor uitvoering zijn gestart. Besteding van het oormerk wordt verwacht in 2025–2026. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

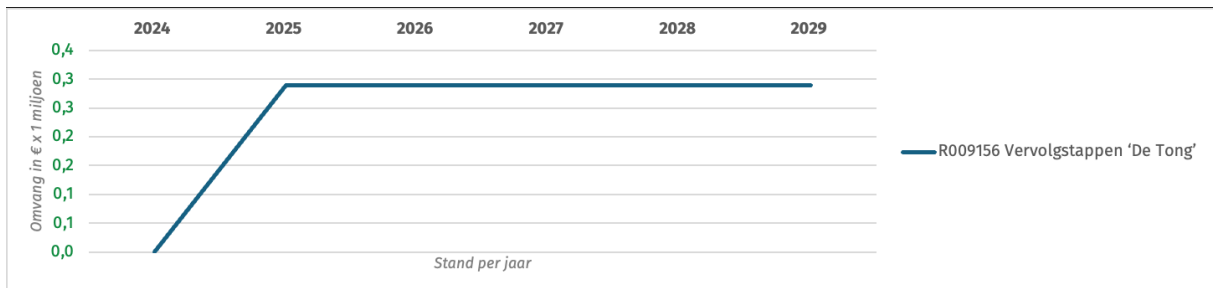

8.2.39 Vervolgstappen 'De tong' (R009156)

Het oormerk Vervolgstappen 'De tong' is ingesteld door Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2025. Het doel is het voorbereiden van vervolgstappen voor het landschapskunstwerk De Tong in Flevoland, inclusief onderhoud en doorontwikkeling.

De uitvoering ligt bij de provincie samen met betrokken partners. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging; middelen zijn beschikbaar bij doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als dekking voor onderzoek, ontwerp en eventuele realisatie.

De eerste verkenningen zijn gestart. Besteding van het oormerk wordt verwacht in 2025–2026. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

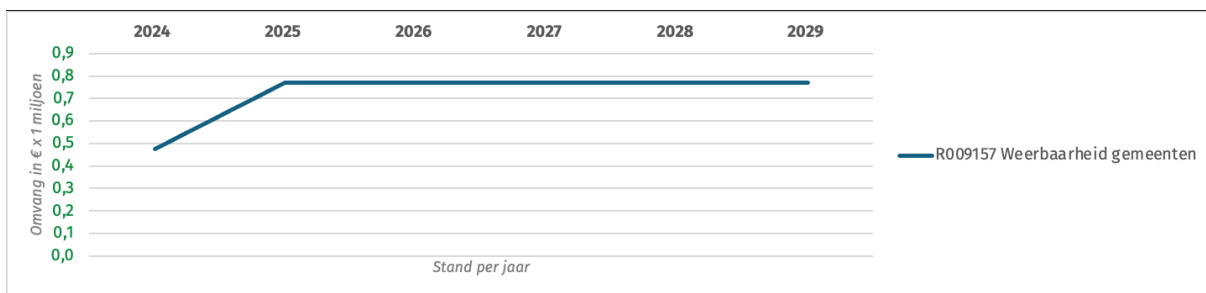

8.2.40 Weerbaarheid gemeenten (R009157)

Het oormerk Weerbaarheid gemeenten is ingesteld door Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2025. Het doel is het versterken van de bestuurlijke en organisatorische weerbaarheid van Flevolandse gemeenten, bijvoorbeeld bij crises en complexe opgaven.

De uitvoering ligt bij gemeenten samen met de provincie. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging; middelen zijn beschikbaar bij doorgang van plannen, maar niet juridisch verplicht. De middelen zijn gereserveerd vanuit de decentralisatie-uitkering voor bestuurlijke weerbaarheid en samenwerking uit het Provinciefonds. Het oormerk dient als cofinanciering voor projecten die kennisdeling en samenwerking verbeteren.

De eerste gesprekken met gemeenten zijn gestart. Besteding van het oormerk wordt verwacht in 2025–2026. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

5 Toekomstbestendige energie en klimaat

8.2.41 Achtervang lening De-on (R009008)

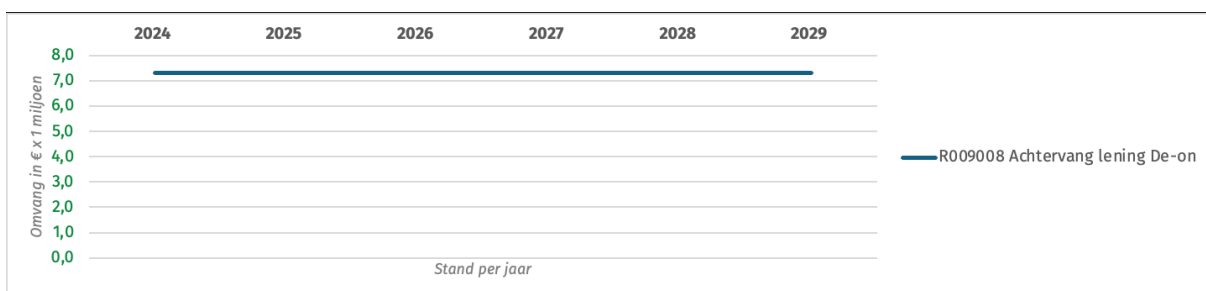
Het oormerk Risicoafdekking leningen DE-on is ingesteld door Provinciale Staten bij de besluiten over de aanvullende leningen aan Stichting DE-on (PS 18 december 2013, #1518068 en PS 17 oktober 2018, #2268632). Het doel is het afdekken van financiële risico's op verstrekte leningen aan deze stichting.

Stichting DE-on is opgericht om de energietransitie in Flevoland te versnellen. Zij ondersteunt bedrijven, instellingen en initiatieven met leningen, garantstellingen en participaties. De achtervangconstructie zorgt ervoor dat de provincie risico's kan opvangen als de stichting niet aan haar verplichtingen voldoet. Dit draagt bij aan duurzame energieprojecten en energiebesparing in Flevoland.

De omvang van het oormerk bedraagt € 7,65 miljoen. Dit bedrag dient als zekerheid en wordt alleen aangesproken bij wanbetaling door DE-on. Momenteel bedraagt de risicoafdekking 50% van het uitstaande leenbedrag. Er zijn geen signalen dat de achtervang op korte termijn geactiveerd moet worden. De afspraken zijn vastgelegd in eerdere besluiten van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, waarbij is bepaald dat de provincie terughoudend omgaat met risicodragende investeringen en per geval een zorgvuldige afweging maakt tussen risico en strategisch belang.

Het saldo van dit oormerk kan worden overgeheveld naar de Algemene Reserve. Voorwaarde is dat het risico volledig wordt opgenomen in het risicoprofiel, zodat de weerstandsratio gelijk blijft.

Het strategische risico van de achtervang 'lening De-on' kan worden overgeheveld naar de Algemene Reserve en in het risicoprofiel worden opgenomen.

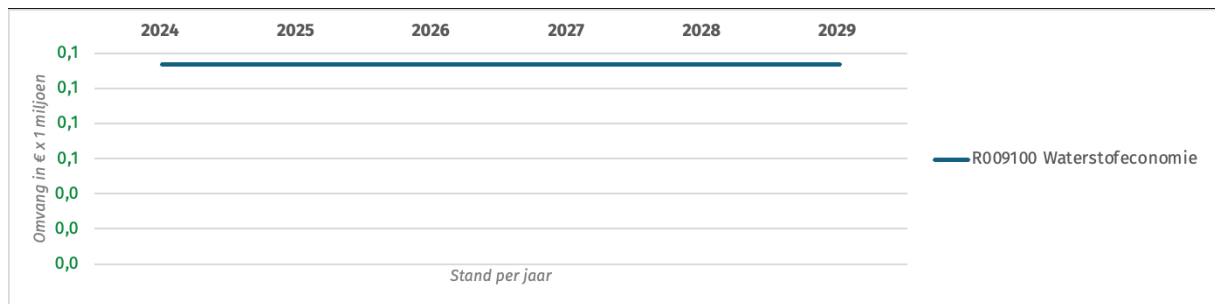
8.2.42 Waterstofeconomie (R009100)

Het oormerk Waterstofeconomie is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2021–2024. Het doel is het stimuleren van een regionale waterstofketen voor duurzame mobiliteit en energieopslag.

De uitvoering ligt bij marktpartijen en kennisinstellingen, met regie door de provincie. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging: middelen zijn beschikbaar bij doorgang van projecten, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als cofinanciering voor pilots en infrastructuurontwikkeling.

In 2026 wil de provincie het oormerk inzetten voor meerdere activiteiten die bijdragen aan de waterstofeconomie. Het gaat om onderzoek naar de mogelijkheden van een SWIM-subsidie voor waterstof, de organisatie van een provinciaal waterstofevenement en samenwerking in een pilotonderzoek naar waterstof binnen CSA/VSA HyNetworks samen met de provincie Overijssel. Deze activiteiten zijn in voorbereiding en versterken de positie van Flevoland in de energietransitie.

Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

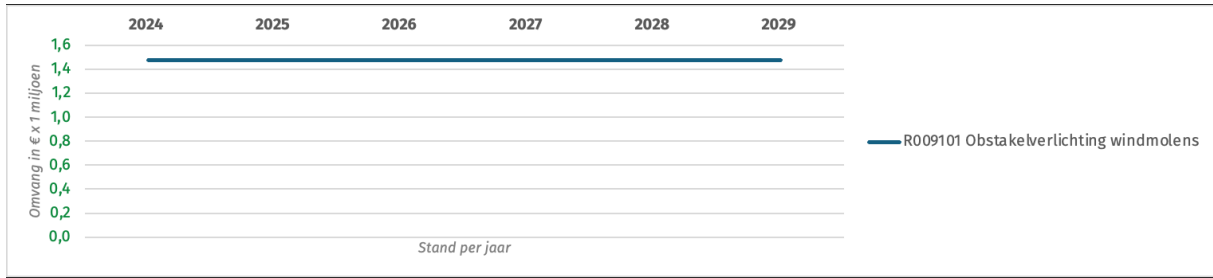

8.2.43 Obstakelverlichting windmolens (R009101)

Het oormerk Obstakelverlichting windmolens is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2021–2024. Het doel is het financieren van maatregelen voor obstakelverlichting op windmolens, zodat veiligheid en leefbaarheid worden verbeterd.

De uitvoering ligt bij windparkexploitanten, met regie door de provincie. De provinciale bijdrage is een beleidsmatige toezegging: middelen zijn beschikbaar bij doorgang van projecten, maar niet juridisch verplicht. Het oormerk dient als cofinanciering voor systemen die verlichting dynamisch aansturen om hinder te beperken.

De besteding wordt verwacht in 2026, onder meer voor implementatie van radar- of detectiesystemen bij Flevolandse windparken. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

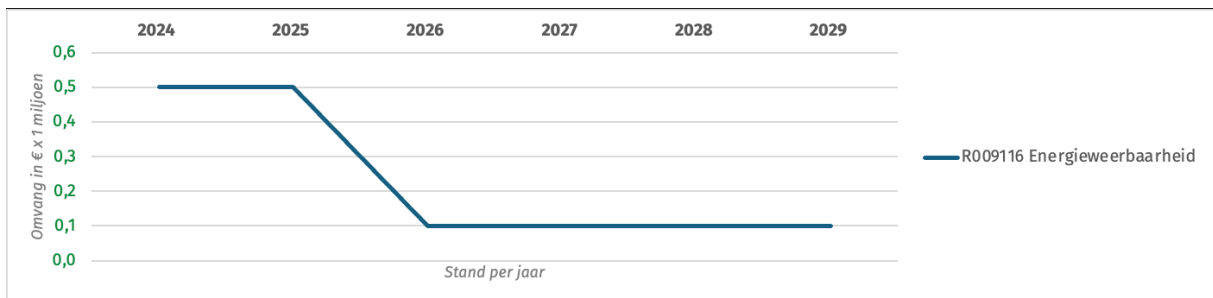

8.2.44 Energieweerbaarheid (R009116)

Het oormerk Energieweerbaarheid is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2023–2026. In 2022 is besloten om binnen de Brede Bestemmingsreserve een oormerk voor energieweerbaarheid op te nemen. Hiervoor is in 2023 € 0,5 miljoen gereserveerd.

Het doel is het financieren van maatregelen die inwoners, bedrijven en instellingen minder kwetsbaar maken voor stijgende energieprijzen. Het oormerk ondersteunt het voorkomen en verminderen van energiearmoede. Deze inzet sluit aan op onderzoeken waaruit blijkt dat een aanzienlijk deel van de Flevolandse huishoudens risico loopt op energiearmoede. Het oormerk draagt bij aan sociale doelen én aan draagvlak voor de energietransitie.

De besteding wordt voorbereid en is voorzien in 2025–2026. Voor inzet van middelen volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

6 Goede bereikbaarheid en infrastructuur

8.2.45 Verbreding sluis Kornwerderzand (R009025)

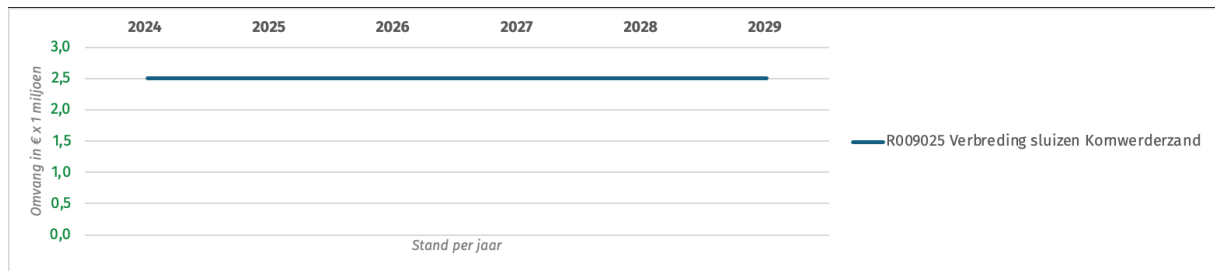
Het oormerk Verbreding sluis Kornwerderzand is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2017–2020. Door het PS-besluit van 17 oktober 2018 over de financiering van de sluisverbreding is de omvang van het oormerk verhoogd tot € 2,5 miljoen.

Het oormerk is bedoeld als bijdrage van provincie Flevoland aan het project Verbreding sluis Kornwerderzand. Dit project vergroot de capaciteit van de sluis aan de Afsluitdijk, zodat grotere zee- en binnenvaartschepen toegang krijgen tot het IJsselmeer. De verbreding versterkt de verbinding tussen Waddenzee en IJsselmeer en maakt de vaarroute toekomstbestendig. Voor Flevoland is dit van groot economisch belang. Een bredere sluis verbetert de bereikbaarheid van Flevokust Haven en de maritieme

bedrijvigheid rond Urk. Grotere schepen kunnen deze locaties beter bereiken, wat de regionale economie en logistieke ketens versterkt.

Het project wordt uitgevoerd door provincie Friesland samen met Flevoland, Drenthe, Overijssel, gemeenten en het maritieme bedrijfsleven. De middelen worden ingezet zodra provincie Friesland de uitvoering start. Het project omvat een bredere en diepere sluis, inclusief aanpassing van infrastructuur en nautische voorzieningen.

De voorbereidingen lopen en de uitvoering is afhankelijk van aanbesteding en cofinanciering door partners. Het oormerk blijft beschikbaar tot de bijdrage formeel wordt overgemaakt. Er zijn geen signalen dat het project wordt stopgezet. Besteding wordt verwacht in de komende jaren, afhankelijk van de voortgang bij provincie Friesland.

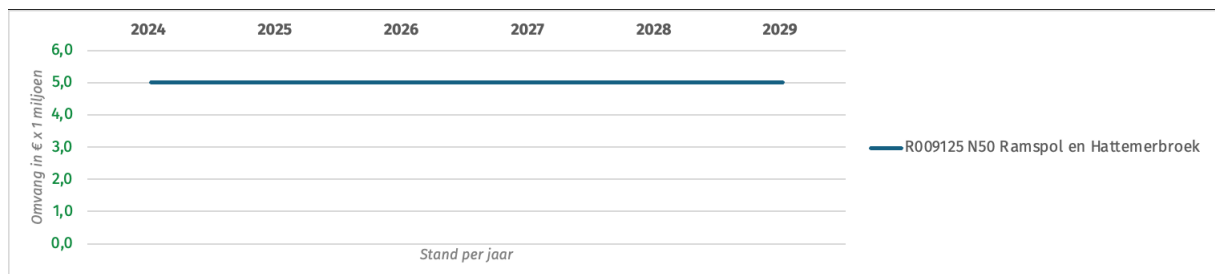

8.2.46 N50 Ramspol en Hattemerbroek (R009125)

Het oormerk N50 Ramspol en Hattemerbroek is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2023–2026. Het doel is het financieren van de provinciale bijdrage aan infrastructurele verbeteringen op de N50, specifiek bij de knooppunten Ramspol en Hattemerbroek.

De uitvoering ligt bij Rijkswaterstaat, samen met provincies en gemeenten. De bijdrage van Flevoland maakt deel uit van een gezamenlijke cofinanciering om verkeersveiligheid en doorstroming te verbeteren. Het project omvat aanpassingen aan aansluitingen en verbreding van delen van de N50, zodat de route toekomstbestendig wordt.

De middelen worden ingezet zodra het Rijk de uitvoering start. De planning is afhankelijk van landelijke besluitvorming en aanbesteding. Voor inzet van het oormerk volgt een afzonderlijk besluit van Provinciale Staten.

8.2.47 Stimulering initiatieven verduurzaming OV (R009030)

Het oormerk Stimulering initiatieven verduurzaming OV is ingesteld door Provinciale Staten in april 2020. Het doel is het financieren van projecten die bijdragen aan de

verduurzaming van het openbaar vervoer in Flevoland. Dit sluit aan bij provinciale en landelijke duurzaamheidsambities voor OV-concessies.

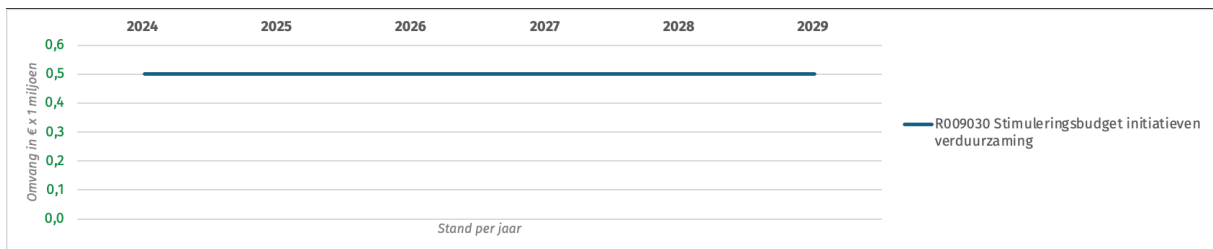
Het oormerk dekt lasten die samenhangen met initiatieven zoals zero-emissie voertuigen en innovatieve energieoplossingen. Belangrijke aandachtspunten zijn het risico op onderbesteding door vertraging in projecten en de afhankelijkheid van externe subsidies. In de afgelopen vijf jaar zijn diverse initiatieven overwogen, maar er is geen gebruik van het oormerk gemaakt. Er zijn geen concrete bestedingen gepland.

Het oormerk Stimulering initiatieven verduurzaming OV in de BBR kan vrijvallen in de vrije ruimte van de BBR.

Er zijn al diverse initiatieven overwogen, maar er is in de afgelopen vijf jaar geen gebruik van gemaakt.

8.2.48 Derving opbrengsten OV - corona (R009088)

Het oormerk Derving opbrengsten OV – corona is ingesteld door Provinciale Staten tijdens de coronaperiode. Het doel was het opvangen van financiële risico's in het openbaar vervoer door sterk gedaalde reizigersaantallen en opbrengsten.

Na 2023 bleek het herstel van het OV trager dan verwacht. In het begin van 2023 lagen de reizigersaantallen nog rond 80% van het niveau van 2019. In de nieuwe concessie met vervoerder EBS (2023–2035) is afgesproken dat provincies tot en met 2026 90% van de omzet van 2019 garanderen, of anders het OV-aanbod moeten afschalen. Dit brengt financiële risico's met zich mee.

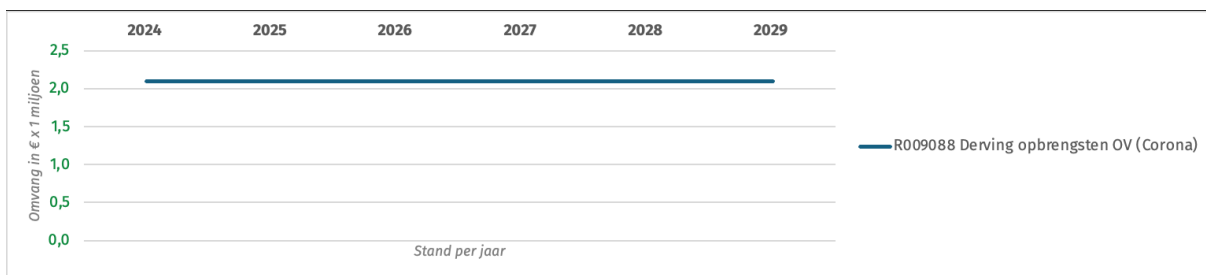
Daarom is in de Zomernota 2023 besloten het oormerk langer beschikbaar te houden. De middelen konden worden gebruikt om tegenvallende reizigersopbrengsten in 2024 en 2025 te compenseren en extra personele inzet te financieren om het OV opnieuw onder de aandacht te brengen en reizigers terug te winnen.

Het oormerk Derving opbrengsten OV - corona in de BBR kan volledig vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

De risico's nemen af en er zijn geen nieuwe claims voorzien. Het oormerk kan volledig vrijvallen in de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve.

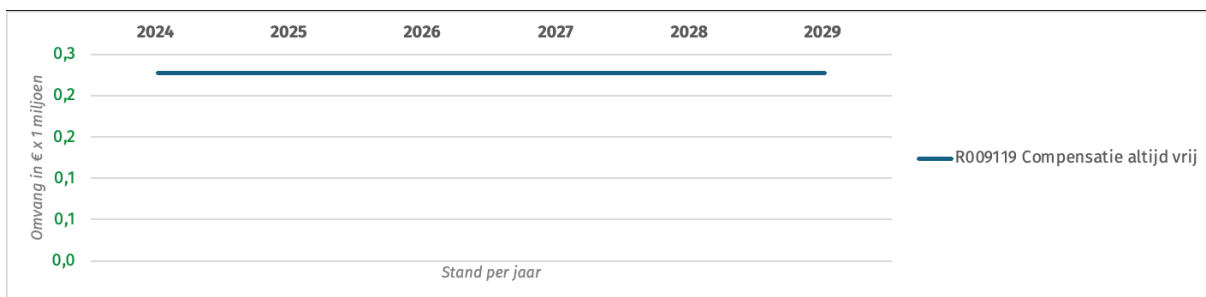

8.2.49 Compensatie altijd vrij (R009119)

Het oormerk Compensatie altijd vrij is ingesteld door Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2023. Het doel is het opvangen van financiële gevolgen van het landelijke beleid ‘Altijd vrij reizen’ voor scholieren en studenten in het openbaar vervoer.

De middelen zijn bedoeld als compensatie voor lagere opbrengsten in de concessieperiode. Het oormerk dekt eventuele tekorten die ontstaan door de invoering van deze regeling. De provincie wil hiermee voorkomen dat het OV-aanbod moet worden beperkt.

De regeling is structureel verwerkt in concessieafspraken, maar het risico op tegenvallende opbrengsten blijft bestaan. Het oormerk biedt zekerheid zolang de omzetgarantie geldt.

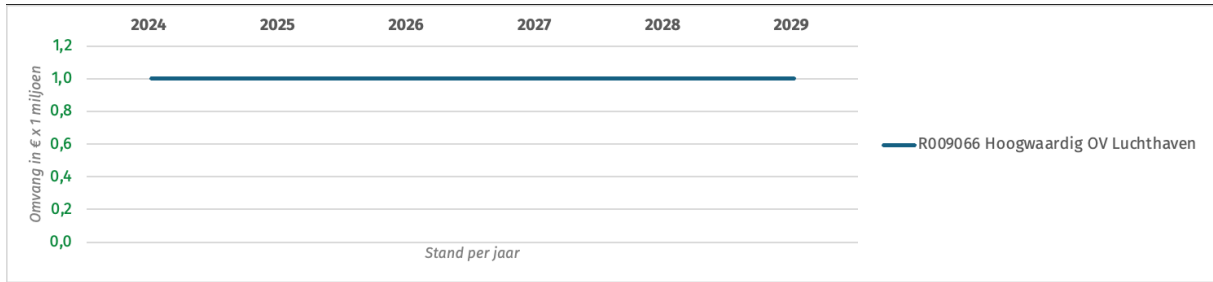

8.2.50 Hoogwaardig OV Luchthaven (R009066)

Het oormerk Hoogwaardig OV Luchthaven is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2019–2022. Het doel is het financieren van een hoogwaardige openbaarvervoerverbinding naar Lelystad Airport, inclusief voorbereiding en planvorming.

De uitvoering ligt bij de provincie samen met vervoerders en gemeenten. Het oormerk dient als dekking voor studies, ontwerp en mogelijke infrastructuurinvesteringen. De middelen zijn bedoeld om de bereikbaarheid van de luchthaven te verbeteren en het OV-aanbod toekomstbestendig te maken.

De luchthavenontwikkeling is vertraagd en er zijn geen concrete bestedingen voorzien op korte termijn. Het oormerk blijft beschikbaar tot duidelijkheid is over de rol van Lelystad Airport in het nationale luchtvaartbeleid.

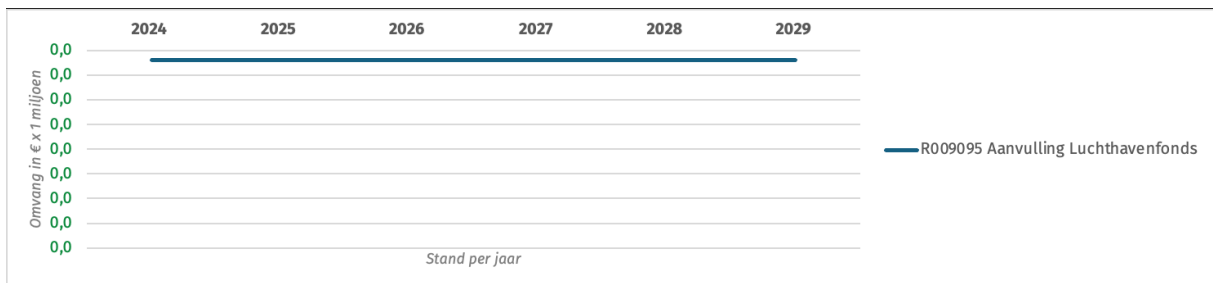
8.2.51 Aanvulling Luchthavenfonds (R009095)

Het oormerk Aanvulling Luchthavenfonds is ingesteld door Provinciale Staten bij de Programmabegroting 2021. Het doel was het versterken van het bestaande Luchthavenfonds, dat oorspronkelijk is gevormd uit de voormalige Zuiderzeelijngelden via de ZZL-reserve. De middelen waren bedoeld voor projecten die de bereikbaarheid en economische ontwikkeling rond Lelystad Airport ondersteunen.

De uitvoering ligt bij de provincie samen met gemeenten en vervoerders. Het oormerk diende als aanvulling op het fonds voor infrastructuur, mobiliteit en gebiedsontwikkeling.

Het oormerk Aanvulling Luchthavenfonds in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk. Door vertraging in de luchthavenontwikkeling is er geen inzet meer voorzien op korte termijn.

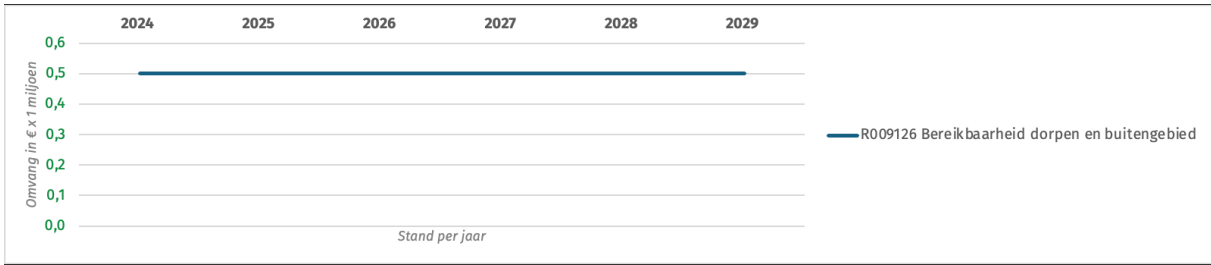

8.2.52 Bereikbaarheid dorpen en buitengebied (R009126)

Provinciale Staten stelden het oormerk Bereikbaarheid dorpen en buitengebied (R009126) in bij de Programmabegroting 2024. Het saldo is € 0,5 miljoen per 31 december 2026 en betreft een restant van eerdere programmering.

Het oormerk Bereikbaarheid dorpen en buitengebied kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede Bestemmingsreserve

Het oormerk was bedoeld voor projecten die de bereikbaarheid van dorpen en buitengebied verbeteren, zoals kleinschalige maatregelen voor verbindingen en verkeersveiligheid. Nieuwe inzet is niet voorzien in de meerjarenbegroting.

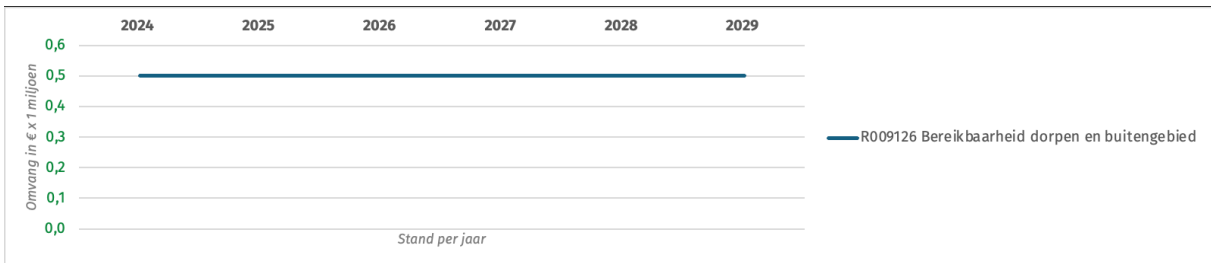
7 Eigentijds bestuur

8.2.53 Digitalisering statenwerk (R009023)

Het oormerk Digitalisering Statenwerk is door Provinciale Staten ingesteld bij de Zomernota 2018. Het oorspronkelijke doel was dekking van kapitaallasten voor het project Digitalisering Statenwerk. Dit project ondersteunt een toekomstbestendige werkomgeving voor Statenleden, zoals vastgelegd in het Reglement van Orde Digitaal Vergaderen en de Programmabegroting 2025.

Het oormerk Digitalisering statenwerk in de BBR kan vrijvallen in de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve.

Het project is inmiddels afgerond en nieuwe inzet is niet voorzien in de meerjarenbegroting.

8.2.54 Bestuurlijke vernieuwing (R009108)

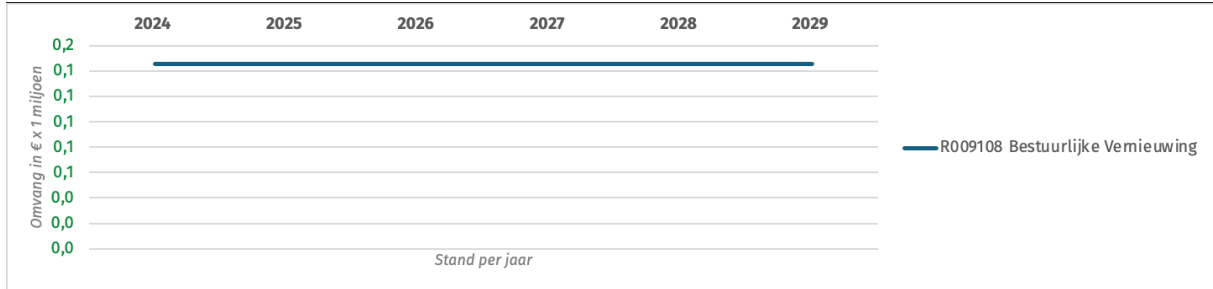
Het oormerk Bestuurlijke vernieuwing is ingesteld door Provinciale Staten, als financiële dekking van projecten die bijdragen aan vernieuwing van het provinciale bestuur. Daarbij werd bijvoorbeeld gedacht aan digitale participatie en transparantie. Het saldo per 31 december 2025 bedraagt € 150.000.

De bestuurlijke vernieuwing in de provincie Flevoland was een strategisch project gericht op een lichtere, compactere provinciale organisatie met meer ruimte voor maatschappelijke initiatieven en samenwerking als één overheid met gemeenten, waterschap en Rijk. Dit werd ingebed in de Omgevingsvisie FlevolandStraks en de Uitwerkingsagenda ‘Samen maken we Flevoland 2020-2025’, met kernconcepten als ‘Ruimte voor Initiatief’ en ‘complementair bestuur’.

Dit vormt nu de reguliere werkwijze van de provincie. Ruimte voor Initiatief is een doorlopende opgave, ondersteund door instrumenten zoals de Omgevingstafel voor participatie met inwoners en gezamenlijke besluitvorming.

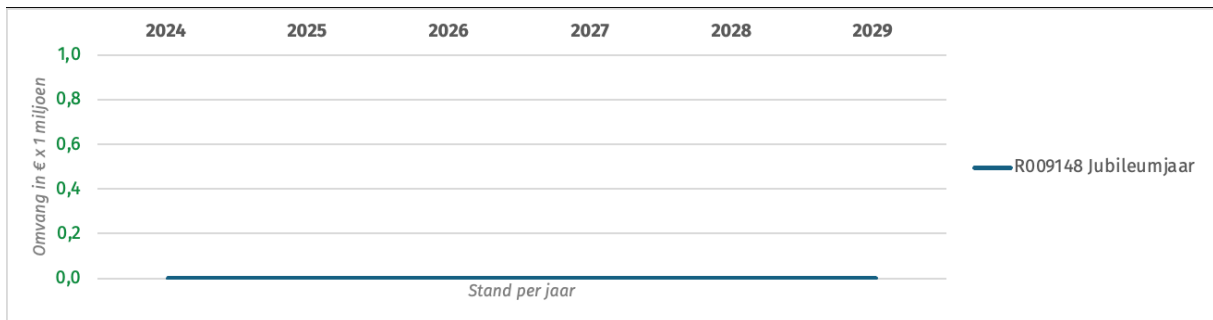
Het oormerk Bestuurlijke vernieuwing in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Gezien de vernieuwing is geïntegreerd in lopende processen en geen afzonderlijke projectfinanciering meer vereist, kan dit oormerk vrijvallen.

8.2.55 Jubileumjaar (R009148)

Het oormerk Jubileumjaar is ingesteld door Provinciale Staten voor activiteiten rond het veertigste jubileumjaar. De initiële omvang is Het doel was het organiseren van evenementen en communicatie om het jubileum zichtbaar te maken. Nieuwe inzet volgt in 2026, daarna kan het oormerk worden opgeheven. Advies: handhaaf het oormerk tot afronding van de geplande activiteiten en hef het daarna op.

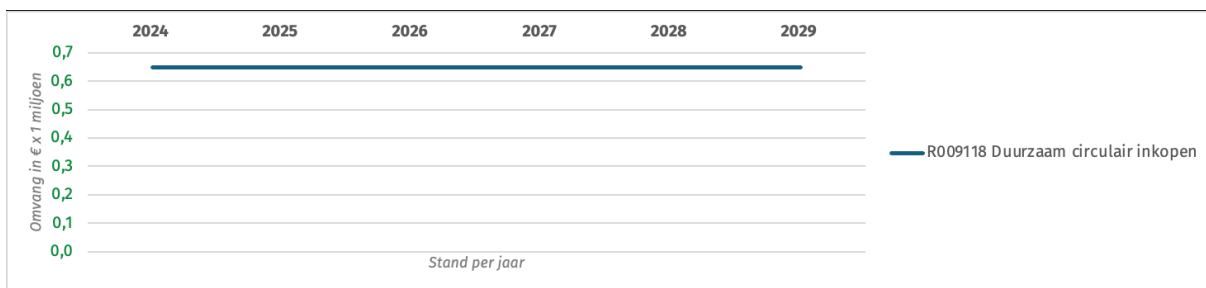
8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

8.2.56 Duurzaam circulair inkopen (R009118)

Het oormerk Duurzaam circulair inkopen is ingesteld door Provinciale Staten bij de Perspectiefnota 2023-2026. Het saldo bedraagt € 650.000 per 31 december 2026. Het doel is het stimuleren van duurzaam en circulair inkopen binnen de provinciale organisatie, bijvoorbeeld door aanbestedingen met milieueisen.

De provincie koppelt dit aan de ambitie voor een circulaire economie uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks en het Inkoopbeleid 2023. Dit betekent hergebruik van materialen, minder primaire grondstoffen en toepassing van de R-ladder bij aanbestedingen. De provincie ondersteunt circulair inkopen en geeft zelf het goede voorbeeld bij vastgoed en mobiliteit.

De middelen worden in 2026 ingezet volgens het vastgestelde beleid, zoals besloten in de Najaarsnota 2025.

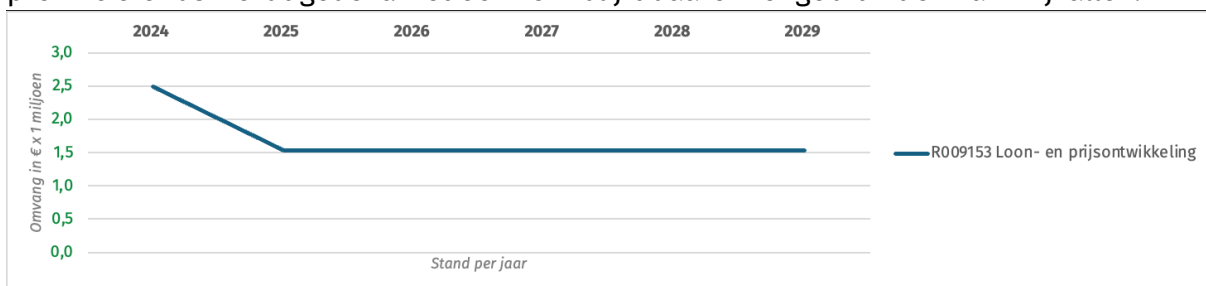

8.2.57 Loon- en prijsontwikkeling (R009153)

Het oormerk Loon- en prijsontwikkeling is ingesteld door Provinciale Staten bij de resultaatbestemming van de jaarstukken 2023. Het saldo bedraagt € 1,54 miljoen. Het doel is dekking van loon- en prijsstijgingen die niet volledig in de begroting zijn opgenomen.

Het oormerk Loon- en prijsontwikkeling in de BBR kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

Er is geen structurele inzet voorzien, omdat indexatie grotendeels via stelposten en het provinciefonds wordt gedekt. Het oormerk blijft daarom ongebruikt en kan vrijvallen.

Relatie met de programmabegroting

De relatie hebben wij weergegeven door de oormerken te clusteren per programma.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte concludeerde in 2021 dat de Brede Bestemmingsreserve (BBR) in theorie een vrij inzetbare reserve is, maar dat deze in de praktijk bijna volledig is vastgelegd door oormerken. In totaal stond er € 54,5 miljoen in de BBR, waarvan € 47,3 miljoen al door afdelingen was geclaimd. Het resterende ongeoormerkte deel (€ 7,2 miljoen) bleek eveneens feitelijk bestemd.

Deloitte adviseerde om:

- de oormerken voortaan zichtbaar in de begroting op te nemen wanneer lasten concreet zijn.
- jaarlijks te toetsen op nut, noodzaak en omvang van de oormerken;
- -en zo de werkelijke bestedingsruimte in de BBR helder te maken.

De provincie heeft deze aanbevelingen overgenomen. Sinds 2021 worden alle oormerken in ieder geval twee keer per jaar bestuurlijk beoordeeld, tijdens het opstellen van de jaarrekening en de begroting.

Bij eerdere beoordelingen konden geen oormerken worden vrijgegeven, omdat alle oormerken nog direct gekoppeld waren aan actuele beleidsopgaven. Door de nieuwe werkwijze is de financiële transparantie wel aantoonbaar verbeterd. De provincie heeft nu structureel inzicht in de bestedingsruimte binnen de BBR en voorkomt dat middelen onnodig ‘vast’ blijven zitten. De verdeling tussen de vrije ruimte en de oormerken is een vast onderdeel geworden van de Planning&Control-documenten.

8.3 B029 Bodem

Doel

De bestemmingsreserve Bodem is ingesteld om financiële middelen beschikbaar te houden voor projecten en pilots die bijdragen aan het beheer en behoud van de bodemkwaliteit in Flevoland. Deze reserve ondersteunt initiatieven die inspelen op actuele opgaven zoals bodemdaling en zoetwaterbeheer.

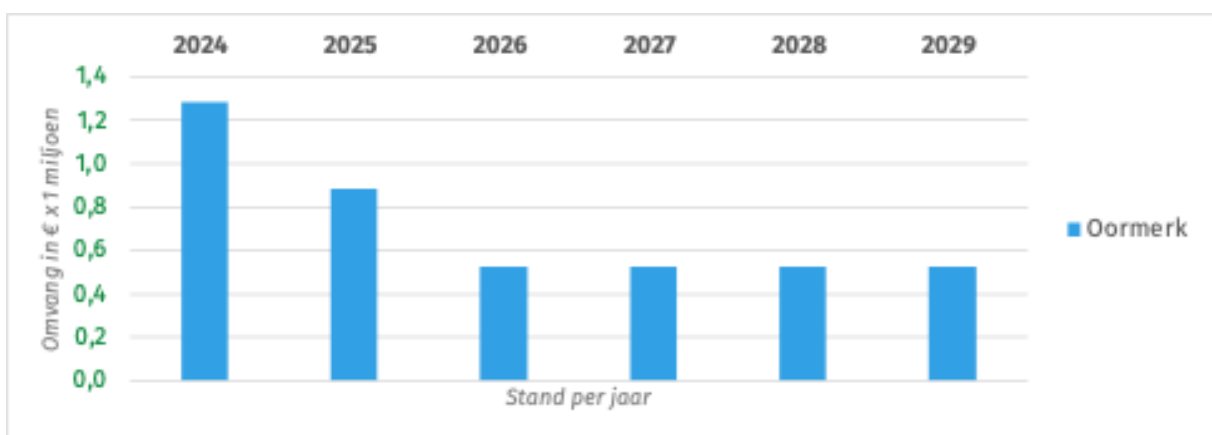
Het doel van de reserve is het financieren van maatregelen en pilots die gericht zijn op het voorkomen en beperken van bodemdaling, evenals het bijdragen aan regionale wateropgaven. De inzet van deze middelen is gekoppeld aan provinciale programma's en landelijke afspraken, zoals het Deltaprogramma.

Looptijd

De reserve is ingesteld op 9 mei 2012 en heeft geen vaste einddatum. Het kader wordt herzien per bestuursperiode. In de huidige periode (2023-2027) blijft de reserve actief.

Omvang

Bij de start in 2020 bedroeg het saldo € 2,024 mln. Per 31 december 2024 is het saldo € 1,283 miljoen. Voor 2028 wordt een eindstand van ongeveer € 0,883 miljoen verwacht, na geplande onttrekkingen.

Oormerken

De reserve kent twee oormerken, namelijk 'pilots bodemdaling' en 'zoetwaterregio Noord-Nederland'.

8.3.1 Pilots bodemdaling

Pilots bodemdaling: € 1,8 mln. (verdeeld over vier jaar) voor praktijkproeven en onderzoek naar oplossingen voor bodemdaling.

8.3.2 Zoetwaterregio Noord-Nederland (Deltaprogramma)

Zoetwaterregio Noord-Nederland (Deltaprogramma): € 0,53 mln. voor cofinanciering van maatregelen in het kader van zoetwaterbeheer.

Relatie met de programmabegroting

De reserve valt onder het programma Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans. Onttrekkingen worden geprogrammeerd in de begroting bij maatregelen voor bodemdaling en waterbeheer. De koppeling met het Deltaprogramma en het coalitieakkoord is expliciet gemaakt.

Opvolging eerdere aanbevelingen

De inzet van de reserve is voor de huidige bestuursperiode (2023–2027) opnieuw beoordeeld. Daarvoor zijn ook de oormerken opgenomen voor 'pilots bodemdaling' en 'cofinanciering van het zoetwaterprogramma'.

De geplande stortingen zijn voor 2025 en 2026 opgenomen, niet meer in de jaren daarna. Daarmee wordt ongeveer de helft van de reserve in die jaren besteed. Zoals beschreven bij het doel van de reserve zal de omvang en de besteding vanaf 2027 worden beoordeeld, in relatie met de nieuwe bestuursperiode.

8.4B032 Nieuwe Natuur

Doel

De bestemmingsreserve Nieuwe Natuur is ingesteld om de uitvoering van het programma Nieuwe Natuur te financieren. Dit programma heeft als doel om natuurontwikkeling in Flevoland te realiseren, waarbij de ambitie was om binnen een periode van ongeveer tien jaar nieuwe natuurgebieden te creëren. De middelen in deze reserve worden ingezet voor bijdragen aan projecten, afwaardering van gronden en proceskosten zoals ondersteuning van initiatiefnemers en monitoring.

Het doel van de reserve is het faciliteren van natuurontwikkeling door het beschikbaar stellen van financiële middelen voor projecten die bijdragen aan de provinciale natuurdoelen. De inzet van deze middelen is gekoppeld aan het programma Nieuwe Natuur en de afspraken die hierover met het Rijk zijn gemaakt.

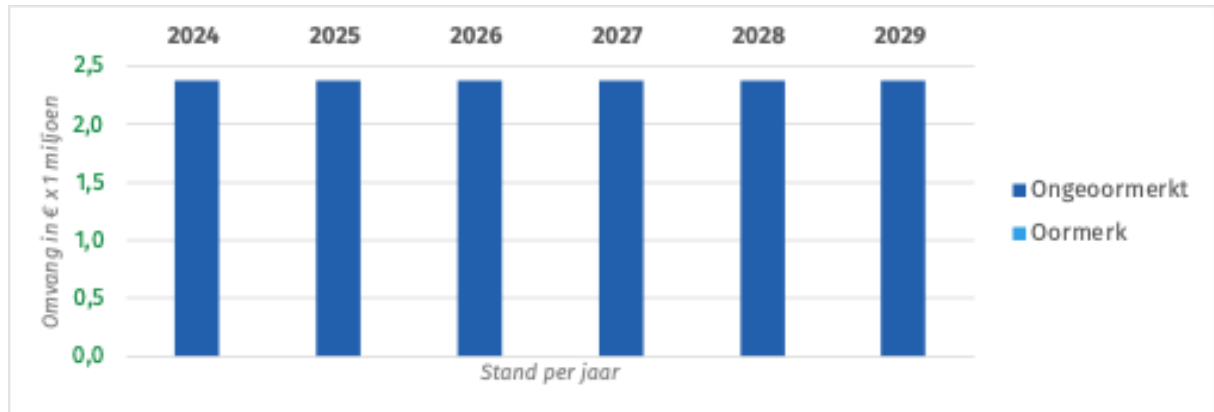
Looptijd

De reserve is ingesteld op 17 december 2014. De oorspronkelijke looptijd was tien jaar, gekoppeld aan de realisatie van het programma. Inmiddels is het programma grotendeels afgerond, en wordt de resterende inzet geactualiseerd. Een deel van het budget is al

beschikbaar gesteld voor het programma Natuurinclusief, dat de transitie naar een meer natuurinclusieve samenleving ondersteunt.

Omvang

Bij de start in 2020 bedroeg het saldo € 11,212 miljoen. Momenteel resteert er nog € 2,38 miljoen. Het saldo wordt in de komende jaren verder afgebouwd.

Oormerken

Er zijn geen afzonderlijke oormerken binnen deze reserve benoemd; de middelen zijn generiek beschikbaar voor natuurprojecten en proceskosten.

Relatie met de programmabegroting

De reserve valt onder het programma Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans. Onttrekkingen worden geprogrammeerd bij natuurontwikkeling en afronding van lopende projecten. De resterende middelen worden meerjarig geprogrammeerd voor afronding van het programma Nieuwe Natuur en voor onderdelen van het programma Natuurinclusief.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte constateerde dat de resterende middelen moesten worden betrokken bij de financiering van het nieuwe programma Flevoland Natuurinclusief. De provincie heeft een complete doorrekening uitgevoerd.

Wanneer een programma grotendeels is afgerond en de resterende middelen beperkt zijn, is het raadzaam om expliciet vast te stellen hoe deze middelen worden ingezet. Dit kan betekenen dat het restant wordt toegevoegd aan een nieuw programma of dat de reserve wordt opgeheven. Een duidelijke koppeling met actuele beleidsdoelen, zoals natuurkwaliteit en natuurinclusieve ontwikkeling, is hierbij essentieel.

De provincie heeft inmiddels besloten om resterende middelen uit de reserve Nieuwe Natuur in te zetten voor het programma Flevoland Natuurinclusief en voor maatregelen binnen het Programma Natuur Flevoland.

Het resterende saldo is volledig toegewezen aan Flevoland Natuurinclusief, maar dit programma wordt de komende jaren verder afgerond. Er is nog actie nodig om de toekomstige verplichtingen en risico's definitief te kwantificeren en te koppelen aan de

financiële ruimte. Daarover zal afzonderlijke besluitvorming aan Provinciale Staten worden gevraagd.

8.5 B035 Almere 2.0

Doel

De reserve is bedoeld om de provinciale bijdrage aan het Fonds Verstedelijking Almere beschikbaar te houden. Dit programma richt zich op de duurzame groei van Almere en is een samenwerking tussen het Rijk, provincie Flevoland en gemeente Almere. Het doel is om de stad te ontwikkelen tot een gezonde, sociale, ondernemende en groene stad, met aandacht voor woningbouw, bereikbaarheid, economie, natuur en leefbaarheid.

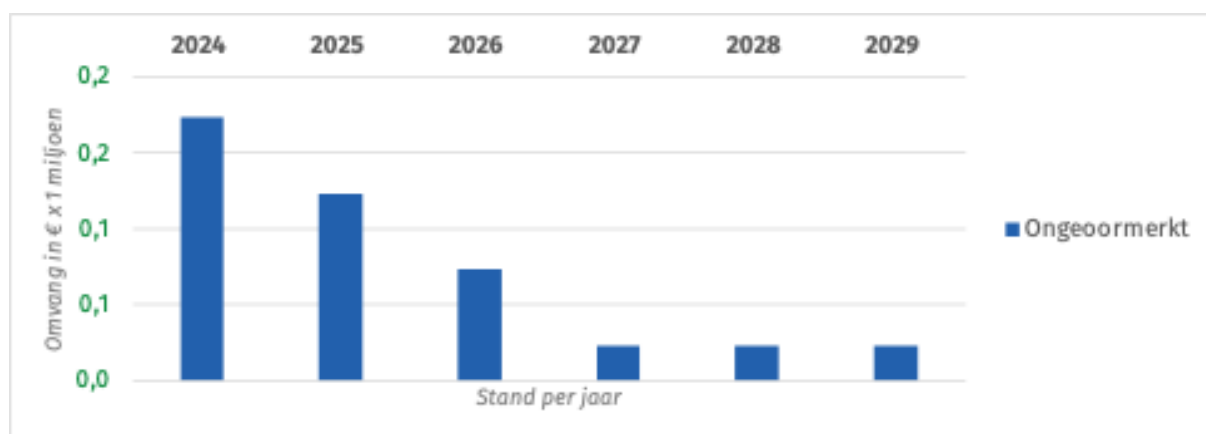
De reserve dient als egalisatie voor de provinciale bijdrage aan het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) en de uitvoering van het meerjarenprogramma Almere 2.0. De middelen worden ingezet voor projecten die bijdragen aan de schaa sprong van Almere, zoals infrastructuur, sociale voorzieningen, economische ontwikkeling en natuurprojecten.

Looptijd

De looptijd van Almere 2.0 is onbepaald, maar gekoppeld aan de realisatie van ongeveer 60.000 nieuwe woningen in Almere. De uitvoering vindt plaats in fasen, vastgelegd in meerjarenprogramma's van vier tot vijf jaar.

Omvang

Bij de start in 2020 bedroeg het saldo € 8,3 miljoen. Elk jaar wordt er € 6,7 miljoen aan de reserve toegekend. Dat is bedoeld voor de jaarlijkse bijdrage die de provincie betaald aan het Fonds Verstedelijking Almere, via de penvoerder gemeente Almere. Het actuele saldo is € 173.000. Het saldo zal naar verwachting vanaf 2028 vrijwel nihil zijn. Het doel van de reserve is het egaliseren van de lasten voor de provinciale bijdrage. Het saldo blijft vrijwel gelijk, doordat de omvang van de jaarlijkse bijdrage de laatste jaren gelijk is aan de storting in de reserve.

Oormerken

De reserve Almere 2.0 (B035) heeft geen afzonderlijke oormerken. De middelen in deze reserve zijn generiek bestemd voor de uitvoering van het programma Almere 2.0 en

worden jaarlijks geprogrammeerd op basis van het meerjarenprogramma en het jaarprogramma dat door Provinciale Staten wordt vastgesteld.

Relatie met de programmabegroting

In maart 2025 hebben Provinciale Staten het Meerjarenprogramma Almere 2.0 (FVA) 2025–2029 vastgesteld. Dit programma is opgebouwd rond drie pijlers:

- De gezonde en sociale stad (ontmoeten, zorg, cultuur, sport),
- De lerende en ondernemende stad (onderwijs, innovatie, economie),
- De groene en waterrijke stad (natuur, recreatie, klimaatadaptatie).

Voor de uitvoering is een jaarlijkse provinciale bijdrage van € 6,7 miljoen opgenomen in de begroting voor de periode 2025–2029.

Opvolging eerdere aanbevelingen

De jaarlijkse storting in de reserve Almere 2.0 is vastgesteld op een vast bedrag, terwijl het werkelijke bestedingspatroon kan afwijken van deze raming. Het is daarom raadzaam om de onttrekkingen periodiek te monitoren en, indien nodig, de hoogte van de dotatie aan te passen. Dit zorgt ervoor dat de reserve aansluit bij de actuele investeringsbehoefte en voorkomt zowel onder- als overfinanciering.

De provincie heeft de meerjarige stortingen en onttrekkingen inmiddels expliciet in de begroting opgenomen.

8.6B039 Meerjaren Bedrijfsvoering

Doel

De bestemmingsreserve MAB werd ingesteld om de uitvoering van de meerjarenaanpak bedrijfsvoering te faciliteren. Deze aanpak richt zich op het verbeteren en moderniseren van de interne bedrijfsvoering van de provincie. De reserve werd gebruikt om kosten te dekken die voortvloeien uit deze meerjarige aanpak, zoals investeringen in processen, systemen en organisatieontwikkeling. Het project is inmiddels afgerond.

De reserve Meerjaren Bedrijfsvoering kan worden opgeheven.

Het programma is inmiddels afgerond, waardoor de reserve niet meer nodig is. Er is geen saldo meer, dat is eerder al overgeheveld.

Looptijd

De reserve is ingesteld op 25 november 2015 en had een beoogde looptijd tot en met 2020 (prognose). De meerjarenaanpak werd uitgevoerd in een plateau-aanpak, waarbij Provinciale Staten per plateau akkoord gaven voor uitvoering. Na afronding van de laatste plateaus is de oorspronkelijke doelstelling vervuld.

Omvang

Bij instelling is de reserve eenmalig gevoed met € 6,5 miljoen vanuit de algemene reserve. Op 31 december 2020 bedroeg de omvang volgens de programmarekening € 0,49 miljoen.

Bij de besluitvorming over de programmarekening 2020 hebben Provinciale Staten besloten om het restant over te hevelen naar de reserve 'Informatiestrategie'.

Oormerken

Er zijn geen formele oormerken binnen deze reserve. De besteding is gekoppeld aan de goedgekeurde plateaus van de meerjarenaanpak. Provinciale Staten hebben per plateau het kader vastgesteld, waarna Gedeputeerde Staten bevoegd waren om binnen dat kader uitgaven ten laste van de reserve te doen.

Relatie met de programmabegroting

De reserve MAB was een bestemmingsreserve en viel onder het programma Bedrijfsvoering. Onttrekkingen uit de reserve werden verwerkt in de jaarstukken en gekoppeld aan de uitvoering van de meerjarenaanpak. Omdat het om een meerjarige aanpak ging, was het niet opportuun om alle bedragen vooraf in de jaarlijkse begroting op te nemen. De reserve bood flexibiliteit om uitgaven te doen op het moment dat plateaus werden uitgevoerd.

9 Uitvoeringsreserves

9.1 B011 Sport

Doel

De reserve Sport is ingesteld door provincie Flevoland ter ondersteuning van het provinciale sportbeleid. De middelen uit deze uitvoeringsreserve worden ingezet voor incidentele bijdragen aan grote sportevenementen die plaatsvinden binnen de provincie. Het doel is om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de maatschappelijke waarde van sport, zoals het bevorderen van gezondheid, participatie en regionale uitstraling. De reserve is niet bedoeld voor structurele financiering van sportactiviteiten, maar juist voor het faciliteren van bijzondere, eenmalige of grootschalige evenementen die passen binnen het kader van het provinciale sportbeleid.

Het actuele sportbeleid van de provincie is vastgelegd in de Sportnota 'Samen werken aan een sportief Flevoland, vastgesteld door Provinciale Staten op 8 november 2023.

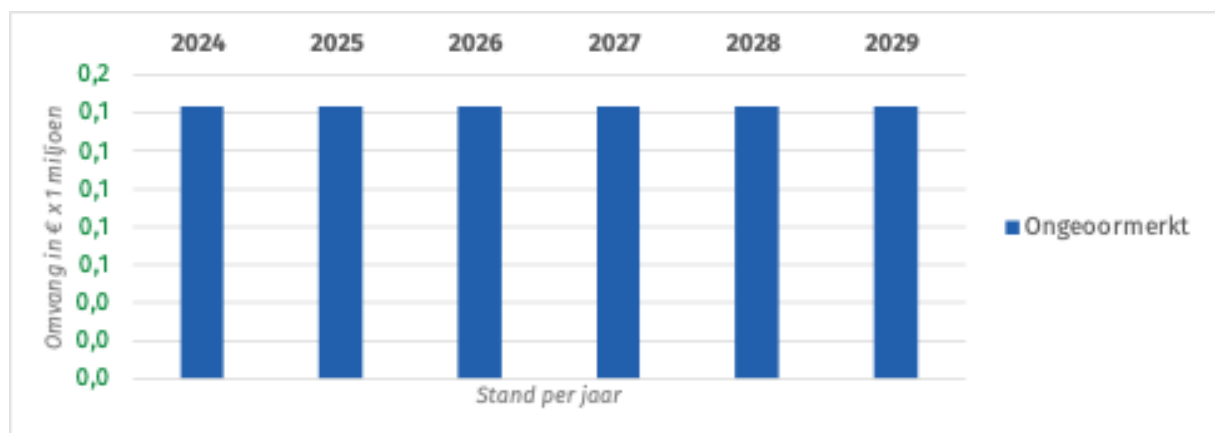
Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de Sportnota 2023–2027, die op 14 december 2022 in ontwerp is vastgesteld door Provinciale Staten. Dit betekent dat de reserve in principe wordt geëvalueerd en herzien na afloop van deze beleidsperiode, dus vanaf 2027. Tot die tijd blijft het kader van de Sportnota leidend voor de inzet van de middelen.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt per € 143.000 in 2025. Dit bedrag is gelijk aan de stand per 31 december 2024. Er zijn in de periode 2025 tot en met 2028 geen stortingen of onttrekkingen begroot, waardoor de reserve gedurende deze jaren ongewijzigd blijft. De oorspronkelijke omvang van de reserve bij de nota reserves en voorzieningen 2020–2023 bedroeg € 330.000, maar sindsdien is het saldo afgenomen tot het huidige niveau.

Er vinden geen structurele stortingen plaats. De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan grote sportevenementen.

Oormerken

Binnen de reserve Sport zijn geen specifieke oormerken opgenomen. Dit betekent dat de middelen niet vooraf zijn toegewezen aan concrete projecten of verplichtingen. De reserve

is daarmee vrij inzetbaar binnen het beleidskader van de Sportnota, en kan flexibel worden aangewend voor initiatieven die zich gedurende de looptijd voordoen.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve Sport vermeld als onderdeel van de uitvoeringsreserves van provincie Flevoland. Er zijn echter geen concrete uitgaven of projecten opgenomen die in dat jaar ten laste van deze reserve zullen worden gebracht. Dit bevestigt het incidentele karakter van de reserve: zij wordt uitsluitend aangesproken wanneer zich beleidsmatig relevante kansen voordoen.

9.2 B016 Zuiderzeelijngelden

Doel

De reserve Zuiderzeelijngelden is ingesteld voor het programma Economische structuurversterking Noord-Flevoland. Dat programma komt voort uit de Zuiderzeelijnmiddelen. Dit programma had als doel 'de economische ontwikkeling van Noordelijk Flevoland te stimuleren', onder andere door investeringen in infrastructuur, maritieme voorzieningen en regionale bereikbaarheid. Hoewel het programma formeel liep tot en met 2021, is er sprake van een afrondingsperiode waarin de gesubsidieerde projecten door derden worden uitgevoerd en financieel worden afgewikkeld.

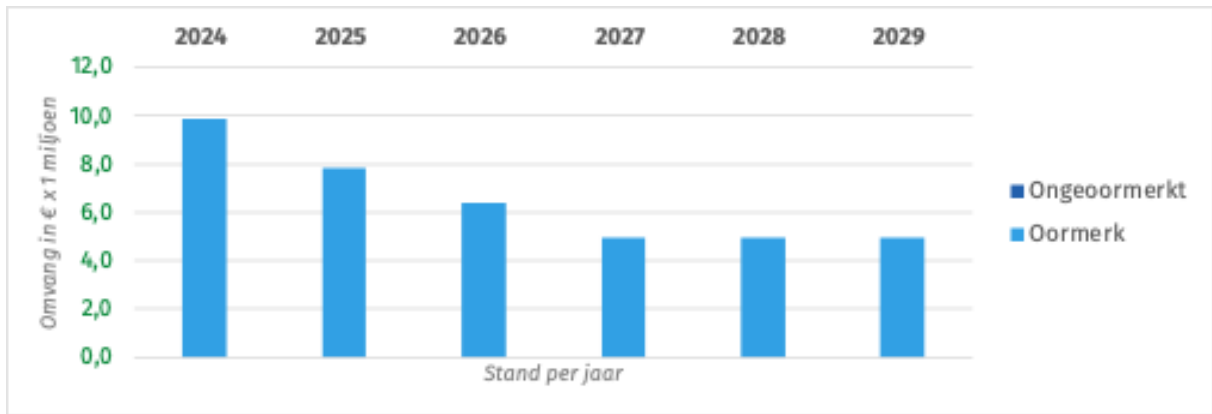
De middelen in deze reserve worden gebruikt voor het betalen van subsidies aan projecten die onder het programma vallen. Het gaat hierbij om bijdragen aan onder andere de ontsluitingsweg Port of Urk, de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF), het MITC en het Luchthavenfonds.

Looptijd

Hoewel het oorspronkelijke programma eindigde in 2021, is de reserve nog actief vanwege de doorlopende afwikkeling van subsidies. In 2025 en de daaropvolgende jaren worden nog betalingen gedaan aan projecten die in eerdere jaren zijn toegekend, maar waarvan de uitvoering en financiële afrekening nog niet volledig zijn afgerond. De looptijd van de reserve is daarmee afhankelijk van de voortgang van deze projecten, en strekt zich uit tot na 2025.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt in 2025 € 7,85 miljoen. Voor de periode 2025–2028 zijn onttrekkingen begroot waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 4,94 miljoen. Dit saldo is volledig bedoeld voor de lopende projecten. Op basis van de voortgang van die projecten zal de begroting worden aangepast, zodat daarin de besteding per jaar inzichtelijk is.

Oormerken

De reserve is niet onderverdeeld in afzonderlijke oormerken, maar de middelen zijn wel geprogrammeerd voor specifieke projecten binnen het kader van het programma. De afwikkeling van subsidies aan projecten zoals de ontsluitingsweg Port of Urk, de Maritieme Servicehaven, het MITC en het Luchthavenfonds is nog gaande. Deze projecten hebben een looptijd die doorloopt na 2024, en de middelen blijven beschikbaar voor de afronding ervan.

Relatie met de programmabegroting

De reserve Zuiderzeelijngelden is opgenomen als uitvoeringsreserve in de Programmabegroting 2026. Het doel is het nakomen van eerder aangegane verplichtingen en het afronden van strategische investeringsprojecten in Noordelijk Flevoland. De middelen worden gebruikt voor resterende verplichtingen uit het programma en voor de afwikkeling van subsidies.

9.3 B027 Platteland Ontwikkeling Programma

Doel

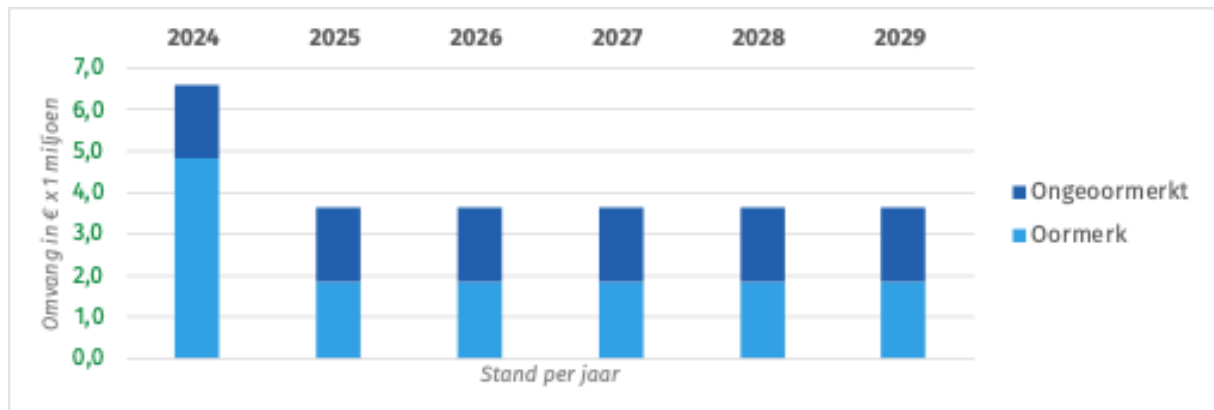
De reserve ondersteunt het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3), onderdeel van het Europese landbouw- en plattelandsbeleid. Provincie Flevoland gebruikt deze middelen voor cofinanciering van projecten die de leefbaarheid, duurzaamheid en economische vitaliteit van het platteland versterken. De inzet betreft afwikkeling van subsidies, inclusief beoordeling, uitbetaling en verantwoording. Hoewel POP3 formeel eindigde in 2020, is het verlengd tot 2022 en loopt de afronding van projecten door tot 2025.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de afwikkeling van het POP3-programma. Hoewel de formele programmaperiode inmiddels is verstreken, loopt de afwikkeling van subsidies door tot en met 2025. De inzet van de middelen is daarmee tijdelijk en gericht op het correct afsluiten van de projecten die onder het programma vallen. Na 2025 wordt verwacht dat de reserve kan worden afgewikkeld, tenzij er sprake is van uitloop in de uitvoering van specifieke projecten.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 3,63 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn er geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve B027 zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter wel geprogrammeerd voor de afwikkeling van specifieke projecten binnen het POP3-programma. De inzet van de middelen is afhankelijk van de voortgang van deze projecten en de wijze waarop de Europese cofinanciering wordt afgewikkeld. Er is geen sprake van vrije ruimte binnen de reserve; het saldo is volledig gekoppeld aan de uitvoering van het programma.

Relatie met de programmabegroting

De Programmabegroting 2026 koppelt de reserve aan de uitvoering van POP3-verplichtingen. De begroting houdt rekening met resterende verplichtingen uit het POP3-programma en met geplande onttrekkingen voor de afwikkeling van subsidies. De reserve is daarmee een instrument om eerder aangegane afspraken na te komen en de afronding van Europese subsidieprojecten te faciliteren. Gedeputeerde Staten stemmen de besteding af op de voortgang van projecten. Omdat het gaat om uitvoering en financiële afhandeling van bestaande afspraken, is er geen sprake van nieuwe beleidsvorming, maar van het nakomen van verplichtingen binnen het Europese POP3-programma.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte wees op de vrije ruimte van € 0,8 miljoen en adviseerde deze te koppelen aan de ontwikkeling van een nieuw POP-programma. De provincie heeft dit in kaart gebracht en verwerkt in de meerjarige begroting. De vrije ruimte eind 2025 bedraagt naar verwachting € 0,3 miljoen.

De exacte omvang van cofinancieringsverplichtingen voor het nieuwe GLB-programma is nog niet definitief. Er is aanvullende besluitvorming nodig over de inzet van de resterende middelen en over eventuele risico-reserveringen.

9.4 B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020

Doel

De reserve is ingesteld ter ondersteuning van de provinciale cofinanciering van Europese projecten binnen het kader van het Europese programma 2014–2020. Het betreft met

name projecten die vallen onder het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en andere EU-programma's waarin provincie Flevoland participeert. De middelen uit deze reserve worden ingezet om de provinciale bijdrage te leveren aan projecten die Europese subsidie ontvangen, zoals innovatietrajecten, infrastructuurontwikkeling en regionale samenwerking.

De reserve is bedoeld om de negatieve exploitatiesaldi in de aanloopfase van deze projecten te dekken, en om de financiële afwikkeling van de provinciale cofinanciering te faciliteren. De inzet van de middelen is afhankelijk van de voortgang van de projecten en de wijze waarop de subsidies worden afgewikkeld.

Looptijd

Hoewel het Europese programma formeel liep tot en met 2020, is er sprake van een verlengde afwikkelperiode die doorloopt tot en met 2027. Dit betekent dat de reserve actief blijft zolang er nog projecten zijn waarvoor de financiële afrekening en uitbetaling moet plaatsvinden. De looptijd van de reserve is daarmee gekoppeld aan de voortgang van de subsidietrajecten en de administratieve verplichtingen richting de Europese Unie.

Kansen voor West II (EFRO 2014–2020)

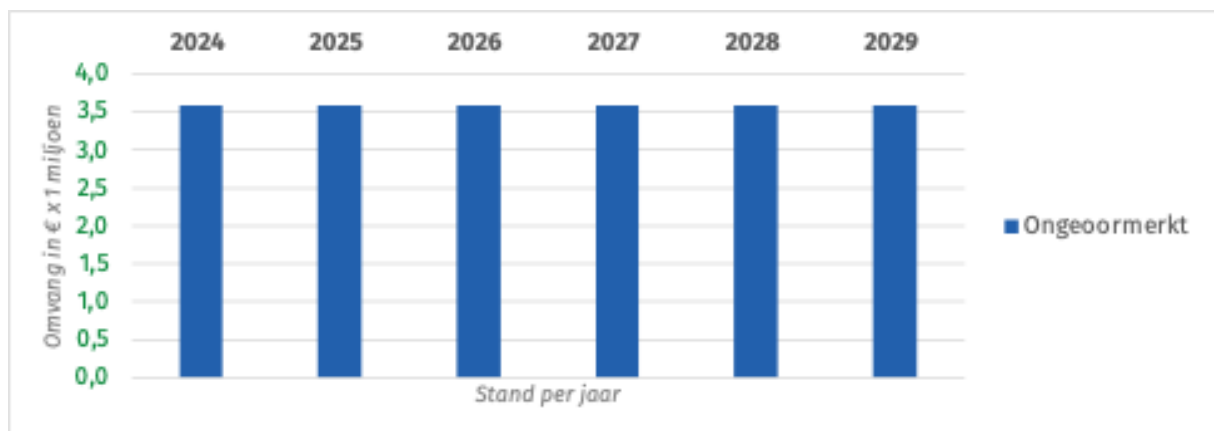
Het programma sloot formeel eind 2020, maar projecten mochten nog worden afgerond en kosten gedeclareerd tot 31 december 2023. Daarna volgt een administratieve afsluiting en controles, die volgens EU-regels uiterlijk in 2027 moeten zijn afgerond.

Interreg V (2014–2020)

Ook hier geldt N+3: projecten konden tot eind 2023 declareren, en de definitieve financiële en inhoudelijke afronding loopt door tot 2027. Dit is nodig voor audits en eindrapportages richting de Europese Commissie.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 3,59 miljoen. Voor de periode 2025–2029 zijn er geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de afwikkeling van specifieke Europese projecten. Er is geen sprake van vrije ruimte binnen de reserve; het saldo is gekoppeld aan de uitvoering en afronding van de projecten die onder het Europese programma 2014–2020 vallen.

Samenhang met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de resterende verplichtingen uit het Europese programma en de geplande stortingen en onttrekkingen. De reserve is daarmee een belangrijk instrument voor het nakomen van eerder aangegane verplichtingen en het faciliteren van de afronding van Europese subsidieprojecten.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van de betreffende projecten. Omdat het gaat om de afwikkeling van bestaande afspraken en subsidietrajecten, is er geen sprake van nieuwe beleidsvorming, maar van uitvoering en financiële afhandeling binnen het kader van het Europese programma.

9.5 B040 Doorgeschoven activiteiten

Doel

De reserve Doorgeschoven activiteiten zorgt ervoor dat middelen voor activiteiten die niet binnen één kalenderjaar worden uitgevoerd, beschikbaar blijven in het volgende jaar. Dit voorkomt dat projecten of subsidieregelingen vertraging oplopen doordat het begrotingsjaar wordt afgesloten. Het gaat om activiteiten waarvoor in een bepaald jaar budget is opgenomen, maar waarvan de uitvoering (deels) plaatsvindt in het daaropvolgende jaar. De reserve wordt alleen gebruikt als er geen specifieke bestemmingsreserve beschikbaar is; in dat geval vindt overheveling via die bestemmingsreserve plaats. Door deze werkwijze blijft de continuïteit van beleidsuitvoering gewaarborgd en worden administratieve beperkingen geen belemmering voor het realiseren van doelen.

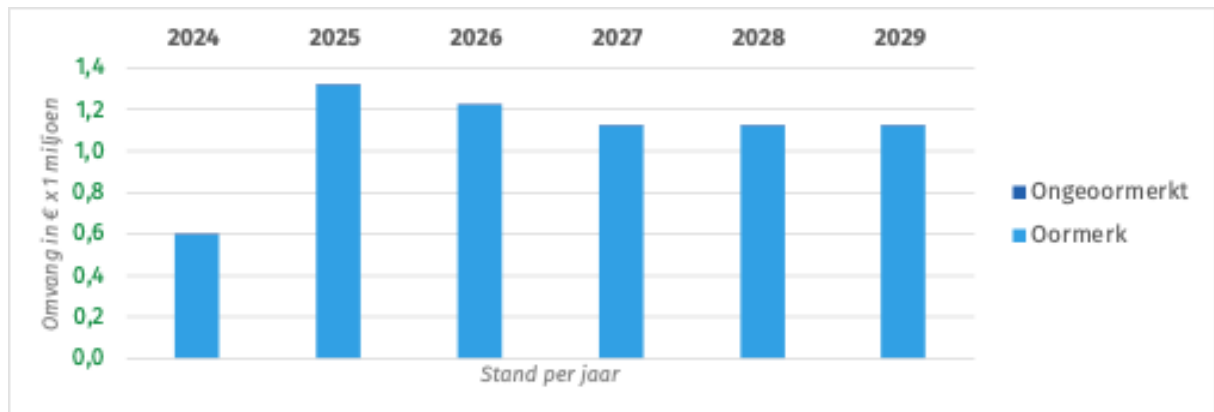
Looptijd

De reserve is enkele jaren geleden ingesteld en blijft bestaan zolang er sprake is van doorgeschoven activiteiten zonder 'eigen' bestemmingsreserve. De voorwaarden voor het gebruik van deze reserve zijn door Provinciale Staten vastgesteld: middelen mogen maximaal één jaar worden doorgeschoven, tenzij Provinciale Staten anders besluiten. De herziening van het kader vindt plaats bij de behandeling van de reguliere nota reserves en voorzieningen.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt per 1 januari 2025 € 1,32 miljoen. Overeenkomstig de voorwaarden van de reserve is het niet ingezette deel met de jaarrekening vrijgevallen, tenzij Provinciale Staten anders hebben besloten.

Er zijn geen stortingen of onttrekkingen begroot voor de jaren 2026–2029, waardoor de oormerken zullen afnemen of opgeheven zodra de doorgeschoven middelen zijn besteed. De mutaties worden bij het opstellen van de jaarrekening 2025 opgenomen.

Oormerken

De reserve B040 kent geen structurele oormerken, maar de middelen worden wel tijdelijk gekoppeld aan specifieke activiteiten. Voor 2025 zijn er twee concrete bestedingsdoelen benoemd: het Actieplan Geluid en personeelskosten.

Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2024 zijn ook twee oormerken aangebracht, voor Landbouw meerdere smaken (€ 0,68 miljoen) en Cofinanciering ecologisch bermbeheer (€ 0,15 miljoen). Deze twee oormerken zullen in 2025 besteed worden, of vrijvallen via de jaarrekening 2025.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de inzet van de doorgeschoven middelen en via de jaarrekening vallen ze vrij. Dit bevestigt het tijdelijke karakter van de reserve: zij wordt uitsluitend gebruikt voor het overbruggen van jaargrenzen bij incidentele activiteiten.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, binnen de kaders die door Provinciale Staten zijn vastgesteld. De inzet van de middelen wordt afgestemd op de voortgang van de betreffende activiteiten, en de reserve wordt afgebouwd zodra de doorgeschoven middelen zijn besteed of vrijgevallen.

9.6B044 Duurzame energie

Doel

De reserve Duurzame energie is ingesteld door Provinciale Staten op 19 december 2018 en heeft als doel het ondersteunen van het provinciale beleid op het gebied van klimaat en energie. De middelen in deze uitvoeringsreserve worden ingezet voor diverse programmalijnen, waaronder subsidieregelingen en projecten die bijdragen aan de energietransitie in Flevoland. Een belangrijk deel van de middelen is afkomstig van het Rijk en wordt via het provinciefonds toegevoegd aan de reserve. De provincie gebruikt deze reserve onder andere voor de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën (RES),

waarvoor zij optreedt als penvoerder. Daarnaast worden middelen ingezet voor de subsidieregeling Netcongestie, gericht op het wegnemen van knelpunten in het elektriciteitsnet bij de plaatsing van zonnepanelen.

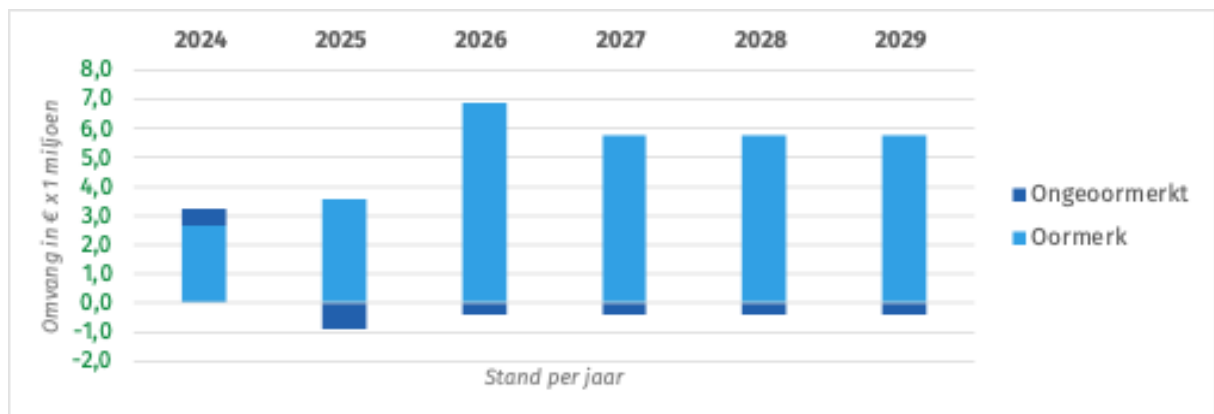
De reserve biedt financiële dekking voor meerjarige opdrachten en beleidsontwikkeling op het gebied van duurzame energie, waaronder ook pilots en innovatieve projecten.

Looptijd

De reserve kent geen vaste einddatum en wordt jaarlijks geactualiseerd via de reguliere planning- en controlcyclus van de provincie. De looptijd is daarmee gekoppeld aan de voortgang van het provinciale energie- en klimaatbeleid. Zolang er sprake is van beleidsmatige inzet en ontvangen middelen vanuit het Rijk, blijft de reserve actief en relevant.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 2,69 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn zowel stortingen als onttrekkingen begroot. De prognose voor de stand in 2029 is € 5,37 miljoen, omdat een deel van de verwachte bestedingen nog in de begroting verwerkt zal worden.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen, maar de middelen zijn wel geprogrammeerd voor specifieke beleidsdoelen. Zo zijn de gelden voor de RES geoormerkt voor de rol van penvoerder, waarbij de provincie verantwoordelijk is voor het faciliteren en financieel beheer, maar niet voor de inhoudelijke besteding. Ook de middelen voor de subsidieregeling Netcongestie zijn specifiek gekoppeld aan het oplossen van knelpunten in het elektriciteitsnet. De inzet van de middelen is daarmee beleidsmatig bepaald, maar niet formeel geoormerkt in afzonderlijke posten.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve Duurzame energie opgenomen als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de geplande onttrekkingen voor de uitvoering van het energie- en klimaatbeleid. De reserve fungeert als financiële buffer en dekking voor meerjarige opdrachten, waaronder subsidieregelingen en beleidsontwikkeling. De middelen worden ingezet op basis van de voortgang van het beleid en de beschikbaarheid van rijksmiddelen.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de beleidsprioriteiten zoals vastgesteld door Provinciale Staten. De inzet van de middelen wordt jaarlijks geprogrammeerd en toegelicht in de reguliere P&C-producten.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte stelde dat de ruimte van € 0,3 miljoen nader moest worden onderbouwd. De provincie werkt aan de uitwerking van de programma's binnen het duurzaamheidsdomein en verwerkt de financiële gevolgen in de begroting zodra deze voldoende concreet zijn. Hierdoor krijgt de reserve een duidelijker bestedingskader.

De middelen in deze reserve zijn deels afkomstig van het Rijk en worden via het provinciefonds toegevoegd.

De inzet van de reserve richt zich op diverse programmalijnen, waaronder:

- Uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES), waarbij Flevoland optreedt als penvoerder.
- Maar ook de subsidieregeling Netcongestie, gericht op het oplossen van knelpunten in het elektriciteitsnet bij de plaatsing van zonnepanelen.
- Daarnaast zijn er nog pilots en innovatieve projecten die bijdragen aan verduurzaming en flexibiliteit in het energiesysteem.

De plannen voor duurzame energie zijn waar mogelijk financieel vertaald in de meerjarenbegroting. In 2025 en 2026 neemt de reserve toe door toegekende Rijksmiddelen. Daarna volgt de inzet van deze middelen voor uitvoering van de projecten.

9.7 B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland

Doel

De reserve Regiodeal Noordelijk Flevoland is ingesteld om projecten uit de Regiodeal uit te voeren. Deze Regiodeal is een samenwerking tussen het Rijk en regionale partners. Het doel is het versterken van leefbaarheid, economische ontwikkeling en sociale samenhang in Noordelijk Flevoland.

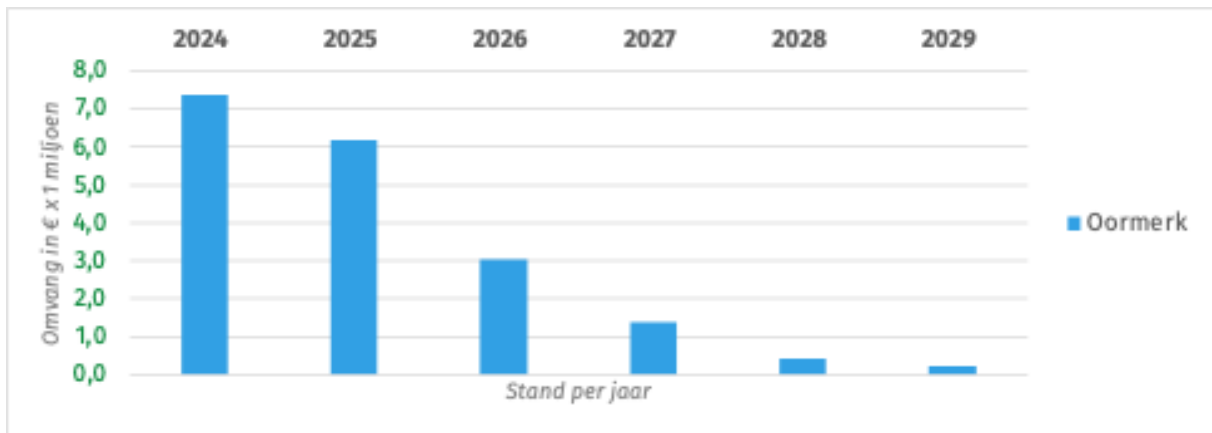
De middelen in deze reserve komen uit een rijksbijdrage en zijn volledig bestemd voor uitvoering. Het gaat om investeringen in infrastructuur, innovatie, onderwijs en maatschappelijke voorzieningen. De besteding wordt afgestemd op de voortgang van de projecten.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de uitvoering van de Regiodeal-projecten, waarvan de afronding wordt verwacht in 2027. Tot dat moment blijven de middelen beschikbaar en geprogrammeerd voor de uitvoering van de afgesproken projecten. Na afronding van de Regiodeal zal de reserve worden afgewikkeld, tenzij er sprake is van uitloop in de uitvoering of aanvullende afspraken.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 6,19 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2028 zijn er geen stortingen begroot, maar wel onttrekkingen. De begrote stand per 31 december 2029 is € 0,22 miljoen.

Oormerken

De reserve bevat geen afzonderlijke oormerken, maar de middelen zijn volledig geprogrammeerd voor de uitvoering van de Regiodeal Noordelijk Flevoland. Dit betekent dat er geen vrije ruimte binnen de reserve beschikbaar is; het volledige saldo is gekoppeld aan concrete projecten en afspraken binnen het kader van de Regiodeal.

Relatie met de programmabegroting

De reserve in de Programmabegroting 2026 is bedoeld voor de uitvoering van Regiodeal-projecten. De inzet volgt het uitvoeringsprogramma en is gebonden aan afspraken met het Rijk en regionale partners. Gedeputeerde Staten stemmen de besteding af op de voortgang van de projecten. Beleidsmatige flexibiliteit is niet mogelijk, omdat de middelen geprogrammeerd zijn binnen het samenwerkingsverband.

9.8B046 Uitvoering cultuurbeleid

Doel

Deze reserve heette eerder Fonds Culturele Ontwikkeling, maar is hernoemd in het kader van de vaststelling van de Cultuurnota 2025–2028.

De reserve is bedoeld voor de uitvoering van het cultuurbeleid, zoals vastgelegd in de Cultuurnota 2025–2028: “Bouwen aan de culturele samenleving in Flevoland”. Het beleid richt zich op het versterken van het culturele klimaat in de provincie, met aandacht voor artistieke kwaliteit, maatschappelijke impact, economische waarde en ruimtelijke inbedding. De reserve ondersteunt initiatieven die bijdragen aan cultuur maken, beleven en verankeren.

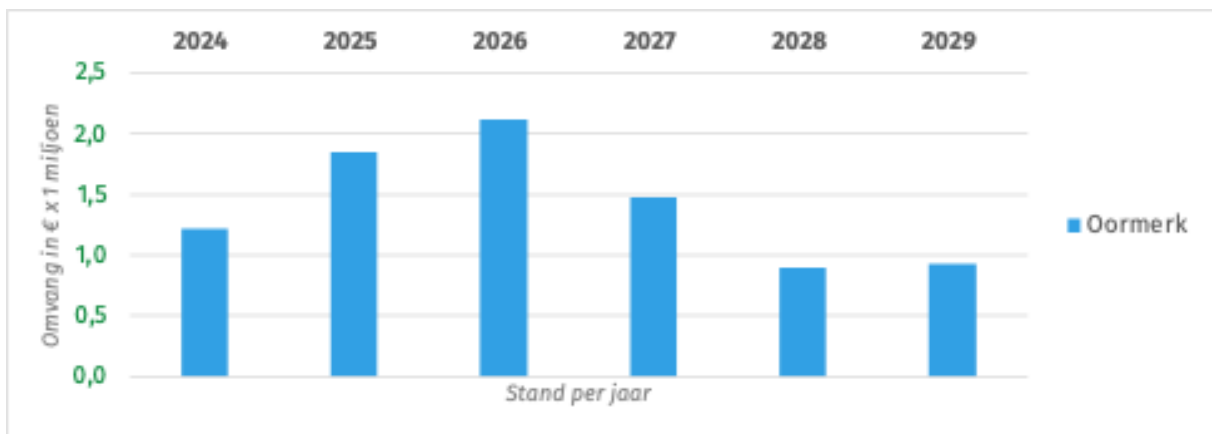
De middelen worden ingezet voor onder andere talentontwikkeling in de podiumkunsten, uitbreiding van wettelijke taken van Bibliotheek Netwerk Flevoland, en onderzoek naar cultuureducatie in het MBO.

Looptijd

De looptijd van de reserve volgt de uitvoeringsperiode van de cultuurnota, die loopt van 2025 tot en met 2028. Na deze periode evalueert de provincie de uitvoering van de nota. Op basis van die evaluatie kunnen Provinciale Staten besluiten om de periode te verlengen, aan te passen of te beëindigen. De reserve is tijdelijk, maar kan bij een positieve evaluatie worden voortgezet in een nieuwe beleidsperiode.

Omvang

In 2025 is door Provinciale Staten een bedrag van € 1.425.000 toegevoegd aan de reserve, afkomstig uit een oormerk van de Brede Bestemmingsreserve (BBR). De prognose voor de stand in 2029 is € 0,93 miljoen.

Oormerken

Binnen deze reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De provincie heeft de middelen volledig ingepland voor de uitvoering van het cultuurbeleid. Daardoor is het saldo niet vrij beschikbaar, maar gekoppeld aan beleidsmatige inzet.

Relatie met de programmabegroting

De reserve vormt een belangrijk onderdeel van de provinciale inzet op cultuur, en biedt financiële ruimte voor de uitvoering van het cultuurbeleid zoals vastgelegd in de cultuurnota.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de beleidsdoelen en de voortgang van culturele initiatieven.

9.9B047 Krachtige samenleving

Doel

De reserve Krachtige Samenleving is ingesteld voor het gelijknamige programma dat op 12 mei 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten. Het programma richt zich op het versterken van de sociale veerkracht en gezondheid van de inwoners van Flevoland.

Binnen dit kader zijn drie programmaliijnen geformuleerd:

- Een gezond en veerkrachtig Flevoland
- Toekomstbestendige gezondheidszorg

- Arbeidsmarkt en participatie

De middelen uit deze reserve worden ingezet voor initiatieven en projecten die bijdragen aan deze maatschappelijke opgaven. Het programma heeft een integrale benadering, waarbij gezondheid, welzijn en participatie in samenhang worden benaderd.

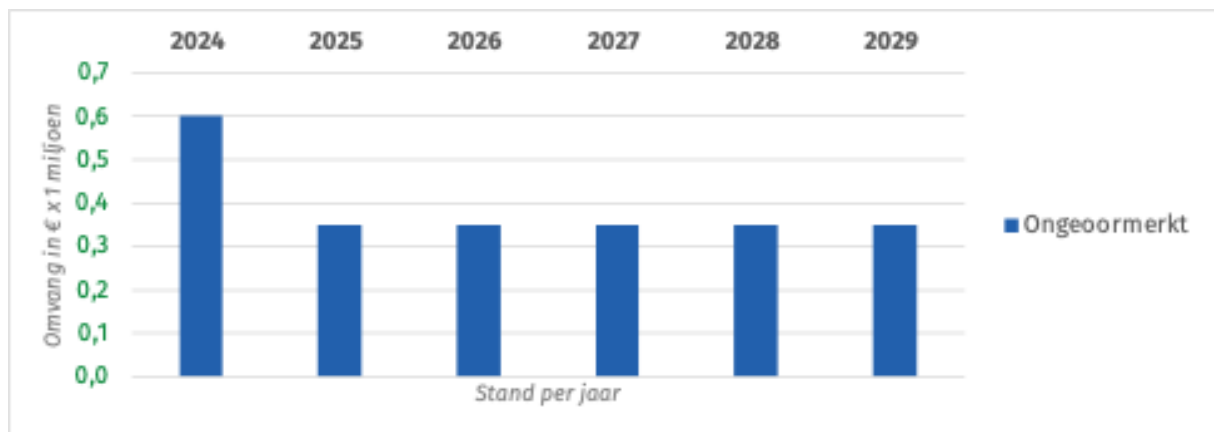
Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de uitvoering van het programma Krachtige Samenleving. Er is geen vaste einddatum vastgesteld, maar de reserve blijft beschikbaar zolang het programma actief is en er beleidsmatige inzet nodig is. Voor het restant van de middelen zal in de zomernota een voorstel worden geformuleerd om deze toe te voegen aan de middelen voor Initiatieven Vitale Samenleving, volgens amendement A van de zomernota 2024.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 0,35 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn geen stortingen of verdere onttrekkingen begroot.

Voor het restant van de middelen zal in 2026 een voorstel worden geformuleerd om deze toe te voegen aan de middelen voor Initiatieven Vitale Samenleving, volgens amendement A van de zomernota 2024. Er zijn concrete plannen om het restant in te zetten. Daarna kan de reserve worden opgeheven.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. Wel is er sprake van beleidsmatige programmering: het restant van de reserve zal worden voorgesteld als aanvulling op de middelen voor Initiatieven Vitale Samenleving. Dit betekent dat de middelen niet vrij beschikbaar zijn, maar gekoppeld worden aan een bredere maatschappelijke inzet binnen het sociale domein.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor maatschappelijke initiatieven. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de ambities uit het programma Krachtige Samenleving, en sluit aan bij de

bredero beleidsdoelen van provincie Flevoland op het gebied van gezondheid, participatie en sociale infrastructuur.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van het programma en de beleidsmatige keuzes die Provinciale Staten maken. De koppeling met het amendement over Initiatieven Vitale Samenleving geeft richting aan de toekomstige inzet van het resterende saldo.

9.10 B048 Vitaal platteland

Doel

De reserve Vitaal Platteland is ingesteld om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de leefbaarheid van het platteland in Flevoland. Het doel was om bewoners en organisaties in staat te stellen projecten te realiseren die sociale cohesie, voorzieningen en kwaliteit van leven in dorpen en buitengebieden versterken.

De reserve sloot aan bij de provinciale opgave Krachtige Samenleving en vormde een vervolg op het eerdere Fonds Leefbaar Platteland (2017-2019).

Het Fonds Leefbaar Platteland bood in de periode 2017-2019 financiële ruimte voor kleinschalige initiatieven. Op basis van de positieve resultaten en de blijvende behoefte aan ondersteuning is in 2020 het Fonds Vitaal Platteland gestart, met een bredere opzet en aansluiting op Europese programma's zoals Leader/POP3, maar zonder overlap.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de uitvoering van het Fonds Vitaal Platteland.

De reserve Vitaal Platteland kan worden opgeheven.

Aangezien de middelen inmiddels zijn ingezet en het resterende saldo nihil is, kan de reserve worden opgeheven. Er zijn geen nieuwe beleidsmatige impulsen voorzien binnen deze reserve.

Omvang

De omvang van de reserve is in 2025 nihil. Ook zijn er geen stortingen en onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve waren geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn in het verleden geprogrammeerd voor diverse projecten binnen het kader van het Fonds Leefbaar Platteland.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve, maar er zijn geen nieuwe uitgaven of projecten aan gekoppeld. De begroting houdt rekening met

het feit dat de reserve vrijwel volledig is afgewikkeld. Het resterende saldo is dermate beperkt dat het geen substantiële rol meer speelt in de uitvoering van het provinciale plattelandsbeleid.

9.11B050 Flevoland natuurinclusief

Doel

De reserve Flevoland Natuurinclusief is ingesteld voor het provinciale programma dat gericht is op een transitie naar een meer natuurinclusieve samenleving. Dit programma is in 2019 door Provinciale Staten goedgekeurd en in 2020 gestart. Het heeft als doel om natuur een meer centrale rol te geven in de leefomgeving van Flevoland, zowel binnen als buiten de bestaande natuurgebieden. De provincie werkt hierin samen met het Rijk en andere partners aan een gezamenlijke agenda voor natuur, waarbij ook aandacht is voor stikstofproblematiek, biodiversiteit, waterkwaliteit en ruimtelijke inrichting.

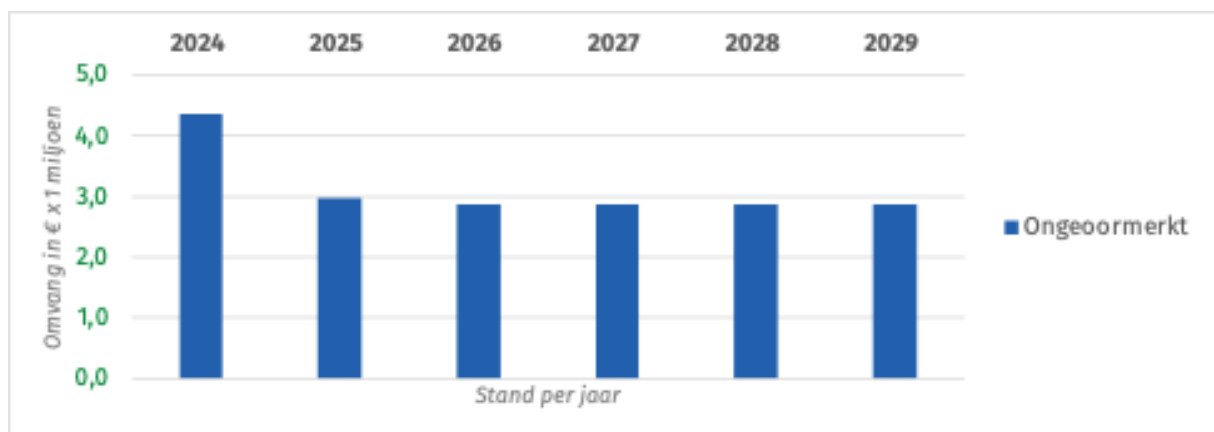
De middelen uit deze reserve worden ingezet voor projecten die bijdragen aan deze transitie, waaronder initiatieven van derden en andere overheden. De aanpak vraagt om flexibiliteit in de inzet van middelen, zowel tussen verschillende onderdelen van het programma als tussen de jaren.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de uitvoering van het programma Flevoland Natuurinclusief, dat is opgezet als een meerjarig programma. De reserve loopt in principe mee met de investeringsperiode van het Rijk op het gebied van natuur en stikstof.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 2,97 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 is er een beperkte onttrekking begroot, waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 2,87 miljoen.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de uitvoering van het programma Flevoland Natuurinclusief. De programmering wordt vastgesteld door Provinciale Staten, waarna het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk is voor de uitvoering en verdere

invulling. De middelen worden flexibel ingezet, afhankelijk van de voortgang van projecten en de samenwerking met externe partners.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor natuurinclusieve projecten. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de ambities op het gebied van natuur, stikstofreductie en ruimtelijke kwaliteit, en sluit aan bij de bredere beleidsdoelen van provincie Flevoland.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van het programma en de beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De flexibiliteit van de reserve maakt het mogelijk om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden binnen het natuurinclusieve domein.

9.12B052 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid

Doel

De reserve B052 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is ingesteld bij de Programmabegroting 2023 en dient als provinciale cofinanciering voor de uitvoering van het GLB-NSP 2023–2027 (Nationaal Strategisch Plan). Dit programma is het vervolg op de eerdere POP3-periode en maakt deel uit van het Europese landbouwbeleid. De middelen uit deze reserve worden ingezet voor zowel de cofinanciering van projecten als voor de dekking van uitvoeringskosten die voortvloeien uit het GLB-programma.

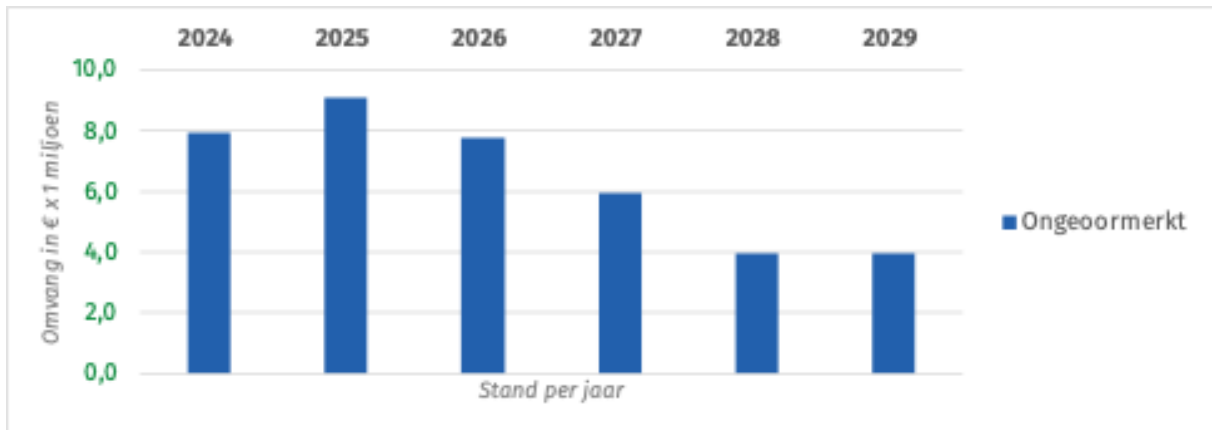
Het GLB richt zich op duurzame landbouw, versterking van het platteland, klimaatmaatregelen en biodiversiteit. Provincie Flevoland draagt via deze reserve bij aan de realisatie van deze doelen, samen met het Rijk en andere partners.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de uitvoering van het GLB-NSP 2023–2027. Na afloop van deze periode wordt de noodzaak en omvang van de reserve opnieuw bezien. De reserve is daarmee tijdelijk van aard en specifiek gericht op de huidige programmaperiode van het GLB.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt is € 9,09 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2028 zijn onttrekkingen begroot waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 3,96 miljoen.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de uitvoering van het GLB-NSP. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is, maar gekoppeld is aan de cofinanciering van projecten en de dekking van uitvoeringskosten binnen het GLB-programma. De jaarlijkse storting in de reserve POP3 is gekoppeld aan deze nieuwe reserve, waarmee de continuïteit van de financiering wordt geborgd.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve B052 vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor projecten binnen het GLB-NSP. De reserve vormt een essentieel onderdeel van de provinciale bijdrage aan het Europese landbouwbeleid en is onmisbaar voor het realiseren van de doelen op het gebied van duurzame landbouw, klimaatadaptatie en plattelandontwikkeling.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van het GLB-programma en de beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De programmering is afhankelijk van de voortgang van projecten en de samenwerking met het Rijk en andere betrokken partijen.

9.13B054 Uitvoering coalitieakkoord

Doel

De reserve Uitvoering coalitieakkoord is ingesteld bij de vaststelling van de Programmabegroting 2024 op 8 november 2023. Deze reserve is bedoeld om de uitvoering van het coalitieakkoord van de bestuursperiode 2023–2027 financieel mogelijk te maken. Binnen het coalitieakkoord zijn diverse beleidsvoornemens opgenomen waarvoor incidentele middelen nodig zijn. Een deel van deze middelen is als oormerk binnen deze reserve ondergebracht.

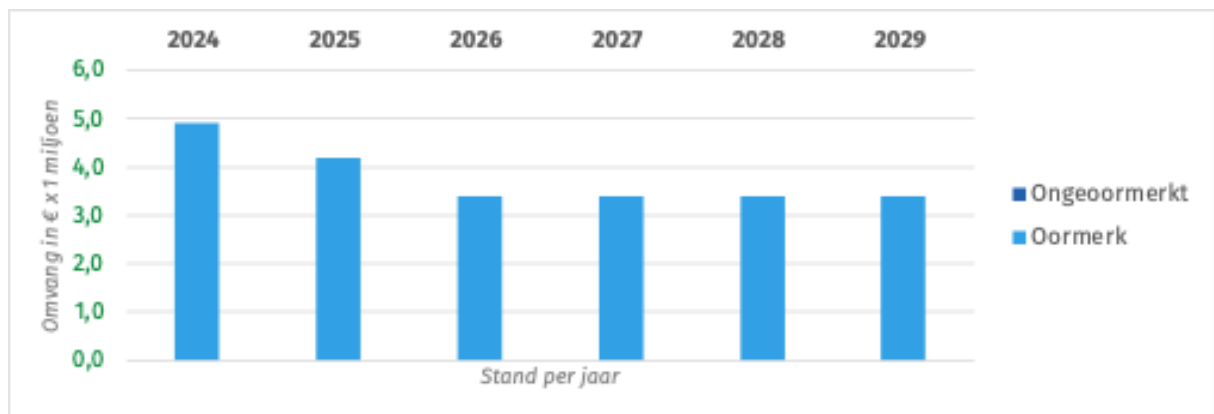
Het doel van de reserve is om Gedeputeerde Staten de ruimte te geven om voorstellen uit het coalitieakkoord nader uit te werken en uit te voeren. De reserve fungeert daarmee als een flexibele uitvoeringsbuffer voor coalitieprioriteiten.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de huidige bestuursperiode, die loopt tot en met 2027. Na afloop van deze periode wordt de reserve geëvalueerd en kan deze worden opgeheven of herzien, afhankelijk van het beleid van een nieuw college. De reserve is daarmee tijdelijk van aard en specifiek verbonden aan het coalitieakkoord Toekomst voor het nieuwe land.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt per 1 januari 2025 € 4,91 miljoen. Dit is het resultaat van een storting van € 4,95 miljoen in 2024 en de onttrekkingen die daarna volgden. Voor de periode 2025–2028 zijn er onttrekkingen begroot waardoor de stand per 31 december 2029 uitkomt op € 3,4 miljoen.

Oormerken

Binnen de reserve B054 zijn diverse oormerken opgenomen die voortvloeien uit het coalitieakkoord. Deze oormerken zijn gekoppeld aan specifieke beleidsvoornemens en vormen de financiële dekking voor de uitvoering daarvan.

Het college van Gedeputeerde Staten is gemandateerd om binnen deze oormerken voorstellen uit te werken en middelen in te zetten. De maximale bedragen per oormerk zijn vastgesteld, maar de concrete inzet wordt bepaald op basis van de uitwerking van de beleidsmaatregelen.

Het algemene advies voor deze oormerken is ze te behouden tot na de evaluatie van de inzet in 2027.

9.13.1 Innovatieve woningbouw (R054127)

Het oormerk is bedoeld om projecten te ondersteunen die innovatieve woningbouw versnellen. Het gaat vooral om circulaire en modulaire bouwconcepten die bijdragen aan duurzame en flexibele woningproductie. Het beschikbare bedrag was initieel € 0,5 miljoen en per 1 januari 2025 resteert nog € 0,25.

Op dit moment bereidt de provincie aanbestedingen en pilots voor. De eerste verplichtingen worden verwacht in het tweede kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om zorgvuldige voorbereiding, omdat de projecten nieuw zijn en samenwerking met marktpartijen nodig is.

9.13.2 Actiever maatschappelijk grondbeleid (R054128)

Het doel is om grondaankopen en strategische verwervingen mogelijk te maken. Daarmee wil de provincie regie voeren op locaties voor woningbouw en maatschappelijke voorzieningen. Het oormerk ondersteunt een actiever grondbeleid dat publieke belangen borgt.

De omvang van het oormerk is € 0,25 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie onderzoekt geschikte locaties en voert gesprekken met gemeenten en marktpartijen. De eerste verplichtingen worden verwacht in het derde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om zorgvuldige afweging van risico's, zoals waardedaling en vertraging bij planontwikkeling.

9.13.3 Aanjaagteams innovatieve woningbouw (R054129)

Het doel is om gespecialiseerde teams in te zetten die innovatieve woningbouwprojecten versnellen. Deze teams ondersteunen gemeenten en marktpartijen bij vergunningen, planvorming en samenwerking.

De omvang van het oormerk was € 0,25 miljoen en daarvan is € 0,13 nog beschikbaar. De provincie bereidt de inzet van deze teams voor en werkt aan een planning voor 2026. De eerste verplichtingen worden verwacht in het tweede kwartaal van dat jaar. De uitvoering vraagt om afstemming met gemeenten en marktpartijen om vertraging te voorkomen.

9.13.4 Flevolandse landbouwvisie (R054130)

Het doel is om de provinciale landbouwvisie uit te werken en te implementeren. Deze visie richt zich op duurzame productie, innovatie en versterking van de positie van Flevolandse boeren.

De omvang van het oormerk is € 0,25 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt de uitvoering voor en werkt aan een plan van aanpak. De eerste verplichtingen worden verwacht in het derde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om afstemming met agrarische organisaties en gemeenten.

9.13.5 Legalisering PAS-melders 'emissieruimte' (R054131)

Het doel is om middelen beschikbaar te stellen voor het legaliseren van PAS-melders. Deze legalisatie is nodig om bedrijven met een melding onder het Programma Aanpak Stikstof alsnog een vergunning te geven.

De omvang van het oormerk is € 1,0 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt de inzet van emissieruimte voor en stemt af met het Rijk en betrokken sectoren. De eerste verplichtingen worden verwacht in 2026, afhankelijk van landelijke regelgeving en beschikbare stikstofemissie-ruimte.

9.13.6 Onderzoek capaciteit waterberging (R054135)

Het doel is om inzicht te krijgen in de benodigde waterberging voor klimaatadaptatie en ruimtelijke plannen. Dit onderzoek ondersteunt maatregelen tegen wateroverlast en droogte.

De omvang van het oormerk is € 0,15 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt het onderzoek voor en stemt af met waterschappen en gemeenten. De eerste verplichtingen worden verwacht in het derde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om actuele data en samenwerking met regionale partners.

9.13.7 Pilot oppervlaktewater IJsselmeer (R054136)

Het oormerk Pilot oppervlaktewater IJsselmeer is verbonden aan het actuele coalitieakkoord. Het doel is om een pilot uit te voeren voor het benutten van oppervlaktewater in het IJsselmeergebied. Deze pilot onderzoekt innovatieve toepassingen voor waterbeheer en energieopwekking.

De omvang van het oormerk is € 0,25 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt de uitvoering voor en stemt af met Rijkswaterstaat en regionale partners. De eerste verplichtingen worden verwacht in het vierde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om technische verkenningen en vergunningprocedures.

9.13.8 Energiemix en alternatieve energiebronnen (R054138)

Het doel is om onderzoek en pilots te financieren voor een duurzame energiemix en nieuwe energiebronnen. Dit draagt bij aan de energietransitie in Flevoland.

De omvang van het oormerk is € 0,5 miljoen, waarvan € 0,4 miljoen nog beschikbaar is. De provincie bereidt projecten voor en werkt samen met gemeenten en marktpartijen. De eerste verplichtingen worden verwacht in het derde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om technische studies en regionale afstemming.

9.13.9 Voorzieningen voor elektrificatie (R054139)

Het doel is om investeringen in laadinfrastructuur en netverzwaring mogelijk te maken. Deze voorzieningen ondersteunen de overgang naar elektrisch vervoer en duurzame energie.

De omvang van het oormerk is € 0,5 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt projecten voor en stemt af met netbeheerders en gemeenten. De eerste verplichtingen worden verwacht in het vierde kwartaal van 2026. De uitvoering vraagt om technische studies en vergunningen.

9.13.10 Ontwikkelruimte ondernemers (R054142)

Het doel is om ondernemers te ondersteunen bij ruimtelijke en economische ontwikkeling. Dit kan gaan om verkenningen, advies en kleine pilots.

De omvang van het oormerk is € 0,1 miljoen en dit bedrag is nog volledig beschikbaar. De provincie bereidt de inzet voor en stemt af met ondernemersnetwerken en gemeenten. De eerste verplichtingen worden verwacht in 2026.

9.13.11 Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur (R054144)

Binnen dit oormerk is € 0,5 miljoen beschikbaar voor het versterken van de beleefbaarheid en toegankelijkheid van natuur in Flevoland. De middelen zijn bedoeld voor projecten die bijdragen aan het verbeteren van routes, voorzieningen, toegankelijkheid en beleving van natuurgebieden.

Het betreft een beleidsmatig gereserveerd budget zonder juridische verplichtingen. De middelen kunnen worden ingezet zodra projecten voldoende zijn uitgewerkt en aansluiten bij de provinciale doelen voor natuur, recreatie en kwaliteit van de leefomgeving.

9.13.12 Jubileumjaar 2026 (R054148)

Het oormerk Jubileumjaar is ingesteld door Provinciale Staten voor activiteiten rond het veertigste jubileumjaar. De initiële omvang is € 0,5 miljoen. Het doel is het organiseren van evenementen en communicatie om het jubileum zichtbaar te maken. De besteding is volledig in 2025 en 2026 geprogrammeerd. Na het jubileumjaar kan het oormerk vrijvallen, na afronding van de geplande activiteiten.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve B054 vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor de uitvoering van het coalitieakkoord. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de politieke ambities van het college en biedt financiële ruimte voor beleidsontwikkeling en uitvoering binnen de bestuursperiode.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, binnen de kaders van het coalitieakkoord en de bijbehorende oormerken. De programmering van de middelen wordt afgestemd op de voortgang van de beleidsuitwerking en de besluitvorming door Provinciale Staten.

9.14 B056 Cofinanciering EU-projecten 2021-2027

Voor de nieuwe programmaperiode van de EU-projecten kan een reserve worden ingesteld met de naam 'Cofinanciering EU-projecten 2021-2027'. Deze reserve kan gevoed worden met de middelen die resteren van de voorgaande periode, door de bestaande reserve voor periode 2014-2020 af te sluiten.

Doel

De reserve Cofinanciering EU-projecten 2021-2027 is bedoeld om provinciale cofinanciering mogelijk te maken voor projecten die in aanmerking komen voor Europese subsidies in de programmaperiode 2021-2027. Het gaat met name om programma's zoals Kansen voor West, Interreg en andere EFRO-gerelateerde initiatieven. Door deze reserve beschikbaar te stellen, kan provincie Flevoland actief deelnemen aan Europese samenwerkingsprojecten die bijdragen aan innovatie, verduurzaming, grensoverschrijdende samenwerking en versterking van de regionale economie. De reserve zorgt ervoor dat de provincie haar verplichtingen kan nakomen en projecten niet vertragen door gebrek aan middelen.

Kansen voor West III (EFRO West-Nederland)

Dit programma stimuleert een sterke, duurzame en innovatieve economie in West-Nederland (Randstad). Het richt zich op innovatie, energietransitie en circulaire economie, en duurzame stedelijke ontwikkeling, met als doel een concurrerende regio en een klimaatneutrale samenleving in 2050.

Loopt van 2021 tot 2027 (EU-begrotingscyclus), maar projecten mogen doorlopen tot 31 december 2029.

Het programma richt zich op de vier Randstadprovincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht).

Interreg (Nederland)

Interreg bevordert Europese samenwerking door grensoverschrijdende projecten die innovatie, groene transitie, klimaatbestendigheid en sociale cohesie versterken. Het doel is om barrières tussen landen weg te nemen en samen te werken aan een slimmer, groener en veerkrachtiger Europa.

Looptijd

De looptijd van deze reserve beslaat de Europese programmaperiode 2021-2027, inclusief een afwikkelperiode van vier jaar (tot en met 2031). Deze extra periode is noodzakelijk om projecten die in de laatste jaren van het programma starten, volledig te kunnen afronden en verantwoorden. De reserve wordt na afloop van deze periode opgeheven, tenzij Provinciale Staten besluiten tot verlenging in verband met een nieuwe programmaperiode.

Omvang

De omvang van de reserve wordt bepaald op basis van de verwachte provinciale bijdrage aan Europese projecten in de periode 2021-2027.

Ervaring uit de vorige periode (reserve B031), waarin een omvang van ongeveer € 3 miljoen werd gehanteerd voor cofinanciering. De ambities in het economisch beleid en de programmabegroting, waarin Europese samenwerking een belangrijke pijler vormt. Voor de nieuwe reserve wordt een indicatieve omvang van € 4 tot € 5 miljoen voorgesteld, met jaarlijkse monitoring en eventuele bijstelling via de Zomernota of Perspectiefnota.

Oormerken

De reserve kent geen oormerken.

Samenhang met de programmabegroting

De reserve hangt direct samen met het programma Economische ontwikkeling en Europa in de provinciale begroting. Europese projecten dragen bij aan de strategische doelen van de provincie, zoals:

- Versterken van innovatie en ondernemerschap.
- Bevorderen van een duurzame en koolstofarme economie.
- Grensoverschrijdende samenwerking en kennisdeling.

De inzet van deze reserve wordt jaarlijks toegelicht in de paragraaf Reserves en voorzieningen van de begroting en verantwoord in de jaarstukken. Mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) lopen via besluiten van Provinciale Staten en worden afgestemd op de voortgang van Europese programma's en de beschikbare cofinancieringsruimte.

9.15B057 Friciekosten Batavialand

Doel

De reserve Friciekosten Batavialand is ingesteld als onderdeel van de besluitvorming over de doorontwikkeling van Batavialand, het erfgoedcentrum van Flevoland. De reserve is bedoeld om de frictiekosten te dekken die ontstaan bij de transitie en herinrichting van Batavialand, zoals personele kosten, reorganisatiekosten, en andere tijdelijke lasten die voortvloeien uit de veranderingsprocessen. Deze kosten zijn niet structureel van aard, maar hangen samen met de implementatie van het nieuwe beleidskader en de investeringen in de toekomst van Batavialand.

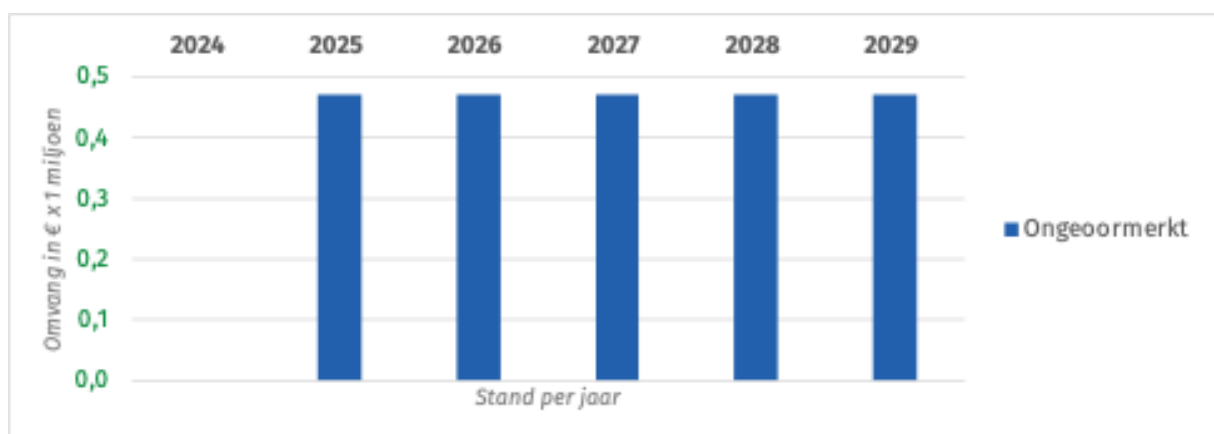
De reserve maakt het mogelijk om de financiële impact van deze transitie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere exploitatie of andere beleidsdoelen.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de periode waarin de herinrichting en doorontwikkeling van Batavialand plaatsvindt. De reserve is ingesteld bij de jaarrekening 2023 en zal worden ingezet gedurende de implementatiefase van het project. Na afloop van deze fase, wanneer de frictiekosten zijn afgewikkeld, wordt de reserve beëindigd. Er is geen structurele voortzetting voorzien.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 0,47 in 2025. Dit bedrag bedoeld als dekking voor de frictiekosten die in de komende jaren worden verwacht. Er zijn voor de periode 2025–2028 geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

De reserve is specifiek geoormerkt voor de frictiekosten die samenhangen met de doorontwikkeling van Batavialand. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is voor

andere doeleinden. De inzet van de middelen is gekoppeld aan het projectplan en de besluitvorming door Provinciale Staten over de toekomst van Batavialand.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als uitvoeringsreserve. De begroting houdt rekening met de aanwezigheid van deze reserve als dekking voor de frictiekosten van Batavialand, maar er zijn nog geen concrete uitgaven geprogrammeerd. De inzet van de middelen zal plaatsvinden op basis van de voortgang van het project en de nadere uitwerking van het Statenbesluit over de realisatie van het Erfgoedpark Batavialand.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de implementatie van het project. De reserve biedt financiële ruimte om de transitie zorgvuldig te begeleiden en de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

10 Egalisatiereserves

10.1B003 Personeel

Doel

Vanaf 2022 heeft de organisatieontwikkeling een vlucht genomen, wat heeft geleid tot hogere uitgaven binnen de reserve 'Personeel' dan de jaren ervoor. De egalisatiereserve personeel is bedoeld om schommelingen in personele lasten op te vangen, bijvoorbeeld als gevolg van cao-afspraken, organisatieontwikkeling of tijdelijke inzet van personeel.

De reserve wordt ingezet om personele schommelingen en ontwikkelkosten op te vangen. De provincie gebruikt deze reserve voor verschillende doeleinden die bijdragen aan een stabiele organisatie en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Onderbezetting levert een positief resultaat op dat aan de reserve wordt toegevoegd.

Wanneer niet alle formatieplaatsen in een jaar worden ingevuld, ontstaat er financiële ruimte. Dit overschot wordt toegevoegd aan de reserve.

Tijdelijke inhuur wordt deels gedekt uit de reserve.

Bij piekbelasting of specifieke projecten kan tijdelijk personeel nodig zijn. De kosten hiervoor worden voor een deel gefinancierd uit deze reserve.

Niet bestede middelen voor ontwikkeling en inzetbaarheid komen in de reserve.

Budgetten voor persoonlijke ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid die niet volledig worden benut, vloeien terug naar de reserve.

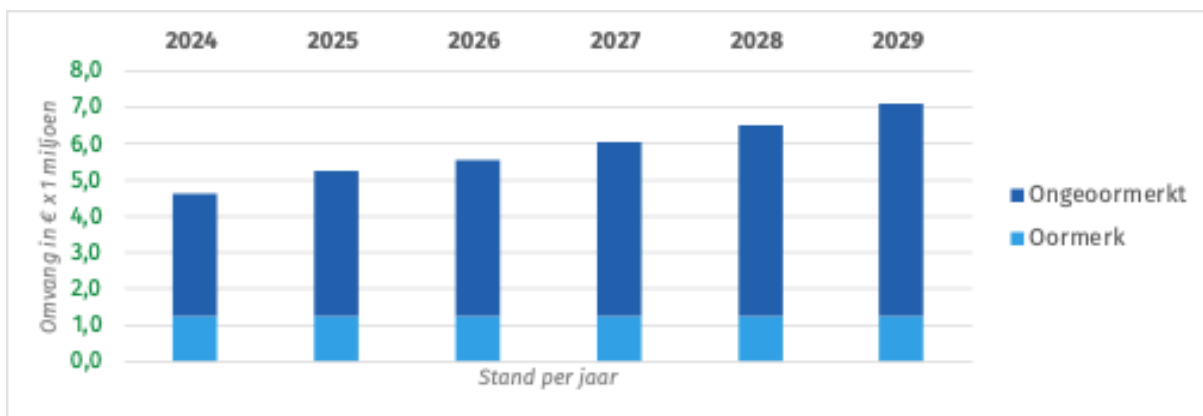
Looptijd

De reserve kent geen vaste einddatum. Eenmaal per bestuursperiode beoordeelt het college de omvang en de looptijd, volgens het kader.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 5,26 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2028 zijn stortingen begroot van € 0,9 per jaar en onttrekkingen van gemiddeld € 0,5 miljoen.

Het beeld van de begroting is nu dat de reserves toeneemt in omvang. In de afgelopen jaren is te zien dat de reserve daadwerkelijk gebruikt wordt. Het is aan te bevelen om de begrote onttrekkingen te beoordelen, in vergelijking met de werkelijke historische onttrekkingen en de verwachting.

Oormerken

Binnen de reserve is één afzonderlijk oormerk opgenomen. De middelen in de reserve zijn volledig bedoeld voor personele inzet en strategische personeelsontwikkeling. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is voor andere doeleinden, maar gekoppeld is aan de uitvoering van het personeelsbeleid en de dekking van incidentele personele lasten.

10.1.1 Participatie, PBDI en vitaliteit (R003001)

In het rapport van Deloitte staat dat er een 'verborgen verplichting' in de reserve zit. Daarmee wordt het oormerk 'medewerker ontwikkeling PBDI' bedoeld. Dat is een administratief oormerk, bedoeld om voldoende middelen te behouden voor afspraken vanuit de cao Provincies. Het gaat om afspraken over arbeidsparticipatie, het persoonlijk budget voor duurzame inzetbaarheid (PBDI) en additionele vitaliteit. De omvang daarvan wordt weergegeven in de nieuwe nota en ook in dit rapport.

Relatie met de programmabegroting

De begroting houdt rekening met de verwachte inzet van de middelen voor personele kosten, waaronder de voortzetting van organisatieontwikkeling en de dekking van fluctuaties in personele uitgaven. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het waarborgen van continuïteit en flexibiliteit in het personeelsbeleid van provincie Flevoland.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde in 2021 om de omvang van de reserve Personeel te heroverwegen. De provincie heeft dit advies opgevolgd en bij de recente herziening van de nota Reserves en Voorzieningen beoordeeld dat de huidige hoogte van de reserve nog steeds passend is. Daarbij is gekeken naar toekomstige verplichtingen en de noodzaak van een buffer voor personeelsontwikkeling.

Groei personeelsbestand vergroot schommelingen in kosten

Sinds 2021 is het personeelsbestand gegroeid. Hierdoor nemen schommelingen door indexaties, inhuur en ontwikkeltrajecten toe. De buffer in de reserve loopt op naar bijna € 6 miljoen in 2029. Deze buffer is incidenteel inzetbaar. Ter vergelijking: de jaarlijkse personeelskosten bedragen nu ongeveer € 31 miljoen (product 8.2.1 Human Relations). De buffer voor 2026-2029 is daarmee nog geen 5% van de jaarlijkse kosten.

Oormerk voor ontwikkeling medewerkers is transparant gemaakt

Het eerder genoemde bedrag van € 0,6 miljoen is geen verborgen verplichting, maar een reservering op basis van de Collectieve Arbeidsovereenkomst voor provincie-medewerkers. Dit betreft onder andere het Persoonlijk Budget voor Duurzame Inzetbaarheid (PBDI), vitaliteit en arbeidsparticipatie. De omvang van deze reservering is momenteel ongeveer € 1,25 miljoen.

10.2 B017 Technische bijstand Europa

Doel

De reserve Technische bijstand Europa is een egalisatiereserve die provincie Flevoland inzet voor de uitvoering van Europese programma's waarin de provincie participeert. Het gaat hierbij om het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) via het programma Kansen voor West 2021–2027, en het Interreg VI-A programma Duitsland–Nederland 2021–2027. De middelen in deze reserve worden gebruikt voor de dekking van uitvoeringskosten, zoals personele inzet, administratieve ondersteuning en rapportageverplichtingen die voortvloeien uit deelname aan deze Europese samenwerkingsverbanden.

De reserve Technische bijstand Europa kan vrijvallen, ten gunste van de vrije ruimte in de Brede bestemmingsreserve.

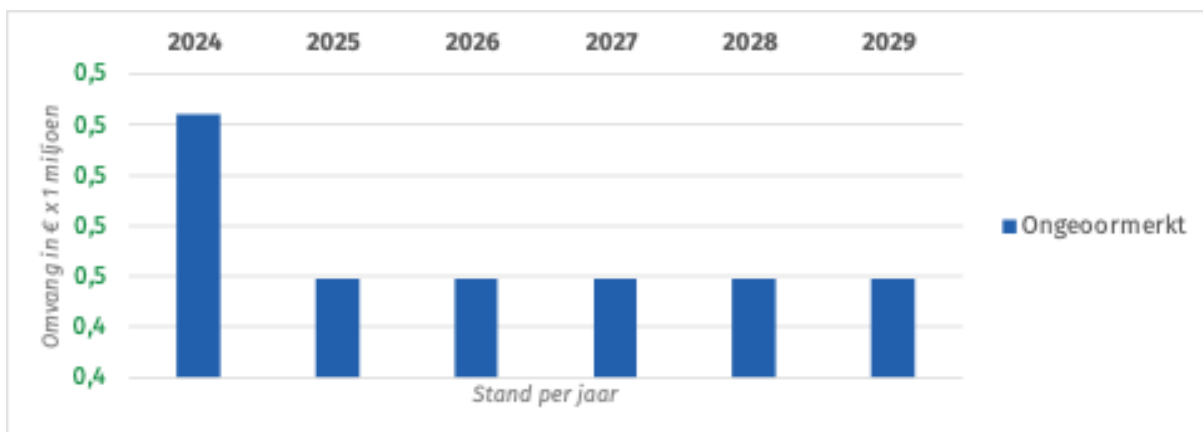
Er zijn geen lopende verplichtingen voor dit oormerk. Er wordt geen inzet meer voorzien op korte termijn.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan Europese programma's waarin Flevoland participeert. Deze programma's lopen tot en met 2027. De reserve is bedoeld als kostenegalisatie van de technische bijstand. Op basis van de actuele verwachting is die buffer niet nodig, omdat de verplichtingen binnen de bestaande budgetten per jaar blijven. De reserve kan dan ook worden opgeheven.

Omvang

De omvang van de reserve is € 0,46 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de afwikkeling van de genoemde Europese programma's. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is voor andere doeleinden, maar uitsluitend wordt ingezet voor de technische en administratieve ondersteuning van de Europese samenwerking.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor de uitvoering van de Europese programma's. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de provinciale deelname aan Europese projecten, en sluit aan bij de bredere beleidsdoelen op het gebied van internationale samenwerking en regionale ontwikkeling.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van de Europese programma's en de bijbehorende verplichtingen. De inzet van de middelen is gericht op het faciliteren van een correcte en efficiënte uitvoering van de provinciale rol binnen deze internationale samenwerkingsverbanden.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Volgens Deloitte moest na afronding van Kansen voor West duidelijk worden hoeveel middelen noodzakelijk zijn voor toekomstige Europese programma's. De provincie verwerkt dit in de begrotingsvoorbereiding en koppelt de analyse aan de meerjarige programmering van EU-cofinanciering.

Zoals blijkt uit de voorgaande toelichting op deze reserve stellen wij voor om de reserve op te heffen en het saldo vrij te laten vallen in de brede bestemmingsreserve. Daarmee is invulling gegeven aan het advies van Deloitte.

10.3 B025 Procesgeld en gebiedsontwikkeling

Doel

De bestemmingsreserve procesgeld gebiedsontwikkeling is ingesteld om pieken en dalen in de kosten van gebiedsontwikkelingen op te vangen. Deze projecten kennen een ongelijkmatig uitgavenpatroon, afhankelijk van de fase van het proces. De reserve zorgt voor een stabiele financiering van deze schommelingen.

Inzet van de reserve bij provinciaal belang

De reserve wordt gebruikt voor proceskosten zoals planvorming, participatie, advisering en ambtelijke ondersteuning. Bij elke gebiedsontwikkeling beoordeelt de provincie of er sprake is van een provinciaal belang. Is dat het geval, dan wordt een bestuursopdracht aan Provinciale Staten voorgelegd en kunnen middelen uit de reserve worden ingezet.

De reserve kan geclassificeerd worden als egalisatiereserve in plaats van bestemmingsreserve.

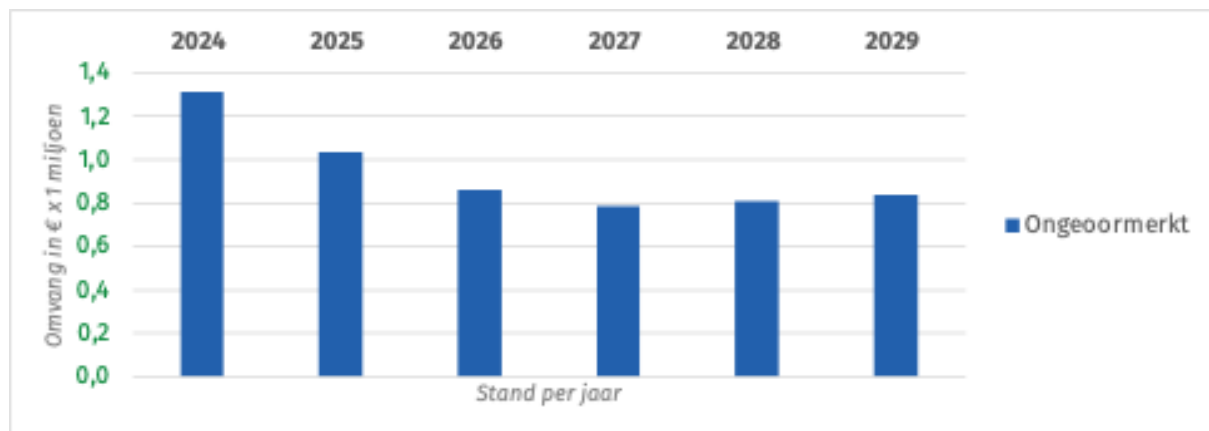
De reserve is nu als bestemmingsreserve geclassificeerd. Maar het doel van de reserves is het egaliseren van de lasten voor procesgelden in de begroting. Daarom stellen wij voor om deze reserve ook als egalisatiereserve te classificeren.

Looptijd

De reserve heeft geen vaste looptijd. De reden daarvan is dat er jaarlijks in de reserve wordt gestort, en op basis van de voortgang van gebiedsontwikkelingen wordt onttrokken. Er is dus sprake van een doorlopende reserve, die wordt geactualiseerd op basis van de meerjarenraming en de begrotingscyclus. De reserve blijft bestaan zolang er gebiedsontwikkelingen zijn waarbij de provincie een rol speelt.

Omvang

Het doel van de reserve is het egaliseren van lasten voor procesgelden in de begroting. Dit betekent dat de jaarlijkse storting aan de reserve is afgestemd op het gemiddelde van de verwachte lasten in de komende jaren. In de meerjarenraming is dit bedrag vastgesteld op € 1 miljoen per jaar.

Oormerken

In deze reserve zijn geen oormerken benoemd. Dat is ook terecht, want de middelen zijn generiek beschikbaar voor gebiedsontwikkelingen.

Relatie met de programmabegroting

De begroting houdt rekening met de geplande stortingen en onttrekkingen, en met de voortgang van gebiedsontwikkelingsprojecten.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de inhoud van de bestuursopdrachten die door Provinciale Staten worden vastgesteld. De reserve biedt financiële ruimte om gebiedsontwikkelingen zorgvuldig en planmatig te begeleiden.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om, gezien de te verwachten stijging van onttrekkingen, te bepalen of de jaarlijkse dotatie moest worden aangepast. De provincie heeft de bestedingen meerjarig doorgerekend. De gemiddelde behoefte blijft ongeveer € 1 miljoen per jaar, waardoor aanpassing van de dotatie niet nodig is. De reserve blijft binnen een bandbreedte van €1 tot € 2 miljoen. Actualisatie vindt jaarlijks plaats binnen de P&C-cyclus.

De onttrekkingen voor diverse gebiedsontwikkelingen worden inmiddels meerjarig in de begroting weergegeven. Hierdoor ontstaat beter inzicht in de geplande bestedingen en kan de jaarlijkse storting nauwkeuriger worden afgestemd op de verwachte lasten.

Hoewel een eerste meerjarige raming is opgesteld, blijft onzeker hoe sterk proceskosten in de toekomst zullen stijgen door nieuwe gebiedsprogramma's. Het is nodig om deze raming jaarlijks opnieuw te actualiseren en de dotatie indien nodig bij te stellen.

10.4 B033 Activering vervangingsinvesteringen

Doel

De reserve B033 Activering vervangingsinvesteringen is ingesteld door provincie Flevoland als antwoord op de zogenoemde "stille lasten"-problematiek. Deze problematiek ontstaat wanneer investeringen in infrastructuur worden geactiveerd, maar de bijbehorende kapitaallasten (zoals afschrijvingen en rente) pas in latere jaren zichtbaar worden in de exploitatie. De reserve is bedoeld om deze oplopende kapitaallasten op te vangen en te egaliseren over de jaren, zodat de begroting niet abrupt wordt belast bij ingebruikname van nieuwe infrastructuur.

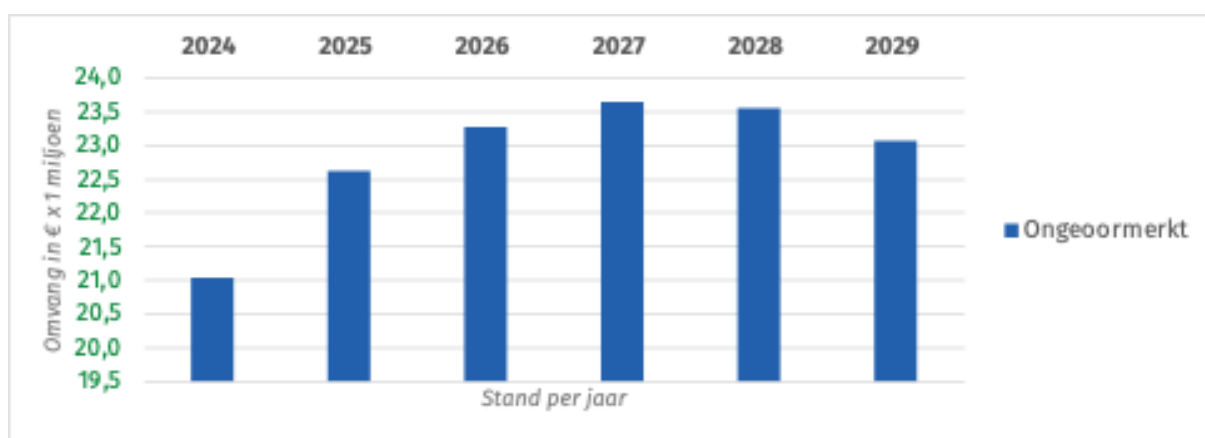
De middelen uit deze reserve worden ingezet voor de langjarige dekking van kapitaallasten die voortvloeien uit vervangingsinvesteringen aan de provinciale infrastructuur. Dit betreft onder andere wegen, bruggen, viaducten en andere fysieke voorzieningen die periodiek vervangen of gerenoveerd moeten worden.

Looptijd

De reserve kent een doorlopende looptijd en wordt jaarlijks gemonitord in het kader van het Meerjarenprogramma voor Beheer en Onderhoud en Vervangingsinvesteringen Infrastructuur (MBVI). Evaluatie en herziening van de reserve vinden plaats bij de vaststelling van het strategisch uitvoeringsplan en bij de actualisatie van de nota reserves en voorzieningen. De reserve blijft bestaan zolang er sprake is van vervangingsinvesteringen met financiële impact op de exploitatie.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt per 1 januari 2025 €21.039.000. Dit is het resultaat van een toename ten opzichte van de stand per 1 januari 2024, die €19.147.000 bedroeg. In 2024 is er een storting van €2.000.000 geweest en een beperkte onttrekking van €108.000. Voor de periode 2025–2028 zijn stortingen van €981.000 begroot en onttrekkingen van €7.939.000, waardoor de begrote stand per 31 december 2028 uitkomt op €14.081.000.

Oormerken

Binnen de reserve B033 zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de dekking van kapitaallasten die voortvloeien uit vervangingsinvesteringen. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is voor andere doeleinden, maar uitsluitend wordt ingezet voor het doel waarvoor de reserve is ingesteld.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve B033 vermeld als egalisatiereserve. De begroting houdt rekening met de geplande stortingen en onttrekkingen, en met de voortgang van vervangingsinvesteringen binnen het MBVI. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het financieel beheersbaar houden van investeringen in provinciale infrastructuur, en sluit aan bij de beleidsdoelen op het gebied van beheer, onderhoud en duurzaamheid.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de investeringsplanning en de financiële kaders die door Provinciale Staten zijn vastgesteld. De reserve draagt bij aan een stabiele begrotingsontwikkeling en voorkomt financiële schokken bij de ingebruikname van nieuwe infrastructuur.

10.5 B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur

Doel

De reserve Jaarlijks onderhoud infrastructuur is ingesteld door provincie Flevoland om pieken in de kosten voor beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur op te vangen. Het gaat hierbij om werkzaamheden die jaaroverstijgend zijn, zoals onderhoud aan wegen, bruggen, viaducten en andere fysieke voorzieningen. Door het instellen van deze egalisatiereserve kan de provincie fluctuaties in de jaarlijkse onderhoudslasten beter beheersen en zorgen voor een stabiele exploitatie.

De reserve is voortgekomen uit het proces dat is uitgewerkt in de Koepelnota Proces Meerjarenprogramma Beheer & Vervanging en Prestatie-indicatoren, vastgesteld door Provinciale Staten op 29 oktober 2014. Het doel is om de continuïteit en veiligheid van de provinciale infrastructuur te waarborgen, ook wanneer onderhoudskosten in bepaalde jaren hoger uitvallen dan gemiddeld.

Looptijd

De reserve kent een doorlopende looptijd en wordt geëvalueerd bij de vaststelling van het strategisch uitvoeringsplan voor infrastructuur. Zolang er sprake is van jaaroverstijgende onderhoudsactiviteiten en variabele kosten, blijft de reserve bestaan. Er is geen vaste einddatum, maar het plafond van de reserve is vastgesteld op € 750.000.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt per 1 januari 2025 € 0. Dit betekent dat de reserve op dat moment leeg is. Per 1 januari 2024 bedroeg de stand € 569.000, maar in 2024 is het volledige bedrag onttrokken. Voor de periode 2025–2029 zijn geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn bedoeld voor algemene dekking van onderhoudskosten aan infrastructuur en worden niet vooraf toegewezen aan specifieke projecten. De inzet gebeurt op basis van noodzaak en prioriteit binnen het meerjarenprogramma voor beheer en onderhoud.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve, maar er zijn geen middelen meer beschikbaar. De begroting houdt rekening met het feit dat de reserve is uitgeput en dat toekomstige onderhoudskosten via reguliere begrotingsmiddelen of andere reserves moeten worden gedekt. De reserve heeft in het verleden bijgedragen aan het opvangen van pieken in onderhoudslasten, maar speelt op dit moment geen actieve rol in de financiële dekking van infrastructuurbeheer.

De besteding van de middelen uit deze reserve viel onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en werd afgestemd op de voortgang van onderhoudsprojecten en de financiële ruimte binnen de exploitatie. Nu de reserve leeg is, zal bij toekomstige onderhoudsbehoeften opnieuw moeten worden bezien of aanvulling of herinrichting van deze reserve noodzakelijk is.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om een duidelijke scheiding te maken tussen planmatig en niet-planmatig onderhoud. Dit voorkomt onduidelijkheid over dekking en vermindert het risico op dubbeltelling van kosten. De provincie past deze scheiding al toe. Voor planmatig, niet-jaarlijks onderhoud is een voorziening 'Niet-Jaarlijks Onderhoud' ingesteld. Jaarlijks onderhoud wordt via de exploitatie gedekt. Daarnaast is een egalisatiereserve beschikbaar om schommelingen in lasten op te vangen.

Deze systematiek zorgt voor transparantie in de begroting en een stabiele lastenontwikkeling. De voorziening dekt grote onderhoudswerken die niet jaarlijks terugkeren. De reserve voorkomt pieken in de exploitatie.

10.6 B037 Mobiliteit

Doel

De reserve Mobiliteit is een egalisatiereserve die provincie Flevoland inzet ter dekking van de uitgaven binnen het programma Mobiliteit en Ruimte. Dit programma is vastgesteld door Provinciale Staten op 13 juli 2022 en bevat een bestedingsplan waarin diverse mobiliteitsprojecten zijn opgenomen.

De reserve is bedoeld om de uitvoering van deze projecten financieel mogelijk te maken, waaronder investeringen in openbaar vervoer, infrastructuur, bereikbaarheid en duurzame mobiliteitsoplossingen.

Daarnaast fungeert de reserve als buffer voor onvoorzien ontwikkelingen in de exploitatie van mobiliteit, zoals autonome kostenontwikkelingen en open-einderegelingen zoals de Regiotaxi. Er is bewust een veiligheidsmarge aangehouden binnen de reserve, die niet wordt ingezet voor nieuwe planvorming, maar beschikbaar blijft voor het opvangen van risico's.

Looptijd

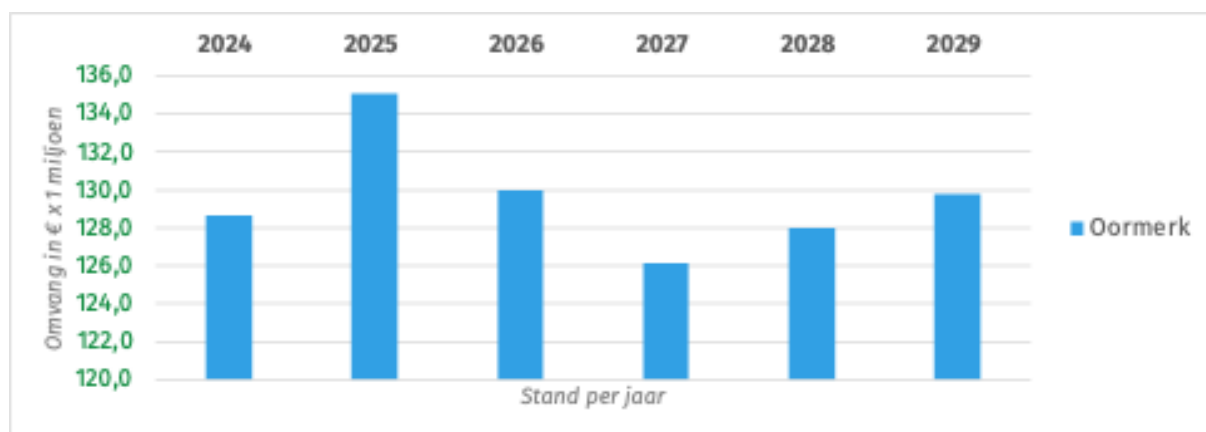
De looptijd van de reserve is gekoppeld aan het programma Mobiliteit en Ruimte en de bijbehorende Mobiliteitsvisie 2030. Evaluatie en herziening van de reserve vinden plaats bij actualisatie van deze visie en bij de herziening van het programma. Zolang er sprake is

van beleidsmatige inzet op mobiliteit en bijbehorende financiële risico's, blijft de reserve bestaan.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 135,06 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn stortingen en onttrekkingen begroot, waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 129,80 miljoen.

Provinciale Staten besluiten over het programma en het bestedingsplan bij de vaststelling van de begroting en bij actualisatie van de Mobiliteitsvisie 2030. Daarnaast vindt herijking plaats bij de Perspectiefnota en de Zomernota.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de uitvoering van het programma Mobiliteit en Ruimte. De veiligheidsmarge binnen de reserve is bedoeld voor het opvangen van onvoorziene kosten, zoals fluctuaties in exploitatie of extra uitgaven bij concessies. Er is geen sprake van vrije ruimte buiten het bestedingsplan.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als een van de grootste egalisatiereserves van provincie Flevoland. De begroting houdt rekening met de geplande stortingen en onttrekkingen, en met de voortgang van mobiliteitsprojecten. De reserve vormt een cruciaal instrument voor het realiseren van de provinciale ambities op het gebied van bereikbaarheid, duurzaamheid en ruimtelijke ontwikkeling.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van het programma en de beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De reserve biedt financiële zekerheid voor de uitvoering van mobiliteitsbeleid en het opvangen van risico's binnen de exploitatie.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om een meerjarig investeringsprogramma op te stellen om toekomstige kapitaallasten en onderhoudslasten te kunnen beoordelen. De provincie heeft een integrale doorrekening tot 2040 gemaakt, waarin investeringen, jaarlijks

onderhoud, niet-jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen samenhangend zijn geanalyseerd. Tot 2030 zijn de middelen toereikend, maar na 2030 ontstaan structurele tekorten. Voor de volgende bestuursperiode zijn daardoor strategische keuzes nodig over ambitieniveau en dekking van beheer- en onderhoudskosten.

De lange-termijndoorrekening toont vanaf 2030 structurele tekorten in beheer en onderhoud. Politieke keuzes zijn noodzakelijk over het ambitieniveau, de prioritering van investeringen en de vraag of aanvullende middelen nodig zijn.

De provincie monitort de inzet, maar moet nog bepalen of aanvullende dotaties of herschikkingen nodig zijn zodra nieuwe economische programma's worden vastgesteld.

10.7B038 Beheer en ontwikkeling natuur

Doel

De reserve Beheer en ontwikkeling natuur is een egalisatiereserve die provincie Flevoland inzet voor de uitvoering van natuurbeheer en -ontwikkeling, voortkomend uit gedecentraliseerde rijksmiddelen. De middelen in deze reserve worden gebruikt om de lasten van natuurbeheer te spreiden over de jaren, passend bij de lange looptijd van beheerplannen en de fluctuerende uitgaven die daarmee gepaard gaan.

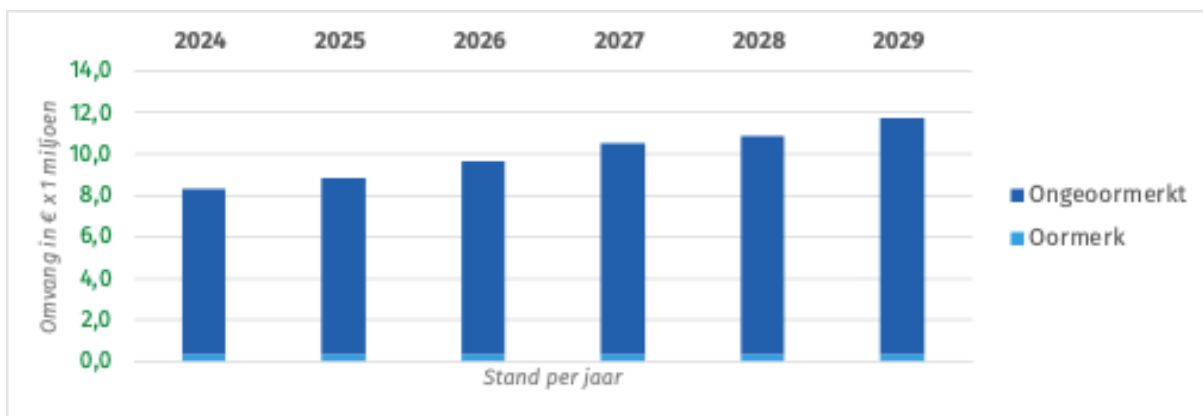
De reserve is bedoeld om de provinciale ambities op het gebied van natuur te ondersteunen, waaronder het behoud van biodiversiteit, het beheer van natuurgebieden en het uitvoeren van ecologische monitoring. De inzet van de middelen sluit aan bij de landelijke afspraken over natuurbeheer en de rol van provincies daarin.

Looptijd

De reserve kent een meerjarige looptijd, afgestemd op de zesjarige beheerplannen voor natuurgebieden. De meest recente onderbouwing van de reserve dateert van de zomer van 2021, naar aanleiding van een rapportage van Deloitte. Gezien de lange looptijd van de beheerplannen is er voorafgaand aan de huidige collegeperiode geen herziening van de reserve geweest. Evaluatie vindt plaats bij de actualisatie van het natuurbeleid en bij de behandeling van de nota reserves en voorzieningen.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 8,83 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn stortingen en onttrekkingen begroot, waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 11,73 miljoen. Zie voor een verdere toelichting op de omvang de paragraaf 'opvolging eerdere aanbevelingen'.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor natuurbeheer en -ontwikkeling. De onderbouwing van het niveau van de reserve is gebaseerd op de ambities en ontwikkelingen die door de provincie zijn onderkend. Er is geen sprake van vrije ruimte binnen de reserve; het saldo is gekoppeld aan de uitvoering van het natuurbeleid.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve. De begroting houdt rekening met de geplande stortingen en onttrekkingen, en met de voortgang van natuurbeheerprojecten. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de provinciale doelen op het gebied van natuur, biodiversiteit en ecologische kwaliteit.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de beheerplannen en beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De reserve biedt financiële stabiliteit voor de uitvoering van langjarige natuurbeheerprogramma's en sluit aan bij de landelijke afspraken over de rol van provincies in het natuurbeheer.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om de wettelijk verplichte Natura2000-taken, kwaliteitsontwikkeling en faunaschade volledig financieel te onderbouwen. De provincie heeft hiervoor een meerjarige raming tot 2040 opgesteld. Na uitvoering van bestaande taken resteert slechts ongeveer € 0,1 miljoen. Dit valt nu nog buiten de begrotingshorizon. Voor extra kwaliteitsontwikkeling en natuurinclusieve programma's zijn aanvullende keuzes van Provinciale Staten nodig.

Doorrekening geeft inzicht in beschikbare ruimte

Het college laat een doorrekening maken van de reserve beheer en ontwikkeling natuur op basis van bestaande bestedingsdoelen. Doel is inzicht in de ruimte voor nieuwe initiatieven, zoals het programma Flevoland Natuurinclusief. De ongeoormerkte stand per 1 januari 2025 is € 7,3 miljoen.

Vier bestedingsdoelen en financiële kaders

De reserve kent vier doelen:

- Natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer
- Faunafonds
- Natura 2000
- Kwaliteitsverbetering

10.8 B043 Economisch Programma

Doel

De reserve Economisch programma is een egalisatiereserve die provincie Flevoland inzet ter ondersteuning van het provinciale economische beleid. De reserve is gekoppeld aan het Economisch Programma 2023–2028, dat is vastgesteld door Provinciale Staten in juli 2023 (voor programmalijnen 1 en 2) en in juli 2024 (voor programmalijnen 3 en 4). Dit programma vloeit voort uit de Economische Visie 2030 en bevat ambities op het gebied van innovatie, ondernemerschap, arbeidsmarkt, digitalisering en regionale economische ontwikkeling.

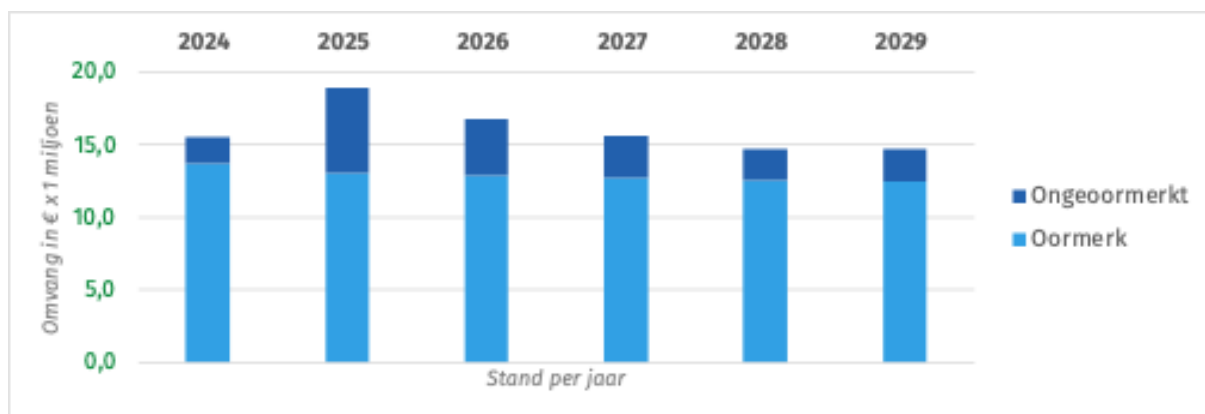
De middelen in deze reserve worden gebruikt voor de uitvoering van projecten en beleidsmaatregelen binnen het economisch programma. Daarnaast is er een deel van de reserve beschikbaar gehouden als vrije ruimte om eventuele tegenvallers of nieuwe ontwikkelingen binnen het economische domein op te vangen.

Looptijd

De looptijd van de reserve is gekoppeld aan het Economisch Programma 2023–2028. Evaluatie en herziening van de reserve vinden plaats bij de vaststelling van een nieuw economisch beleidskader. Tot die tijd blijft de reserve beschikbaar voor de uitvoering van het huidige programma en voor het inspelen op economische kansen en risico's.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 18,94 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2029 zijn stortingen en onttrekkingen begroot, waardoor de begrote stand per 31 december 2029 uitkomt op € 14,67 miljoen.

Oormerken

Binnen de reserve is ongeveer € 0,7 miljoen als vrije ruimte beschikbaar gehouden. Dit bedrag is niet geormerkt, maar wordt gereserveerd voor het opvangen van tegenvallers of het financieren van nieuwe initiatieven die passen binnen het economisch beleid. De rest van de middelen is geprogrammeerd voor de uitvoering van het Economisch Programma 2023–2028, verdeeld over de vier programmalijnen.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve. De begroting houdt rekening met de geplande stortingen en onttrekkingen, en met de voortgang van projecten binnen het economisch programma. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de provinciale ambities op het gebied van economische ontwikkeling, innovatie en arbeidsmarktbeleid.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De reserve biedt financiële ruimte en flexibiliteit om het economisch beleid effectief uit te voeren en in te spelen op veranderende omstandigheden.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om jaarlijkse onttrekkingen uit de reserve Economie te monitoren en dotaties waar nodig aan te passen. De provincie heeft dit advies verwerkt in de reguliere planning- en controlstructuur. Hierdoor is er grip op de inzet van middelen en kan tijdig worden bijgestuurd. Een deel van de beschikbare ruimte is al benut; verdere inzet hangt af van besluitvorming door Provinciale Staten.

Eigen middelen eerst ingezet bij nieuw economisch beleid

Bij de vaststelling van nieuw economisch beleid in juli 2023 en juli 2024 heeft de provincie eerst eigen middelen geheralloceerd, waaronder de reserve Economie. Pas nadat deze middelen waren ingezet, zijn additionele ambities en doelstellingen gedekt uit algemene concernmiddelen. Dit borgt een doelmatige inzet van provinciale middelen.

Groot deel van de reserve is geormerkt tot 2028

Met het Economisch programma is ongeveer € 13,4 miljoen van de totale € 17,4 miljoen geormerkt voor de uitvoering van vier programmalijnen. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld bij de besluitvorming over nieuw economisch beleid in 2023 en 2024. De prognose is dat deze middelen eind 2028, bij afloop van het huidige Economisch programma, volledig zijn besteed. Daarmee blijft er beperkt ruimte over voor nieuwe initiatieven.

10.9 B049 Informatiestrategie

Doel

De reserve Informatiestrategie is een egalisatiereserve die provincie Flevoland heeft ingericht door de Informatiestrategie 2021–2024. Deze strategie richtte zich op het verbeteren van de informatievoorziening binnen de organisatie, waaronder digitalisering, gegevensbeheer, cyberweerbaarheid en het inspelen op geopolitieke ontwikkelingen.

De middelen uit deze reserve worden nu ingezet voor de implementatie en uitvoering van het Informatiebeveiligingsbeleid 2024–2028, dat door Provinciale Staten is vastgesteld. Dit beleid vraagt om structurele investeringen in beveiliging, bewustwording en technische maatregelen.

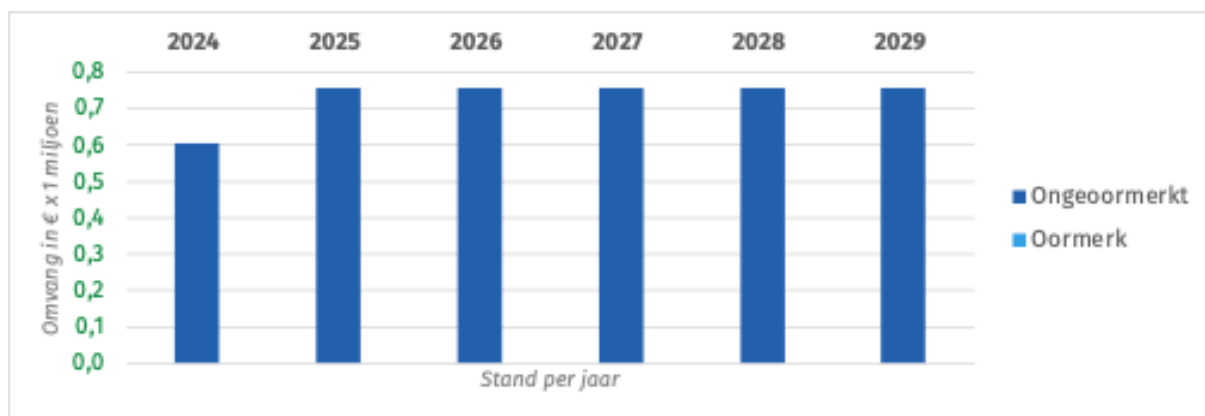
De reserve maakt het mogelijk om meerjarige projecten (voor informatievoorziening) uit te voeren en om flexibel te reageren op acute ontwikkelingen die invloed hebben op de digitale infrastructuur van de provincie.

Looptijd

De reserve liep in principe tot en met 2024, volgens de oorspronkelijke looptijd van de Informatiestrategie. Een natuurlijk moment om de voortzetting of herinrichting van de reserve te overwegen is medio 2028, wanneer de strategie geëvalueerd wordt en mogelijk wordt verlengd of vervangen door een nieuw beleidskader.

Omvang

De omvang van de reserve bedraagt € 0,76 miljoen in 2025. Voor de periode 2025–2028 zijn geen stortingen of onttrekkingen begroot.

Oormerken

Binnen de reserve zijn geen afzonderlijke oormerken opgenomen. De middelen zijn echter volledig geprogrammeerd voor de uitvoering van de Informatiestrategie en het informatiebeveiligingsbeleid. Dit betekent dat het saldo niet vrij beschikbaar is voor andere doeleinden, maar uitsluitend wordt ingezet voor digitale en informatiekundige projecten binnen het vastgestelde beleidskader.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve. De begroting houdt rekening met de resterende middelen en de geplande inzet voor IV-projecten en informatiebeveiliging. De reserve vormt een belangrijk instrument voor het realiseren van de provinciale ambities op het gebied van digitalisering, gegevensbescherming en bestuurlijke informatievoorziening.

De besteding van de middelen uit deze reserve valt onder de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten, en wordt afgestemd op de voortgang van de strategie en de

beleidsmatige keuzes van Provinciale Staten. De reserve biedt financiële ruimte om technologische ontwikkelingen en risico's adequaat te adresseren.

10.10 B055 Wet open overheid

Doel

De reserve Wet open overheid (Woo) is ingesteld om de kosten op te vangen die voortvloeien uit de implementatie en uitvoering van de Wet open overheid (Woo). Deze wet verplicht overheden tot actieve openbaarmaking van informatie en het verbeteren van de toegankelijkheid van documenten. De reserve fungeert als financiële buffer om pieken in uitgaven voor digitalisering, archivering en procesaanpassingen te egaliseren.

Looptijd

De reserve Woo maakt sinds 2023 deel uit van de provinciale begrotingsystematiek. De looptijd van de reserve is gekoppeld aan de implementatieperiode van de hiervoor genoemde wet en de structurele borging van de bijbehorende processen. Hoewel het Rijk uitgaat van een implementatieperiode van ongeveer acht jaar (2022–2029), is er geen formele einddatum vastgesteld voor de reserve.

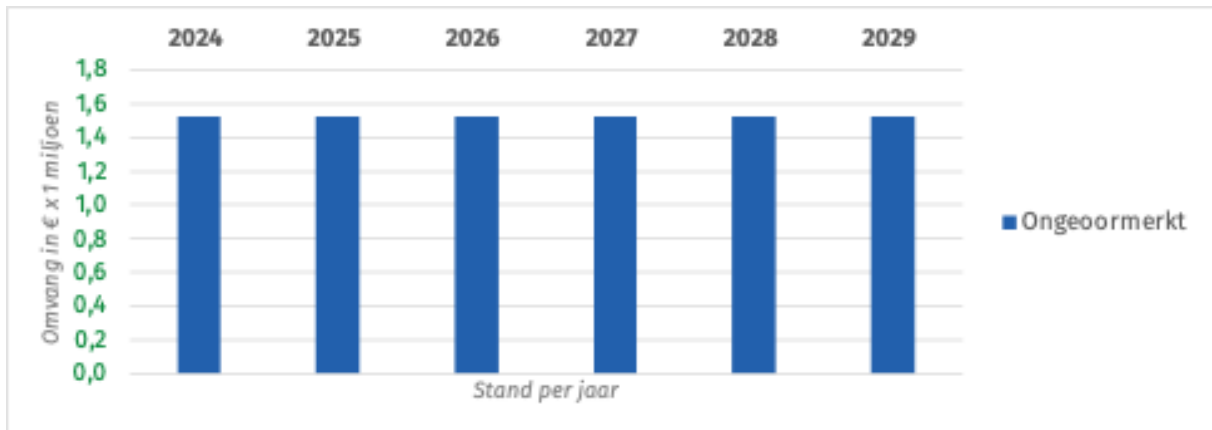
De reserve blijft beschikbaar zolang er incidentele lasten optreden die niet binnen reguliere begrotingskaders kunnen worden opgevangen. De egalisatiereserve biedt daarmee flexibiliteit om middelen doelgericht in te zetten, ook wanneer de toewijzing aan boekjaren niet synchroon loopt met de uitvoering.

Omvang

Per 1 januari 2025 bedraagt het saldo van de reserve € 1,52 miljoen. Voor 2025 zijn geen mutaties begroot, waardoor de omvang ongewijzigd blijft. De middelen blijven beschikbaar voor toekomstige lasten die samenhangen met de uitvoering van de Woo.

Voor de uitvoering van de Wet open overheid (Woo) heeft provincie Flevoland een meerjarig implementatieplan opgesteld, dat programmatisch is ingericht langs vier sporen: ambtelijk vakmanschap, organisatie en beleid, processen en informatie, en systemen en tooling. De aanpak is gericht op het verbeteren van transparantie en toegankelijkheid van overheidsinformatie.

Gedeputeerde Staten hebben een externe programmamanager aangesteld om de coördinatie te verzorgen. Provinciale Staten hebben naast de Rijksbijdrage ook eigen middelen beschikbaar gesteld, waarmee bestuurlijke instemming met het plan en de financiering is geborgd. De uitvoering verloopt gefaseerd via vier plateaus, met als einddoel een maximaal transparante en toegankelijke informatiehuishouding. De voortgang wordt gemonitord via de openbaarheidsparagraaf in begrotings- en verantwoordingsdocumenten.

Oormerken

De reserve heeft geen oormerken.

Relatie met de programmabegroting

De reserve is gekoppeld aan het programmaonderdeel Bestuur en Dienstverlening. De inzet van deze reserve ondersteunt de provinciale ambitie om transparantie en toegankelijkheid van informatie te verbeteren, volgens wettelijke verplichtingen. Eventuele onttrekkingen worden verantwoord binnen dit programma, waardoor de financiële dekking van Woo-gerelateerde activiteiten geborgd is.

10.11 B051 Afschrijvingslasten Batavialand

Doel

De reserve Afschrijvingslasten Batavialand is ingesteld door provincie Flevoland als onderdeel van de besluitvorming op 25 januari 2022 over de doorontwikkeling van Batavialand. Deze egalisatiereserve is specifiek bedoeld om de afschrijvingslasten te dekken die ontstaan door de activering van investeringen in het vastgoed van Batavialand.

De reserve Afschrijvingslasten Batavialand is opgeheven omdat het oorspronkelijke doel waarvoor deze reserve was ingesteld niet langer actueel of noodzakelijk is binnen de meerjarenraming van de provincie.

Het opheffen van de reserve betekent dat de afschrijvingslasten voortaan op een andere manier worden gedekt, bijvoorbeeld via reguliere begrotingsmiddelen of via een herstructurering van de investeringsplanning. De middelen die in de reserve waren opgenomen worden daarmee beschikbaar voor andere doeleinden, afhankelijk van de besluitvorming door Provinciale Staten.

Looptijd

Op 9 juli 2025 hebben Provinciale Staten besloten om het volledige bedrag te onttrekken, waarmee de reserve per direct is opgeheven. De onttrekking is onderdeel van de vijfde begrotingswijziging 2025.

Omvang

Aan het begin van het begrotingsjaar 2025 bedroeg de geormerkte reserve afschrijvingslasten Batavialand € 2,3 miljoen. Deze middelen waren specifiek bestemd voor het dekken van de kapitaallasten van investeringen in het erfgoedpark Batavialand.

Oormerken

Deze reserve kende geen oormerken.

Relatie met de programmabegroting

In de Programmabegroting 2026 wordt de reserve vermeld als egalisatiereserve. De begroting hield nog rekening met de aanwezigheid van deze reserve als dekking voor toekomstige afschrijvingslasten, maar er waren geen concrete uitgaven geprogrammeerd.

10.12 B053 MSNF

Doel

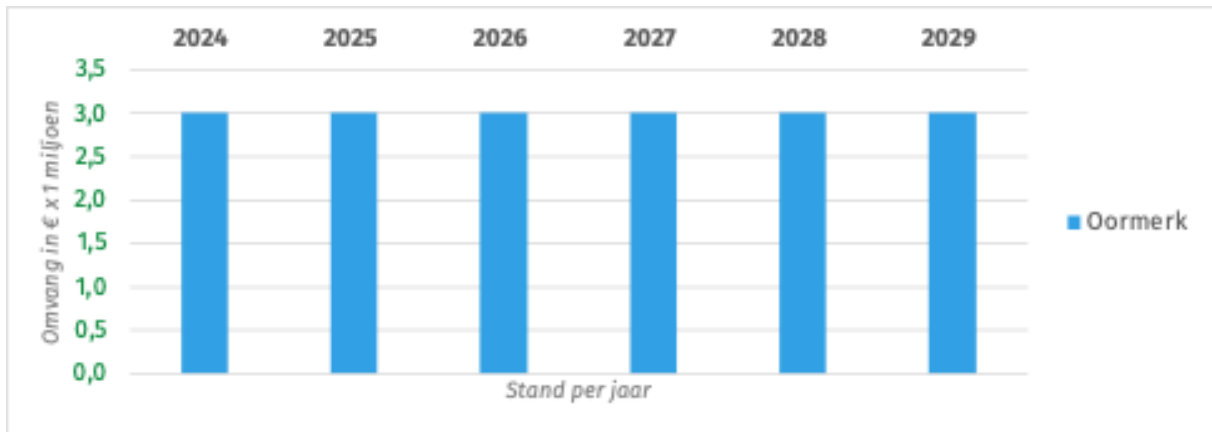
De egalisatiereserve MSNF is ingesteld voor de exploitatielasten in de aanloopfase van het project Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF). Deze lasten bestaan voornamelijk uit kapitaallasten die voortvloeien uit de activering van investeringen in het project. De reserve draagt bij aan het verkorten van de terugverdientijd en het beheersbaar houden van de financiële impact van het project in de beginjaren.

Looptijd

De reserve is ingesteld op 19 juli 2023 en blijft bestaan gedurende de looptijd van de investering in de MSNF.

Omvang

Bij instelling is een bedrag van € 3,0 miljoen toegevoegd aan de reserve, afkomstig uit de Brede Bestemmingsreserve, met een specifiek oormerk voor MSNF.

Oormerken

De reserve kent geen oormerken.

Relatie met de programmabegroting

De egalisatiereserve MSNF is opgenomen in de financiële paragraaf van de programmabegroting en maakt deel uit van de bredere inzet van middelen voor gebiedsontwikkeling en infrastructuur.

Vorzieningen

Beschrijving van de voorzieningen, met de kwalitatieve duiding.

11 Voorzieningen - algemeen

11.1 Algemeen

In dit hoofdstuk beoordelen we de voorzieningen van provincie Flevoland en lichten we toe waarvoor deze middelen zijn bedoeld. Voorzieningen worden gevormd voor uitgaven die zeker komen, zoals onderhoud, personeelsregelingen en financiële risico's.

Het geeft overzicht van alle voorzieningen en de verplichtingen waarop zij zijn gebaseerd. Het gaat onder meer om onderhoud aan gebouwen en infrastructuur, personeelsverlof en risico's zoals oninbare leningen.

We beschrijven of de omvang van de voorzieningen passend is voor de toekomstige uitgaven en of deze middelen volgens de regels en het provinciale beleid worden opgebouwd en gebruikt.

Daarnaast laten we zien hoe voorzieningen zich ontwikkelen en welke posten kunnen worden afgebouwd of opgeheven als verplichtingen verminderen.

Dit hoofdstuk geeft daarmee een helder beeld van de financiële verplichtingen die al zijn afgedekt en hoeveel ruimte er nog overblijft voor toekomstige jaren.

12 Voorzieningen voor verplichtingen

12.1 V015 Pensioen en uitkeringen GS

Doel

De voorziening Pensioen en uitkeringen GS is bedoeld om toekomstige verplichtingen te dekken die voortkomen uit:

- Pensioenbetalingen aan (voormalige) leden van Gedeputeerde Staten.
- Wachtgeldverplichtingen en andere uitkeringen bij beëindiging van het ambt.

Deze verplichtingen zijn wettelijk vastgelegd en hebben een lange doorlooptijd. Het doel van de voorziening is om deze lasten te spreiden en te voorkomen dat ze incidenteel zwaar drukken op de exploitatie.

Looptijd

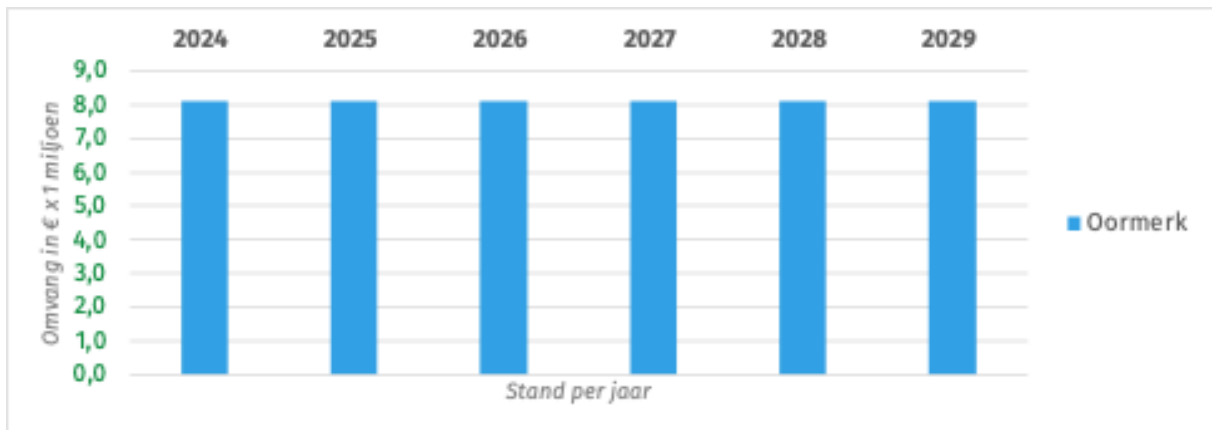
De voorziening heeft een doorlopende looptijd, omdat pensioen- en wachtgeldverplichtingen zich over vele jaren uitstrekken. Jaarlijks wordt de voorziening geactualiseerd op basis van actuariële berekeningen en wettelijke kaders.

Omvang

Volgens de bijlage "Reserves en voorzieningen" van de programmabegroting bedraagt de stand in 2025 naar verwachting ongeveer € 1,0 tot € 1,5 miljoen. De exacte omvang hangt af van:

- Dotaties op basis van actuariële berekeningen.
- Onttrekkingen voor uitkeringen aan voormalige GS-leden.

De voorziening groeit of krimpt afhankelijk van wijzigingen in wetgeving en personele mutaties.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel instandhouding organisatie.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor pensioen- en wachtgeldbetalingen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een solide financieel beheer te voeren en wettelijke verplichtingen tijdig en volledig na te komen.

12.2V047 Spaarverlof

Doel

De voorziening Spaarverlof is ingesteld om de kosten te egaliseren die voortvloeien uit het opnemen van spaarverlof door provinciale medewerkers.

Medewerkers kunnen verlofuren sparen via het Individueel Keuzebudget (IKB) en andere bronnen. Wanneer spaarverlof wordt opgenomen, moet de provincie het salaris doorbetalen, inclusief werkgeverslasten. Omdat deze verplichting niet jaarlijks van gelijke omvang is en zich over meerdere jaren kan uitstrekken, schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor dat hiervoor een voorziening wordt gevormd.

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd (geen einddatum), omdat spaarverlof flexibel kan worden opgenomen en opgebouwd. Jaarlijks wordt de benodigde stand berekend op basis van het saldo van gespaarde uren vermenigvuldigd met het actuele tarief inclusief werkgeverslasten.

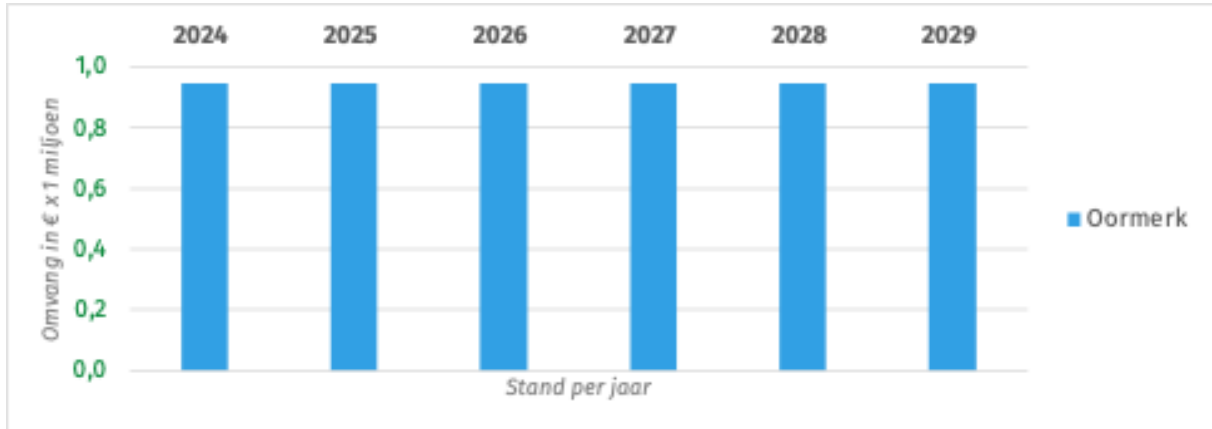
Omvang

De exacte omvang per 1 januari 2026 is afhankelijk van:

- Het totaal gespaarde verlofsaldo van medewerkers.
- Jaarlijkse dotaties vanuit het arbeidskostenbudget.

- Onttrekkingen bij opname van spaarverlof.

Op basis van eerdere jaren ligt de stand doorgaans in de orde van enkele tonnen (bijvoorbeeld € 0,3 tot € 0,6 miljoen), afhankelijk van het aantal medewerkers dat gebruikmaakt van de regeling.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel personeel en organisatie.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma.

Onttrekkingen voor opname van spaarverlof worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Dit sluit aan bij het provinciale beleid om arbeidsvoorwaarden en duurzame inzetbaarheid van medewerkers te faciliteren, zoals beschreven in de programmabegroting.

12.3V049 WW-lasten

Doel

De voorziening WW-lasten is bedoeld om kosten van werkloosheidsuitkeringen (WW) en aanverwante verplichtingen te dekken die ontstaan bij ontslag of beëindiging van dienstverbanden van provinciale medewerkers.

Deze lasten zijn niet jaarlijks gelijkmatig verdeeld en kunnen incidenteel hoog zijn, bijvoorbeeld bij reorganisaties.

Het doel is om deze kosten te egaliseren over meerdere jaren en zo pieken in de exploitatie te voorkomen, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, omdat WW-verplichtingen zich onvoorspelbaar voordoen en afhankelijk zijn van personele ontwikkelingen. Jaarlijks wordt de stand geactualiseerd op basis van risico-inschattingen en gerealiseerde uitkeringen.

Omvang

Op basis van eerdere jaren ligt de omvang van deze voorziening doorgaans in de orde van € 0,2 tot € 0,4 miljoen. De exacte stand per 1 januari 2026 hangt af van:

- Dotaties op basis van risicoanalyse.
- Onttrekkingen voor WW-uitkeringen in 2025.
- De provincie hanteert een risicogerichte benadering om voldoende dekking te waarborgen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel personeel en organisatie.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor WW-uitkeringen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om financiële stabiliteit en risicobeheersing te waarborgen, zoals beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering van de programmabegroting.

12.4V052 Vitaliteitverlof

Doel

De voorziening Vitaliteitsverlof is ingesteld om de kosten te dekken die ontstaan wanneer medewerkers gebruikmaken van de regeling vitaliteitsverlof.

Deze regeling biedt medewerkers de mogelijkheid om tijdelijk minder te werken of een langere verlofperiode op te nemen om hun duurzame inzetbaarheid en vitaliteit te behouden.

Het doel is om pieken in de lasten te voorkomen, omdat het opnemen van vitaliteitsverlof niet jaarlijks gelijkmatig verdeeld is. De voorziening volgt de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor verplichtingen die voortkomen uit personeelsregelingen

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, omdat vitaliteitsverlof flexibel kan worden opgenomen en opgebouwd. Jaarlijks wordt de stand geactualiseerd op basis van:

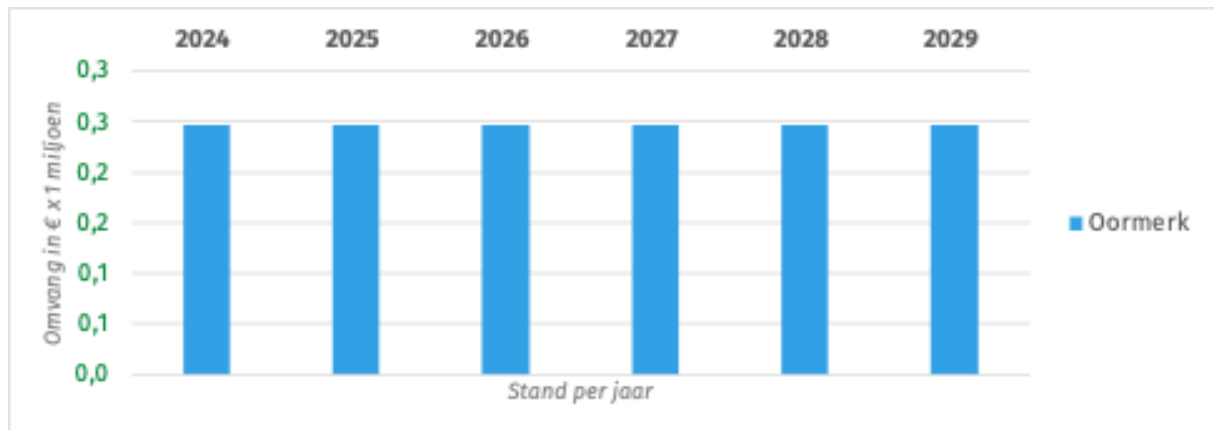
- Het aantal medewerkers dat vitaliteitsverlof opneemt.
- De verwachte toekomstige verplichtingen op basis van HR-beleid.

Omvang

De exacte omvang per 1 januari 2026 is afhankelijk van:

- Dotaties vanuit het personeelsbudget.
- Onttrekkingen bij opname van vitaliteitsverlof.

Op basis van eerdere jaren ligt de stand doorgaans in de orde van enkele tonnen (bijvoorbeeld € 0,2 tot € 0,4 miljoen), afhankelijk van het gebruik van de regeling.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel personeel en organisatie.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor opname van vitaliteitsverlof worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om duurzame inzetbaarheid en vitaliteit van medewerkers te bevorderen, zoals beschreven in de programmabegroting.

13 Voorzieningen voor risico's

13.1 V035 Oninbare vorderingen

Doel

De voorziening Oninbare vorderingen is bedoeld om financiële risico's van niet-inbare vorderingen op te vangen.

Het gaat om bedragen die de provincie niet kan innen, bijvoorbeeld door faillissement van een debiteur of juridische geschillen. Het doel is om deze lasten niet incidenteel op de exploitatie te laten drukken, maar via een voorziening te dekken, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, omdat het risico op oninbare vorderingen structureel aanwezig is. Jaarlijks wordt de stand geactualiseerd op basis van:

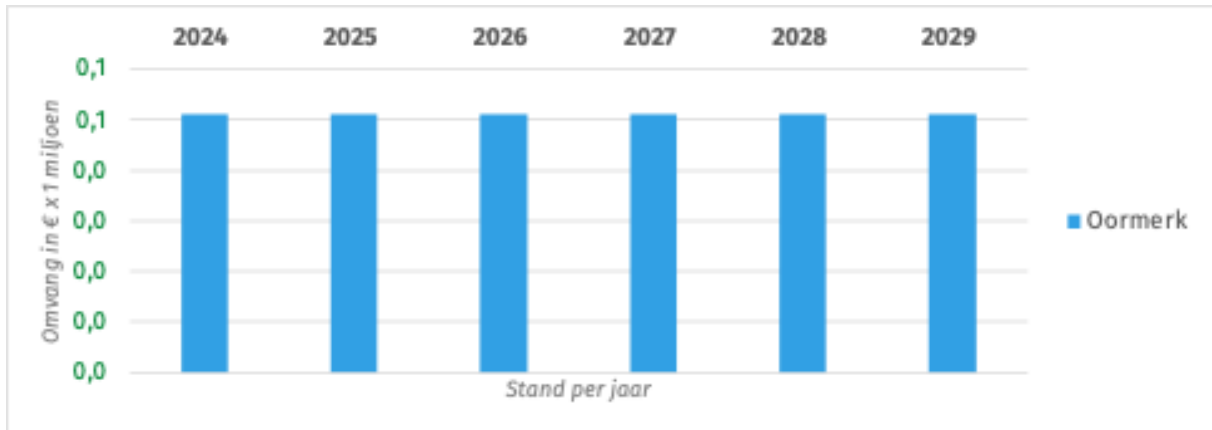
- Het openstaande debiteurensaldo.
- Historische gegevens over oninbaarheid.
- Risico-inschattingen.

Omvang

De exacte omvang per 1 januari 2026 is afhankelijk van:

- Dotaties op basis van risicoanalyse.
- Onttrekkingen bij afboeking van oninbare vorderingen.

Op basis van eerdere jaren ligt de stand doorgaans in de orde van € 0,1 tot € 0,3 miljoen, omdat het risico relatief beperkt is maar wel structureel aanwezig.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel financieel beheer.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen bij afboeking van oninbare vorderingen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een solide financieel beheer en risicobeheersing te voeren, zoals beschreven in de paragraaf Reserves en voorzieningen van de programmabegroting.

13.2V037 Oninbare leningen

Doel

De voorziening Oninbare leningen is bedoeld om financiële risico's van niet-inbare leningen op te vangen.

Het gaat om leningen die de provincie heeft verstrekt aan derden (bijvoorbeeld maatschappelijke organisaties of projecten) en waarvan terugbetaling onzeker is door faillissement, liquiditeitsproblemen of juridische geschillen.

Het doel is om deze lasten niet incidenteel op de exploitatie te laten drukken, maar via een voorziening te dekken, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, omdat het risico op oninbare leningen structureel aanwezig is. Jaarlijks wordt de stand geactualiseerd op basis van:

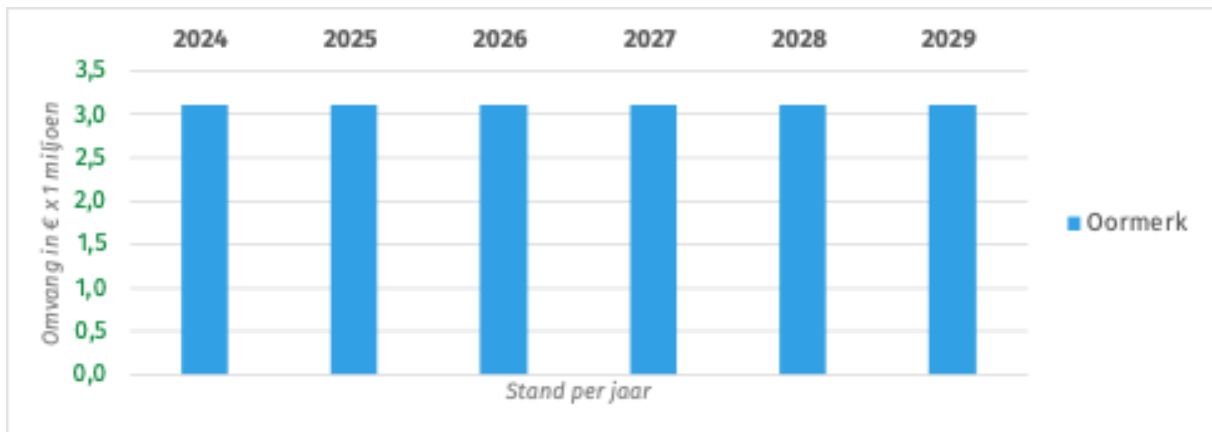
- De openstaande leningenportefeuille.
- Risico-inschattingen en eventuele afboekingen.

Omvang

De exacte omvang per 1 januari 2026 is afhankelijk van:

- Dotaties op basis van risicoanalyse.
- Onttrekkingen bij afboeking van oninbare leningen.

Op basis van eerdere jaren ligt de stand doorgaans in de orde van € 0,3 tot € 0,6 miljoen, omdat het risico groter is dan bij oninbare vorderingen maar beperkt blijft door strikte kredietbeoordeling.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel financieel beheer.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen bij afboeking van oninbare leningen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een solide financieel beheer en risicobeheersing te voeren, zoals beschreven in de paragraaf Reserves en voorzieningen van de programmabegroting.

13.3V039 Reorganisatie bedrijfsvoering

Doel

De voorziening Reorganisatie bedrijfsvoering was bedoeld om kosten van reorganisaties binnen de provinciale organisatie op te vangen. Deze voorziening is niet meer in gebruik en kan dan ook formeel worden opgeheven.

Het ging om kosten die voortvloeien uit structurele aanpassingen in de bedrijfsvoering, zoals herindeling van functies, mobiliteitstrajecten, outplacement, scholing en eventuele wachtgeldverplichtingen. Het doel is om deze lasten te spreiden en te voorkomen dat ze incidenteel zwaar drukken op de exploitatie, volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Looptijd

De voorziening had een doorlopende looptijd, omdat reorganisaties zich niet jaarlijks gelijkmatig voordoen en afhankelijk zijn van strategische keuzes en veranderende omstandigheden.

Omvang

De omvang van de voorziening is nihil.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel personeel en organisatie.

Dotaties aan de voorziening komen als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor reorganisatiekosten worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een wendbare en toekomstbestendige organisatie te realiseren, zoals beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering van de programmabegroting.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte verwachtte dat een deel van het beschikbare bedrag kon vrijvallen. De provincie beoordeelt jaarlijks of er nog verplichtingen openstaan. Wanneer verplichtingen wegvallen, worden middelen vrijgegeven binnen de jaarrekeningprocedure.

De voorziening 'Reorganisatie bedrijfsvoering' is niet meer in gebruik en kan worden opgeheven.

13.4V048 Waardering Flevokust Haven

Doel

De voorziening Waardering Flevokust Haven is ingesteld om duurzame waardeverminderingen (impairment) van de investering in Flevokust Haven op te vangen.

Bij ingebruikname van Flevokust Haven in 2018 is volgens verslaggevingsvoorschriften een taxatie uitgevoerd om te toetsen of de marktwaarde lager was dan de boekwaarde.

Omdat de getaxeerde opbrengstwaarde lager bleek, is een voorziening gevormd om deze waardevermindering te verwerken. De voorziening wordt periodiek aangepast op basis van nieuwe taxaties en marktontwikkelingen.

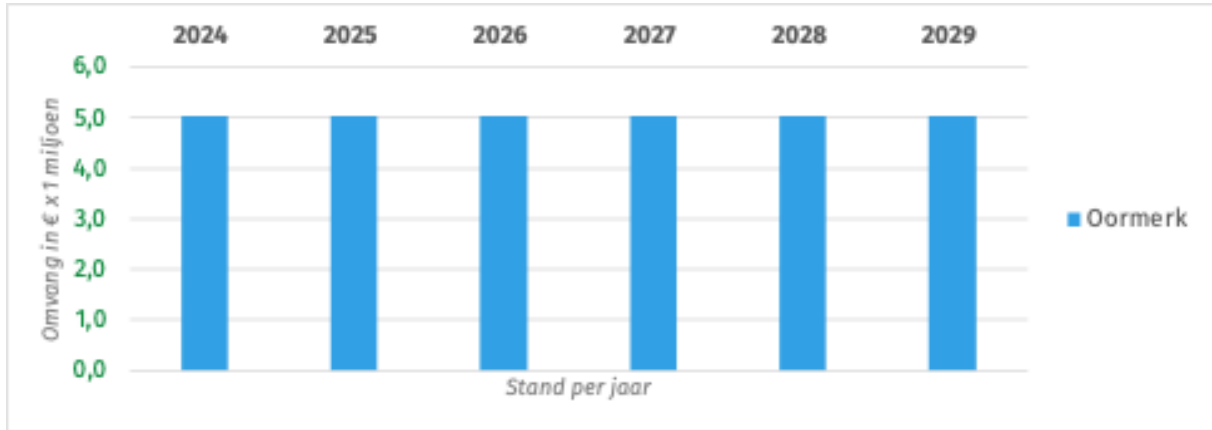
Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, zolang er sprake is van een risico op waardevermindering van de haveninvestering. Jaarlijks vindt een herwaardering plaats op basis van taxaties en economische omstandigheden. In recente jaren zijn er vrijvallen geweest door positieve herwaarderingen, maar de voorziening blijft bestaan voor toekomstige risico's.

Omvang

In 2023 vond een vrijval van € 1,05 miljoen plaats door een hogere taxatiewaarde.

De exacte stand per 1 januari 2026 hangt af van de taxatie eind 2025, maar op basis van eerdere jaren ligt de mutatie in de orde van enkele tonnen tot ongeveer € 1 miljoen, afhankelijk van marktontwikkelingen en afwaarderingen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 3: Bloeiende economie, specifiek het onderdeel gebiedsontwikkeling en havens.

Dotaties of vrijvallen uit de voorziening beïnvloeden de kapitaallasten van Flevokust Haven en worden verwerkt in de exploitatie van dit programma. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om economische infrastructuur te ontwikkelen en financieel verantwoord te beheren, zoals beschreven in de programmabegroting en de paragraaf Reserves en voorzieningen.

14 Voorzieningen voor kostenegalisatie

14.1V011 NJO Provinciehuis

Doel

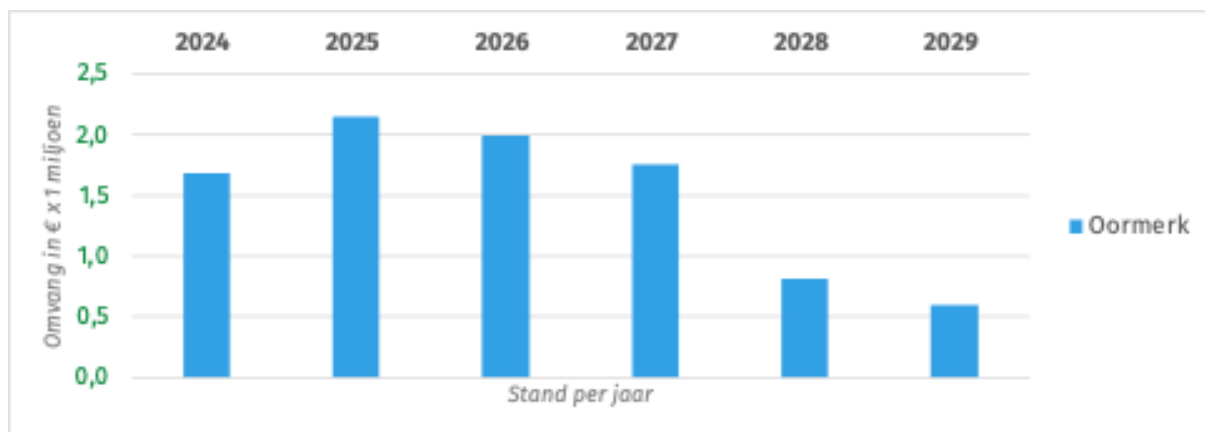
De voorziening NJO Provinciehuis is bedoeld voor het niet jaarlijks onderhoud (NJO) van het provinciehuis. Dit betreft groot onderhoud dat niet jaarlijks terugkomt, zoals vervanging van installaties, dakrenovaties of andere ingrijpende werkzaamheden. Het doel is om deze kosten te egaliseren over meerdere jaren, zodat de exploitatie niet wordt belast met pieken in onderhoudslasten. Dit is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), waarin staat dat dergelijke kosten via voorzieningen mogen worden gedekt.

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd en wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het meerjarige onderhoudsplan voor het provinciehuis. De planning en dotaties zijn afgestemd op de onderhoudscycli van de gebouwcomponenten (meestal 10-30 jaar).

Omvang

Voor het provinciehuis is in de meerjarenbegroting een jaarlijkse dotatie opgenomen van ongeveer € 0,4 miljoen voor regulier onderhoud en aanvullend voor NJO via deze voorziening. De exacte omvang van V011 NJO Provinciehuis per 1 januari 2026 is naar verwachting enkele miljoenen euro's, gebaseerd op eerdere jaren waarin vergelijkbare NJO-voorzieningen (zoals infrastructuur) tussen € 1,5 en € 2 miljoen lagen. Dit wordt in de bijlage 'Reserves en voorzieningen' van de programmabegroting gespecificeerd.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel instandhouding organisatie. De dotatie aan de voorziening komt als last in de exploitatie van dit programma.

De onttrekkingen voor onderhoud worden niet via de exploitatie verantwoord, maar rechtstreeks ten laste van de voorziening.

Dit draagt bij aan het provinciale doel om een solide financieel beleid te voeren en pieken in onderhoudskosten te vermijden, zoals beschreven in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen van de programmabegroting.

14.2V025 NJO Infrastructuur

Doel

De voorziening NJO Infrastructuur is bedoeld voor het niet jaarlijks onderhoud (NJO) van provinciale infrastructuur, zoals wegen, bruggen, sluisen, verkeersregelininstallaties en vaarwegen. Het doel is om grote onderhoudskosten die niet jaarlijks terugkeren (bijvoorbeeld vervanging van kunstwerken, groot onderhoud aan wegen) te egaliseren over meerdere jaren. Dit voorkomt pieken in de exploitatie en zorgt voor een stabiele begroting. Het beleid volgt het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat toestaat om dergelijke kosten via voorzieningen te dekken.

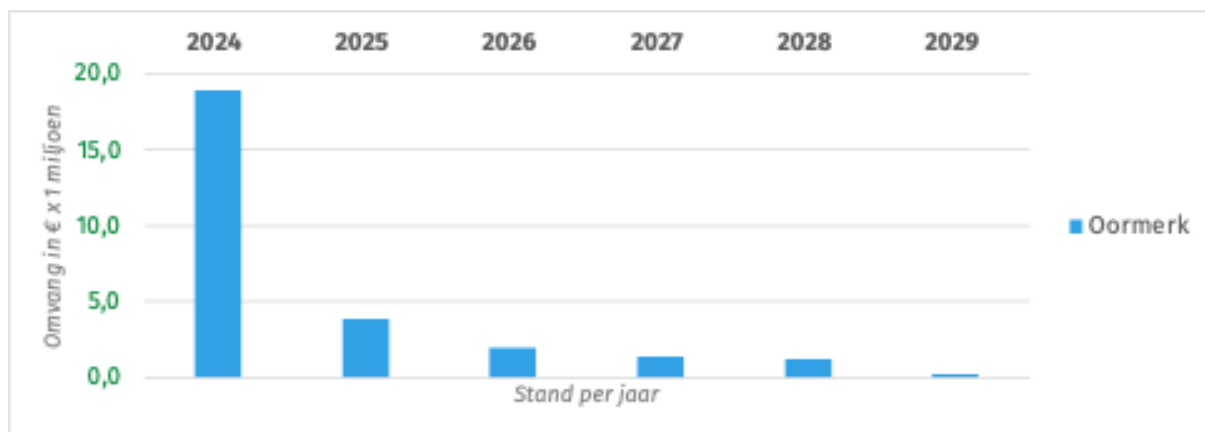
Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd en wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI) en het

Strategisch Uitvoeringsprogramma (SUP 3.0). De onderhoudscycli variëren van enkele jaren tot tientallen jaren, afhankelijk van het type infrastructuur.

Omvang

De omvang bedraagt € 3,88 miljoen in 2025. Door de toekomstige onttrekkingen is de prognose voor de stand eind 2029 nog € 0,25 miljoen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 6: Goede bereikbaarheid en infrastructuur. De jaarlijkse dotatie komt als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en niet via de exploitatie.

Dit sluit aan bij de provinciale doelstelling om infrastructuur veilig en beschikbaar te houden op een kostenefficiënte manier, zoals beschreven in de programmabegroting en het SUP 3.0.

14.3V043 NJO Vestigingen

Doel

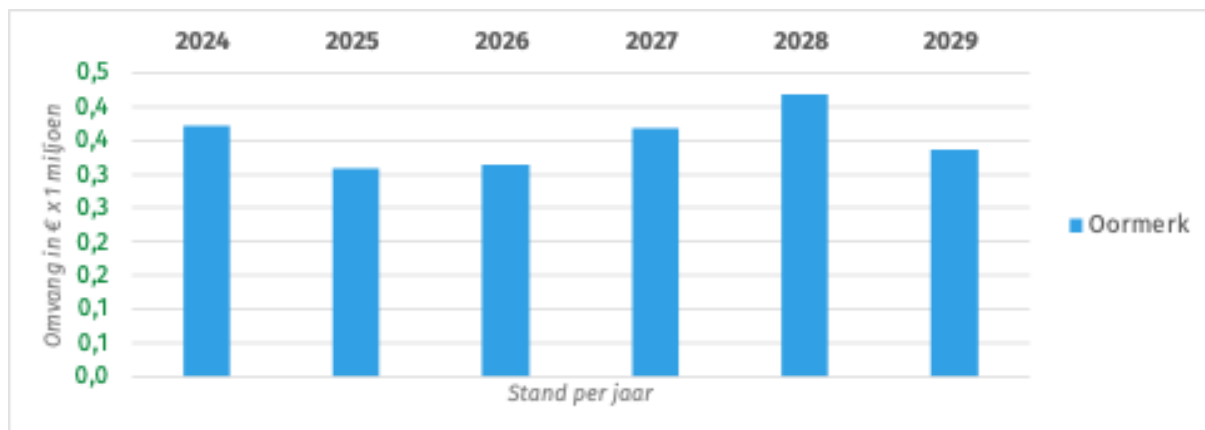
De voorziening NJO Vestigingen is bedoeld voor het niet jaarlijks onderhoud (NJO) van provinciale vestigingen buiten het provinciehuis, zoals steunpunten, dienstgebouwen en andere locaties die de provincie gebruikt. Het doel is om grote onderhoudskosten (bijvoorbeeld renovaties, vervanging van installaties) die niet jaarlijks terugkeren, te egaliseren over meerdere jaren. Dit voorkomt pieken in de exploitatie en zorgt voor een stabiele begroting. Het beleid volgt de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd en wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het meerjarige onderhoudsplan voor de vestigingen. De onderhoudscycli variëren van enkele jaren tot tientallen jaren, afhankelijk van het type gebouw en installaties

Omvang

De omvang bedraagt € 0,31 miljoen in 2025. Door de toekomstige stortingen en onttrekkingen is de prognose voor de stand eind 2029 € 0,34 miljoen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 8: Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, specifiek het onderdeel instandhouding organisatie en huisvesting.

De dotatie aan de voorziening komt als last in de exploitatie van dit programma.

Onttrekkingen voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en niet via de exploitatie.

Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een solide financieel beheer te voeren en pieken in onderhoudskosten te vermijden, zoals beschreven in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen van de programmabegroting.

Opvolging eerdere aanbevelingen

Deloitte adviseerde om onderhoudsplannen verder te detailleren en financieel te vertalen naar de benodigde dotaties. De provincie heeft nieuwe meerjarenonderhoudsplannen opgesteld voor alle relevante gebouwen, en deze worden volgens afspraak iedere vier jaar geactualiseerd. De benodigde dotaties volgen uit deze programma's en worden aan Provinciale Staten voorgelegd.

De nieuwe onderhoudsplannen moeten nog financieel worden vertaald naar structurele dotaties. De provincie moet de meerjarige lasten valideren en dit verwerken in de begroting. Dit zal in 2026 plaatsvinden.

14.4 V044 NJO Batavialand

Doel

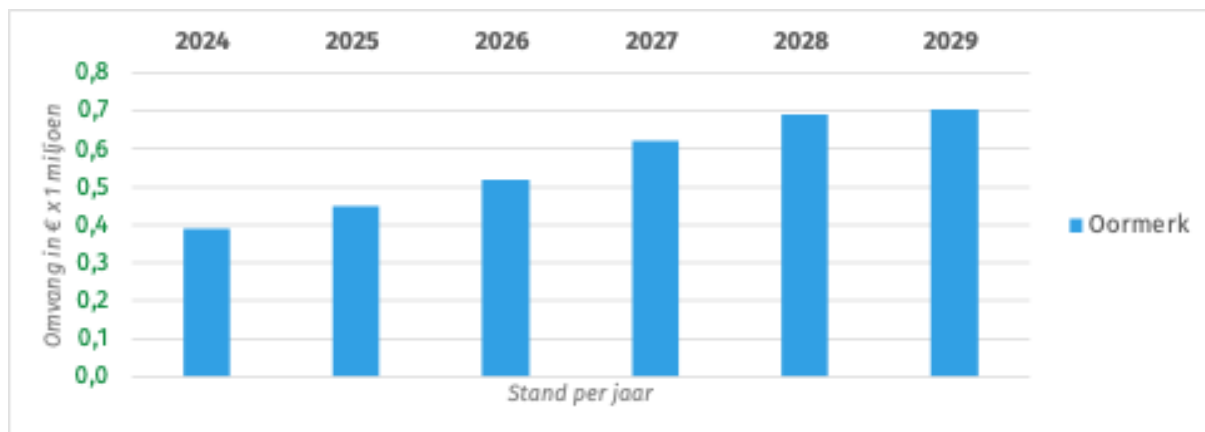
De voorziening NJO Batavialand is bedoeld voor het niet jaarlijks onderhoud (NJO) van het erfgoedpark en museum Batavialand in Lelystad. Dit betreft groot onderhoud en investeringen die niet jaarlijks terugkeren, zoals renovaties, vernieuwing van gebouwen en installaties, en conservering van scheepsarcheologische objecten. Het doel is om deze kosten te egaliseren over meerdere jaren en zo pieken in de exploitatie te voorkomen.

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd en wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van het onderhoudsplan en de afspraken rond de vernieuwing van Batavialand. De vernieuwing van het museum en de infrastructuur loopt tot 2028, wanneer het nieuwe museumcomplex gereed moet zijn. De voorziening ondersteunt deze meerjarige planning.

Omvang

De omvang bedraagt € 0,45 miljoen in 2025. Door de toekomstige stortingen en onttrekkingen is de prognose voor de stand eind 2029 € 0,70 miljoen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 4: Vitale samenleving en aantrekkelijk Flevoland, specifiek het onderdeel cultuur en erfgoed.

De dotatie aan de voorziening komt als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor groot onderhoud en renovatie worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Dit sluit aan bij het provinciale beleid om cultureel erfgoed te behouden en te ontwikkelen, zoals beschreven in de programmabegroting en de afspraken rond Batavialand als Nationaal Scheeps-archeologisch Depot

14.5 V051 Flevokust Haven

Doel

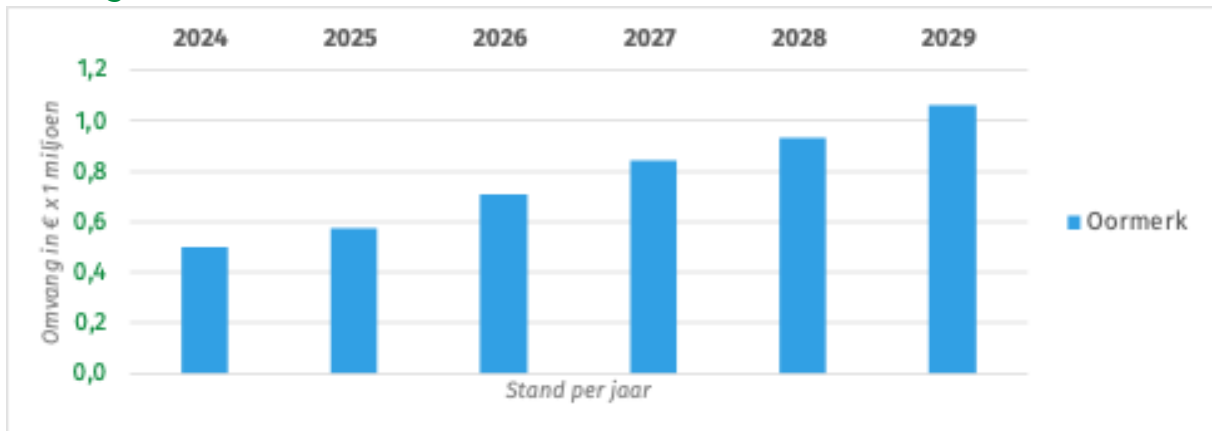
De voorziening V051 Flevokust Haven is bedoeld om grote onderhouds- en vervangingskosten van de buitendijkse multimodale overslaghaven Flevokust te dekken. Het gaat om kosten die niet jaarlijks terugkeren, zoals onderhoud aan kades, overslagfaciliteiten, infrastructuur en havengebonden installaties. Het doel is om deze lasten te egaliseren over meerdere jaren en zo pieken in de exploitatie te voorkomen. Dit volgt de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, gekoppeld aan het meerjarige beheer- en onderhoudsplan voor Flevokust Haven. De havenontwikkeling is van strategisch belang voor Flevoland en maakt deel uit van de regionale economische structuur. De

onderhoudscycli variëren van enkele jaren (installaties) tot tientallen jaren (kades en infrastructuur).

Omvang

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 3: Bloeiende economie, specifiek het onderdeel gebiedsontwikkeling en havens. De dotatie aan de voorziening komt als last in de exploitatie van dit programma. Onttrekkingen voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Dit sluit aan bij het provinciale beleid om Flevokust Haven als multimodale logistieke draaischijf te ontwikkelen en te onderhouden, zoals beschreven in de programmabegroting en de strategische gebiedsopgaven.

15 Voorzieningen voor middelen van derden (heffing)

15.1V005 Grondwaterbeheer

Doel

De grondwaterheffing in Flevoland is sinds 1989 een instrument waarmee de provincie middelen genereert voor het uitvoeren van haar taken op het gebied van grondwaterbeheer. Deze heffing is direct verbonden met de voorziening grondwaterbeheer, waarin de opbrengsten worden ondergebracht en waaruit uitgaven worden gedaan die specifiek gericht zijn op het beheer van de grondwaterkwantiteit.

De oorspronkelijke verordening uit 1989 werd in 2010 ingetrokken. Op 13 juli 2022 stelde de provincie een nieuwe verordening vast, die sinds 1 januari 2024 geldt onder de Omgevingswet.

De kern is onveranderd: de heffing is en blijft een instrument voor specifiek grondwaterbeheer, niet voor algemeen provinciaal gebruik.

De voorziening moet geclassificeerd worden als 'voorziening voor middelen van derden' in plaats van als egalisatievoorziening.

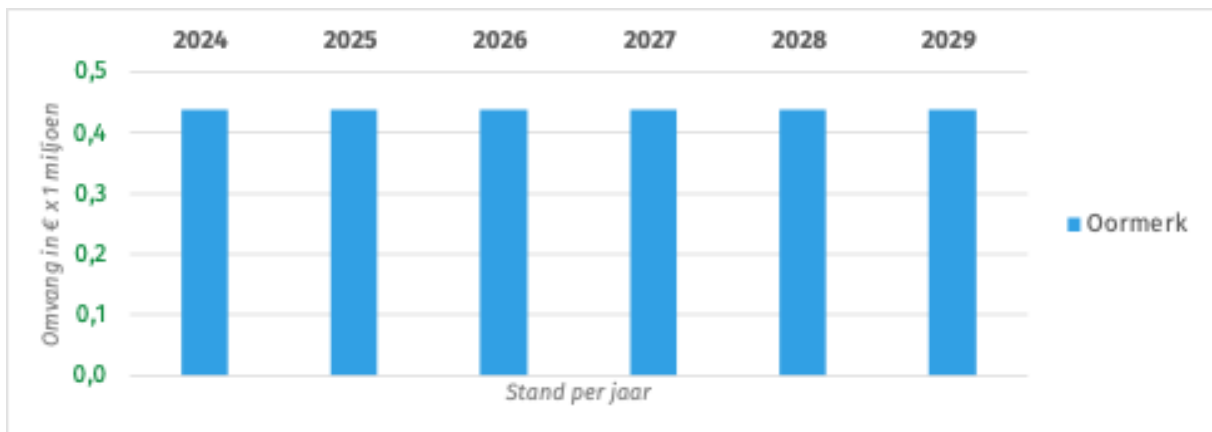
De voorziening is in de nota reserves en voorzieningen van 2020 geclassificeerd en beschreven als een egalisatievoorziening. In zowel die oude als de nieuwe verordening voor de grondwaterheffing staat dat de heffing alleen gebruikt mag worden voor grondwaterbeheer. Daarom is het een voorziening voor middelen van derden. De beschrijving en de classificering is in de nieuwe nota (2025) aangepast.

Looptijd

De voorziening heeft een doorlopende looptijd, gekoppeld aan het Regionaal Waterprogramma Flevoland 2022-2027 en de Omgevingswet. De provincie voert taken uit in samenwerking met het waterschap Zuiderzeeland en andere partners. De onderhoudscycli en beleidsmaatregelen zijn meerjarig, met nadruk op waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting.

Omvang

De omvang bedraagt € 0,44 miljoen in 2025. In de begroting is nog geen rekeningen gehouden met toekomstige stortingen of onttrekkingen.

Relatie met de programmabegroting

De voorziening valt onder programma 2: Landbouw, visserij, water en natuur in balans, specifiek het onderdeel waterbeheer.

De dotatie aan de voorziening komt als last in de exploitatie van dit programma.

Onttrekkingen voor saneringen en maatregelen worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Dit sluit aan bij het provinciale beleid om een watersysteem blijvend op orde te houden en te voldoen aan de doelen van het Regionaal Waterprogramma en de Omgevingswet.

Bijlagen

16 Bijlagen

16.1 Overzicht met de financiële voorstellen per reserve en voorziening

2026		
	Overhevelen	Vrij laten vallen
A001 Algemene reserve	5,00	4,41
R001002 Egalisatie meerjarenperspectief	-	4,41
R001003 Calamiteitenfonds	5,00	-
B009 Brede Bestemmingsreserve	9,91	8,30
R009008 Achtervang lening De-on	7,31	-
R009023 Digitalisering Statenwerk	-	0,21
R009030 Stimuleringsbudget initiatieven verduurzaming	-	0,50
R009065 Nota Natuur verrassend Groen	-	0,38
R009069 GLB pijler 1 - POP3	-	0,26
R009077 Risicoreservering Groeifonds	1,00	-
R009079 Doorontwikkeling Batavialand	-	0,97
R009081 Krachtige Samenleving - Zorgtafel	-	0,10
R009088 Derving opbrengsten OV (Corona)	-	2,09
R009090 Human capital agenda - klimaatopgaven	-	0,12
R009091 Omgevingswet	-	0,29
R009092 Onderzoek levensbestendig wonen	-	0,08
R009095 Aanvulling Luchthavenfonds	-	0,04
R009098 Flevokust Haven	-	0,30
R009099 Waterprogramma	-	0,52
R009103 Duurzaam gebruik Flevolandse ondergrond	-	0,26
R009108 Bestuurlijke Vernieuwing	-	0,15
R009126 Bereikbaarheid dorpen en buitengebied	-	0,50
R009141 Evaluatie Horizon	0,10	-
R009144 Beleefbaarheid en toegankelijkheid natuur	1,50	-
R009153 Loon- en prijsontwikkeling	-	1,54
B017 Technische bijstand Europa	-	0,46
R017000 Saldo ongeoormerkt	-	0,46
B048 Fonds Vitaal platteland	-	0,01
R048000 Saldo ongeoormerkt	-	0,01
Eindtotaal	14,91	13,17

16.2 Overzicht van alle reserves en voorzieningen

16.2.1 Reserves vóór verwerking voorstellen

Posten	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene Reserve	38,35	35,13	34,92	34,92	34,92	34,92
A001 Algemene reserve	38,35	35,13	34,92	34,92	34,92	34,92
Bestemmingsreserve	102,23	122,42	110,10	103,49	103,40	104,91
B008 Monumentenzorg	2,05	1,69	2,01	2,34	2,66	2,99
B009 Brede Bestemmingsreserve	96,34	117,34	105,11	98,22	97,82	99,00
B029 Bodem	1,28	0,88	0,53	0,53	0,53	0,53
B032 Nieuwe Natuur	2,38	2,38	2,38	2,38	2,38	2,38
B035 Almere 2.0	0,17	0,12	0,07	0,02	0,02	0,02
Uitvoeringsreserve	50,44	44,35	41,50	34,72	31,17	31,01
B011 Sport	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
B016 Zuiderzeelijngelden	9,87	7,85	6,39	4,94	4,94	4,94
B027 POP	6,60	3,63	3,63	3,63	3,63	3,63
B040 Doorgeschoven activiteiten	0,59	1,32	1,22	1,12	1,12	1,12
B044 Duurzame energie	3,26	2,69	6,48	5,37	5,37	5,37
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	7,38	6,19	3,05	1,38	0,42	0,22
B046 Uitvoering cultuurbeleid	1,21	1,85	2,12	1,48	0,89	0,93
B047 Krachtige samenleving	0,60	0,35	0,35	0,35	0,35	0,35
B048 Fonds Vitaal platteland	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
B050 Flevoland Natuurinclusief	4,36	2,97	2,87	2,87	2,87	2,87
B052 GLB	7,91	9,09	7,78	5,96	3,96	3,96
B054 Uitvoering coalitieakkoord	4,91	4,19	3,40	3,40	3,40	3,40
B057 Friciekosten Batavialand	-	0,47	0,47	0,47	0,47	0,47
B056 Cofinanciering EU-projecten 21-27	-	-	-	-	-	-
B031 Cofinanciering EU-projecten 14-20	3,59	3,59	3,59	3,59	3,59	3,59
Egalisatiereserve	187,42	197,49	191,87	188,48	190,17	192,93
B003 Personeel	4,63	5,26	5,56	6,04	6,51	7,09
B017 Technische bijstand Europa	0,52	0,46	0,46	0,46	0,46	0,46
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1,31	1,04	0,86	0,79	0,81	0,84
B033 Activering vervangingsinvesteringen	21,04	22,63	23,28	23,64	23,55	23,06
B036 Jaarlijks onderhoud infra	-	-	-	-	-	-
B037 Mobiliteit	128,62	135,06	129,99	126,12	127,97	129,80
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	8,31	8,83	9,68	10,53	10,88	11,73
B043 Economisch Programma	15,56	18,94	16,76	15,63	14,71	14,67
B049 Informatiestrategie	0,61	0,76	0,76	0,76	0,76	0,76
B051 Afschrijvingslasten Batavialand	2,30	-	-	-	-	-
B053 MSNF	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
B055 Wet open overheid	1,52	1,52	1,52	1,52	1,52	1,52
Eindtotaal	378,44	399,38	378,39	361,61	359,67	363,77

16.2.2 Voorzieningen vóór verwerking voorstellen

Posten	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kostenegaliseringsvoorziening	21,84	7,35	5,51	5,01	4,04	2,94
V051 FKH Niet jaarlijks onderhoud	0,50	0,58	0,71	0,84	0,93	1,06
V011 Provinciehuis Niet jaarlijks onderhoud	1,68	2,15	1,99	1,76	0,81	0,60
V025 Infrastructuur Niet jaarlijks onderhoud	18,90	3,88	1,97	1,43	1,19	0,25
V043 Vestigingen Niet jaarlijks onderhoud	0,37	0,31	0,31	0,37	0,42	0,34
V044 Bataviaalands Niet jaarlijks onderhoud	0,39	0,45	0,52	0,62	0,69	0,70
Voorziening voor verplichtingen en risico's	9,29	9,29	9,29	9,29	9,29	9,29
V015 Pensioenen en uitkeringen GS	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10
V047 Spaarverlof	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
V052 Vitaliteitsverlof	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Voorziening voor afwaardering	8,18	8,18	8,18	8,18	8,18	8,18
V035 Oninbare vorderingen	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
V037 Oninbare leningen	3,11	3,11	3,11	3,11	3,11	3,11
V048 FKH duurzame waardevermindering	5,02	5,02	5,02	5,02	5,02	5,02
Middelen van derden	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44
V005 Grondwaterbeheer	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44
Eindtotaal	39,75	25,26	23,42	22,92	21,95	20,85

16.3 Nieuw overzicht van alle reserves en voorzieningen inclusief programma's

16.3.1 Reserves ná verwerking voorstellen

Type	R/V samengevoegd	Programma	2026	2027	2028	2029	
Algemene Reserve	A001 Algemene reserve	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	38,82	38,82	38,82	38,82	
	Totaal A001 Algemene reserve		38,82	38,82	38,82	38,82	
Totaal Algemene Reserve			38,82	38,82	38,82	38,82	
Bestemmingsreserve	B008 Monumentenzorg	4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	2,01	2,34	2,66	2,99	
	Totaal B008 Monumentenzorg		2,01	2,34	2,66	2,99	
	B009 Brede Bestemmingsreserve	1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling		0,57	0,36	0,25	0,18
		2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans		18,78	13,34	12,20	11,71
		3 Bloeiende economie		6,47	3,83	2,91	2,91
		4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland		2,11	1,76	1,76	1,76
		5 Toekomstbestendige energie en Klimaat		1,69	1,69	1,69	1,69
		6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur		8,73	8,73	8,73	8,73
		7 Eigentijds bestuur		0,81	0,81	0,81	0,81
		8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering		60,91	62,67	64,42	66,17
	Totaal B009 Brede Bestemmingsreserve		100,07	93,19	92,78	93,96	
B029 Bodem	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans		0,53	0,53	0,53	0,53	
Totaal B029 Bodem		0,53	0,53	0,53	0,53		
B032 Nieuwe Natuur	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans		2,38	2,38	2,38	2,38	
Totaal B032 Nieuwe Natuur		2,38	2,38	2,38	2,38		
B035 Almere 2.0	1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling		0,07	0,02	0,02	0,02	
Totaal B035 Almere 2.0		0,07	0,02	0,02	0,02		
Totaal Bestemmingsreserve			105,07	98,45	98,37	99,87	
Egalisatiereserve	B003 Personeel	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	5,56	6,04	6,51	7,09	

Type	R/V samengevoegd	Programma	2026	2027	2028	2029
	Totaal B003 Personeel		5,56	6,04	6,51	7,09
	B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	3 Bloeiende economie	0,86	0,79	0,81	0,84
	Totaal B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling		0,86	0,79	0,81	0,84
	B033 Activering vervangingsinvesteringen	6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur	23,28	23,64	23,55	23,06
	Totaal B033 Activering vervangingsinvesteringen		23,28	23,64	23,55	23,06
	B037 Mobiliteit	6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur	129,99	126,12	127,97	129,80
	Totaal B037 Mobiliteit		129,99	126,12	127,97	129,80
	B038 Beheer en ontwikkeling natuur	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	9,68	10,53	10,88	11,73
	Totaal B038 Beheer en ontwikkeling natuur		9,68	10,53	10,88	11,73
	B043 Economisch Programma	3 Bloeiende economie	16,76	15,63	14,71	14,67
	Totaal B043 Economisch Programma		16,76	15,63	14,71	14,67
	B049 Informatiestrategie	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,76	0,76	0,76	0,76
	Totaal B049 Informatiestrategie		0,76	0,76	0,76	0,76
	B053 MSNF	3 Bloeiende economie	3,00	3,00	3,00	3,00
	Totaal B053 MSNF		3,00	3,00	3,00	3,00
	B055 Wet open overheid	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	1,52	1,52	1,52	1,52
	Totaal B055 Wet open overheid		1,52	1,52	1,52	1,52
Totaal Egalisatiereserve			191,41	188,02	189,71	192,47
Uitvoeringsreserve	B011 Sport	4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	0,14	0,14	0,14	0,14
	Totaal B011 Sport		0,14	0,14	0,14	0,14
	B016 Zuiderzeelijngelden	3 Bloeiende economie	6,39	4,94	4,94	4,94
	Totaal B016 Zuiderzeelijngelden		6,39	4,94	4,94	4,94
	B027 POP	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	3,63	3,63	3,63	3,63
	Totaal B027 POP		3,63	3,63	3,63	3,63
	B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	3 Bloeiende economie	3,59	3,59	3,59	3,59
	Totaal B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020		3,59	3,59	3,59	3,59
		2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	0,68	0,68	0,68	0,68
		6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur	0,25	0,15	0,15	0,15
		8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,29	0,29	0,29	0,29
	Totaal B040 Doorgeschoven activiteiten		1,22	1,12	1,12	1,12

Type	R/V samengevoegd	Programma	2026	2027	2028	2029
	B044 Duurzame energie	5 Toekomstbestendige energie en Klimaat	6,48	5,37	5,37	5,37
	Totaal B044 Duurzame energie		6,48	5,37	5,37	5,37
	B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	3 Bloeiende economie	3,05	1,38	0,42	0,22
	Totaal B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland		3,05	1,38	0,42	0,22
	B046 Uitvoering cultuurbeleid	4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	2,12	1,48	0,89	0,93
	Totaal B046 Uitvoering cultuurbeleid		2,12	1,48	0,89	0,93
	B047 Krachtige samenleving	4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	0,35	0,35	0,35	0,35
	Totaal B047 Krachtige samenleving		0,35	0,35	0,35	0,35
	B050 Flevoland Natuurinclusief	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	2,87	2,87	2,87	2,87
	Totaal B050 Flevoland Natuurinclusief		2,87	2,87	2,87	2,87
	B052 GLB	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	7,78	5,96	3,96	3,96
	Totaal B052 GLB		7,78	5,96	3,96	3,96
	B054 Uitvoering coalitieakkoord	1 Fijn wonen en ruimtelijke ontwikkeling	0,25	0,25	0,25	0,25
		2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	2,15	2,15	2,15	2,15
		3 Bloeiende economie	0,10	0,10	0,10	0,10
		5 Toekomstbestendige energie en Klimaat	0,90	0,90	0,90	0,90
	Totaal B054 Uitvoering coalitieakkoord		3,40	3,40	3,40	3,40
	Totaal B056 Cofinanciering EU-projecten 2021-2027		-	-	-	-
	B057 Friciekosten Batavialand	4 Vitale samenleving en Aantrekkelijk Flevoland	0,47	0,47	0,47	0,47
	Totaal B057 Friciekosten Batavialand		0,47	0,47	0,47	0,47
	R054 Uitvoering coalitieakkoord	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	1,50	1,50	1,50	1,50
		3 Bloeiende economie	0,10	0,10	0,10	0,10
	Totaal R054 Uitvoering coalitieakkoord		1,60	1,60	1,60	1,60
	Totaal Uitvoeringsreserve		43,09	36,31	32,77	32,60
	Eindtotaal		378,39	361,61	359,67	363,77

16.3.2 Voorzieningen ná verwerking voorstellen

Type	R/V samengevoegd	Programma	2026	2027	2028	2029
Middelen van derden	V005 Grondwaterbeheer	2 Landbouw, Visserij, Water en Natuur in balans	0,44	0,44	0,44	0,44
	Totaal V005 Grondwaterbeheer		0,44	0,44	0,44	0,44
Totaal Middelen van derden			0,44	0,44	0,44	0,44
Kostenegalisatie voorziening	V011 Provinciehuis Niet jaarlijks onderhoud	3 Bloeiende economie	1,99	1,76	0,81	0,60
	Totaal V011 Provinciehuis Niet jaarlijks onderhoud		1,99	1,76	0,81	0,60
	V025 Infrastructuur Niet jaarlijks onderhoud	6 Goede Bereikbaarheid en Infrastructuur	1,97	1,43	1,19	0,25
	Totaal V025 Infrastructuur Niet jaarlijks onderhoud		1,97	1,43	1,19	0,25
	V043 Vestigingen Niet jaarlijks onderhoud	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,31	0,37	0,42	0,34
	Totaal V043 Vestigingen Niet jaarlijks onderhoud		0,31	0,37	0,42	0,34
	V044 Batavialand Niet jaarlijks onderhoud	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,52	0,62	0,69	0,70
	Totaal V044 Batavialand Niet jaarlijks onderhoud		0,52	0,62	0,69	0,70
V051 FKH Niet jaarlijks onderhoud	3 Bloeiende economie	0,71	0,84	0,93	1,06	
Totaal V051 FKH Niet jaarlijks onderhoud		0,71	0,84	0,93	1,06	
Totaal Kostenegalisatie voorziening			5,51	5,01	4,04	2,94
Voorziening voor verplichtingen en risico's	V015 Pensioenen en uitkeringen GS	7 Eigentijds bestuur	8,10	8,10	8,10	8,10
	Totaal V015 Pensioenen en uitkeringen GS		8,10	8,10	8,10	8,10
	V047 Spaarverlof	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,95	0,95	0,95	0,95
	Totaal V047 Spaarverlof		0,95	0,95	0,95	0,95
V052 Vitaliteitsverlof	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,25	0,25	0,25	0,25	
Totaal V052 Vitaliteitsverlof		0,25	0,25	0,25	0,25	
Totaal Voorziening voor verplichtingen en risico's			9,29	9,29	9,29	9,29
Voorziening voor afwaardering	V035 Oninbare vorderingen	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	0,05	0,05	0,05	0,05
	Totaal V035 Oninbare vorderingen		0,05	0,05	0,05	0,05
	V037 Oninbare leningen	8 Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	3,11	3,11	3,11	3,11
	Totaal V037 Oninbare leningen		3,11	3,11	3,11	3,11
V048 FKH duurzame waardevermindering	3 Bloeiende economie	5,02	5,02	5,02	5,02	
Totaal V048 FKH duurzame waardevermindering		5,02	5,02	5,02	5,02	
Totaal Voorziening voor afwaardering			8,18	8,18	8,18	8,18
Eindtotaal			23,42	22,92	21,95	20,85